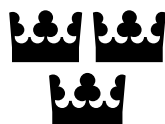

Arbetsmarknad och arbetsliv

14

Förslag till statens budget för 2015

Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	11
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	12
3	Arbetsmarknad och arbetsliv.....	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Skatteutgifter.....	14
3.4	Mål för utgiftsområdet	15
4	Arbetsmarknad	17
4.1	Omfattning.....	17
4.2	Utgiftsutveckling	17
4.3	Målet för arbetsmarknadspolitiken.....	18
4.4	Resultatredovisning	18
4.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	18
4.4.2	Resultat	18
4.4.3	Analys och slutsatser	34
4.5	Politikens inriktning.....	35
4.5.1	Sammanfattande redovisning av reformer och finansiering	40
4.5.2	Ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring	40
4.5.3	Ändring i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens registerlag	41
4.5.4	Bemyndigande att efterge skulder	45
4.6	Budgetförslag	46
4.6.1	1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	46
4.6.2	1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	47
4.6.3	1:3 Kostnader för arbetsmarknads-politiska program och insatser	49
4.6.4	1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	51
4.6.5	1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	53
4.6.6	1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	54
4.6.7	1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	55

4.6.8	1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	57
4.6.9	1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet	57
4.6.10	1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	58
4.6.11	1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	59
4.6.12	1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013.....	61
5	Arbetsliv	63
5.1	Omfattning	63
5.2	Utgiftsutveckling.....	63
5.3	Mål för arbetslivspolitikerna	63
5.4	Resultatredovisning – Arbetsmiljö.....	64
5.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	64
5.4.2	Resultat	64
5.4.3	Analys och slutsatser.....	69
5.5	Resultatredovisning – Arbetsrätt	70
5.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	70
5.5.2	Resultat	70
5.5.3	Analys och slutsatser.....	75
5.6	Resultatredovisning – Lönebildning	75
5.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	75
5.6.2	Resultat	75
5.6.3	Analys och slutsatser.....	78
5.7	Politikens inriktning.....	79
5.7.1	Arbetsmiljö	79
5.7.2	Arbetsrätt.....	81
5.7.3	Lönebildning.....	81
5.8	Budgetförslag.....	82
5.8.1	2:1 Arbetsmiljöverket.....	82
5.8.2	2:2 Arbetsdomstolen.....	83
5.8.3	2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	84
5.8.4	2:4 Medlingsinstitutet	85
5.8.5	2:5 Arbetslivspolitik	85

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ..	13
Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	14
Tabell 3.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv	14
Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	14
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad.....	18
Tabell 4.2 Årsgenomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden	21
Tabell 4.3 Andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program.....	21
Tabell 4.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	28
Tabell 4.5 Övergång till arbete utan stöd. Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga.....	29
Tabell 4.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	29
Tabell 4.7 Beräknade utgifter UO14 område Arbetsmarknad totalt och per åtgärd..	40
Tabell 4.8 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.....	46
Tabell 4.9 Uppdragsverksamhet.....	46
Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	47
Tabell 4.11 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	47
Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	49
Tabell 4.13 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	49
Tabell 4.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	50
Tabell 4.15 Volymer och utgifter arbetsmarknadspolitiska program.....	50
Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	51
Tabell 4.17 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	51
Tabell 4.18 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	52
Tabell 4.19 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)	52
Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	53
Tabell 4.21 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	53

Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	54
Tabell 4.23 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	54
Tabell 4.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	55
Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	55
Tabell 4.26 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	55
Tabell 4.27 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	56
Tabell 4.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	56
Tabell 4.29 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	57
Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	57
Tabell 4.31 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet.....	57
Tabell 4.32 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet.....	58
Tabell 4.33 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	58
Tabell 4.34 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	59
Tabell 4.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	59
Tabell 4.36 Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2013 respektive 2014.....	60
Tabell 4.37 Företagskonkurser m.m. budgetåret 2011–första halvåret 2014.....	60
Tabell 4.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2011–juli 2013/juni 2014.....	60
Tabell 4.39 Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2013 och juli 2013–juni 2013.....	60
Tabell 4.40 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	60
Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:12 Europeiska socialfonden m.m.	61
Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsliv.....	63
Tabell 5.2 Antal förrättningar och inspektioner 2011–2013.....	67
Tabell 5.3 Deltidsarbete (15–74 år), 2010–2013.....	71
Tabell 5.4 Tidsbegränsad anställning (15–74 år), 2010–2013.....	71
Tabell 5.5 Målstatistik för Arbetsdomstolen 2011–2013.....	74
Tabell 5.6 Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen 2011–2013.....	75
Tabell 5.7 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare 2009–2013.....	75
Tabell 5.8 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2009–2013.....	76
Tabell 5.9 Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2009–2013.....	76
Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket.....	82
Tabell 5.11 Uppdragsverksamhet.....	82
Tabell 5.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket.....	83
Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Arbetsmiljöverket.....	83
Tabell 5.14 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen.....	83
Tabell 5.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Arbetsdomstolen.....	84
Tabell 5.16 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	84

Tabell 5.17 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	85
Tabell 5.18 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet	85
Tabell 5.19 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Medlingsinstitutet	85
Tabell 5.20 Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik.....	85
Tabell 5.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:5 Arbetslivspolitik.....	86

Diagramförteckning

Diagram 5.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1998–2013	64
Diagram 5.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1998–2013	64
Diagram 5.3 Antal anmälda arbetsjukdomar 1998–2013.....	65
Diagram 5.4 Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär 1998–2014.....	65
Diagram 5.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1998–2012.....	65
Diagram 5.6 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1998–2012.....	65
Diagram 5.7 Andel sysselsatta som inte kan koppla bort tankarna från arbetet när man är ledig och som också har lågt handlingsutrymme 1989–2013.....	66
Diagram 5.8 Andel sysselsatta med hög anspänning respektive aktiva jobb 1989–2013	66
Diagram 5.9 Veckoarbetstid (15–74 år) 2013	71
Diagram 5.10 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2009–2013	77
Diagram 5.11 Nominell och real löneutveckling i procent 1997–2013.....	77
Diagram 5.12 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardvägning 2010–2013.....	78

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitten 2.1 och 4.5.2),
2. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (avsnitten 2.2 och 4.5.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2015 efterge Danmarks och Norges skulder avseende återbetalning av utgifter för arbetslöshetsersättning för perioden 1 maj 2010 till 1 maj 2014 om högst 85 000 000 kronor respektive 30 000 000 kronor (avsnitt 4.5.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2016–2024 (avsnitt 4.6.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2016–2019 (avsnitt 4.6.4),
6. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 850 000 000 kronor 2016–2022 (avsnitt 4.6.6),
7. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 4.6.7),
8. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten Stiftelsen Utbildning Nordkalotten som medför behov av framtida anslag på högst 33 212 000 kronor 2016–2019 (avsnitt 4.6.10),
9. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2016 (avsnitt 5.8.1),
10. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 649 024
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 583 504
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 476 880
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 742 136
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	115 064
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	336 000
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38 850
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	63 418
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 490
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 775 000
1:12	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	159 800
2:1	Arbetsmiljöverket	709 952
2:2	Arbetsdomstolen	31 683
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222
2:4	Medlingsinstitutet	57 878
2:5	Arbetslivspolitik	12 000
Summa		71 846 204

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning bestäms utifrån sökandens dagsförtjänst, normalarbetstid och det högsta respektive lägsta belopp som regeringen fastställer, om inte annat följer av denna lag.

Dagpenningen bestäms utifrån sökandens dagsförtjänst och normalarbetstid, om inte annat följer av denna lag.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om dagpenningens högsta och lägsta belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2015.

---

¹ Senaste lydelse 2009:666.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får behandla personuppgifter, om det behövs

1. för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen enligt 89 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. för tillsyn över *rutiner för och* handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen som *påverkar* arbetslöshetsförsäkringen eller *tillsyn över* återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program,

3. för registrering av uppgifter enligt lagen om arbetslöshetskassor, *och*

4. som underlag och för kontroll vid utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får också behandlas, om det behövs för statistiska och vetenskapliga ändamål.

2. för tillsyn över *handläggning av och rutiner för* handläggning av *sådana* ärenden hos Arbetsförmedlingen som *har samband med* arbetslöshetsförsäkringen eller som rör återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program,

3. för tillsyn över *handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstöd och utvecklingsersättning eller för uppföljning av sådana åtgärder,*

4. för registrering av uppgifter enligt lagen om arbetslöshetskassor, *eller*

5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2015.

¹ Senaste lydelse 2007:412.

3 Arbetsmarknad och arbetsliv

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv. Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättning, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Området Arbetsliv omfattar arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning samt myndigheterna Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, ILO-kommittén och Medlingsinstitutet.

arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt för lönegarantiersättning. För 2014 beräknas utgifterna inom området bli 1,5 miljarder kronor lägre än budget. Det är i huvudsak utgifterna för arbetslöshetsersättning, arbetsmarknadspolitiska program och lönegarantiersättning som beräknas bli lägre.

För 2015 föreslår regeringen att totalt 72 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. Den högre nivån jämfört med 2014 beror till största del på ökade utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. För 2016 beräknas utgifterna uppgå till 74 miljarder kronor för att sedan minska 2017 och 2018.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2013 inom utgiftsområdet blev 1,7 miljarder kronor högre än anvisade medel, vilket främst förklaras av högre utbetalningar för

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Arbetsmarknad	69 011	69 635	68 174	71 002	72 932	71 834	70 219
Arbetsliv	710	740	718	844	849	862	883
Totalt för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69 721	70 375	68 893	71 846	73 780	72 696	71 102

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2015–2018.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	70 375	70 375	70 375	70 375
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	69	156	300	522
Beslut	1 302	5 145	5 082	4 239
Övriga makro- ekonomiska förutsätt- ningar	-469	-2 938	-4 612	-5 584
Övrigt	570	1 043	1 551	1 551
Ny ramnivå	71 846	73 780	72 696	71 102

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2015
Transfereringar ¹	61 786
Verksamhetsutgifter ²	10 029
Investeringar ³	31
Summa ramnivå	71 846

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2013 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför

jämställas med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2014 (skr. 2013/14:98).

Av tabell 2.3 framgår nettoberäknade skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utgifter för Personalvård hör till området Arbetsliv och övriga området Arbetsmarknad. De sistnämnda ska dock inte ses som specifika medel inom arbetsmarknadspolitiken, eftersom det handlar om generella efterfrågestimulerande åtgärder och rörlighetsstimulanser för anställda.

**Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2014	2015
Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	880	910
Avdrag för resor till och från arbetet ¹	5 310	5 430
Avdrag för utbildningsresor vid omstrukturering	- ²	-
Avdrag för inställelseresor	-	-
Förmån av resa vid anställningsintervju	-	-
Förmån av utbildning vid omstrukturering m.m.	-	-
Personalvård	-	-
Flyttersättningar från arbetsgivare	-	-
Avdrag för resor till och från arbetet ³	-	-
Nedsättning av egenavgifter för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år	50	30
Generell nedsättning av egenavgifter	1 470	1 540
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år	18 000	9 340
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	820	820
Skattereduktion för RUT-tjänster	2 860	3 310
Skattereduktion för ROT-arbeten	14 060	13 750
Stöd för nystartsjobb	6 630	7 080
Stöd för yrkesintroduktion ⁴	13	85
Totalt för utgiftsområdet	50 093	42 295

¹ Kostnader i tjänst.

² Skatteutgiften kan inte beräknas.

³ Kostnader i näringsverksamhet.

⁴ Stöd för yrkesintroduktion har hittills inte inkluderats i den årliga redovisningen av skatteutgifter som publiceras i samband med vårpropositionen men kommer att inkluderas i den redovisning som publiceras i samband med vårpropositionen för 2015.

3.4 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

Arbetsmarknadspolitik

- Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad

Arbetslivspolitik

- Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män

För beslut om målen se prop. 2011/12:1 utgiftsområde 14 avsnitten 3.3 och 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88.)

Resultatredovisningar lämnas under respektive avsnitt.

4 Arbetsmarknad

4.1 Omfattning

Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbets sökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättningen, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).

4.2 Utgiftsutveckling

Den fortsatt höga arbetslösheten medförde att utgifterna inom området ökade med 3 093 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012. Ökningen gällde främst anslagen 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* och 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* Under 2014 beräknas utgifterna minska med 837 miljoner kronor jämfört med 2013 vilket främst berör anslagen 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*, 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* och 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning*. Förklaringen är färre deltagare i program med aktivitetsstöd i program utanför jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar, övergången till en ny programperiod inom Europeiska socialfonden och minskat antal företagskonkurser. Jämfört med ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2014 blir utgifterna därmed 1 460 miljoner kronor lägre. Kommande år förväntas utgifterna öka jämfört med 2014 och även

överstiga de beräknade anslagen i budgetpropositionen för 2014 med 4 518 miljoner kronor 2015, 8 745 miljoner kronor 2016 och 9 099 miljoner kronor 2017.

Reformerna inom arbetsmarknadspolitiken innebär att utgifterna ökar med 3 964 miljoner kronor 2015, 8 057 miljoner kronor 2016, 7 995 miljoner kronor 2017 och 6 298 miljoner kronor 2018 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition (se avsnitt 4.5). Samtidigt ökar utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, med sammanlagt 695 miljoner kronor 2015, 831 miljoner kronor 2016, 856 miljoner kronor 2017 och 873 miljoner kronor 2018. Reformerna påverkar även budgetens inkomstsida där inkomsterna beräknas öka med 760 miljoner kronor 2015, 1 145 miljoner kronor 2016, 1 309 miljoner kronor 2017 och 950 miljoner kronor 2018 främst till följd av införandet av ett tak för den högsta stödgrundande lönekostnaden för nystartsjobb.

Jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna bli 853 miljoner kronor lägre 2014 för att därefter öka med 5 510 miljoner kronor 2015, 10 156 miljoner kronor 2016, 9 300 miljoner kronor 2017 och 7 602 miljoner kronor 2018. Ökningen berör främst anslagen 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* och 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Utöver reformerna beror ökningen 2015 och 2016 i huvudsak på ett något högre arbetslöshetsantagande samt fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin än enligt tidigare bedömning.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Arbetsmarknad</i>							
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 108	7 111	6 897	7 649	7 702	7 683	7 648
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 780	32 135	31 510	31 584	27 358	25 578	25 504
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 862	9 224	9 003	11 477	17 036	17 421	15 257
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	17 040	17 831	17 732	17 742	17 801	17 816	18 042
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	114	113	108	115	116	118	121
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	-	50	21	336	978	1 200	1 600
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	35	39	39	39	39	40	41
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55	61	58	63	64	65	67
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	53	54	54	54	54	55	56
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	8	8	8	8	8
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	2 447	2 000	1 750	1 775	1 775	1 850	1 875
1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 507	1 009	993	160	-	-	-
Summa Arbetsmarknad	69 011	69 635	68 174	71 002	72 932	71 834	70 219

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Målet för arbetsmarknadspolitiken

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

En rad olika faktorer påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser. Vidare påverkar konjunkturutvecklingen resultatet. Grunden för regeringens analys av målpuffyllelsen utgörs därför av en rad olika indikatorer som i en del fall även är överlappande med dem som används vid regeringens uppföljning av sysselsättningspolitiken som redovisas i regeringens ekonomiska vårproposition.

Arbetsförmedlingen, IFAU och IAF lämnar viktiga underlag för bedömningen av arbets-

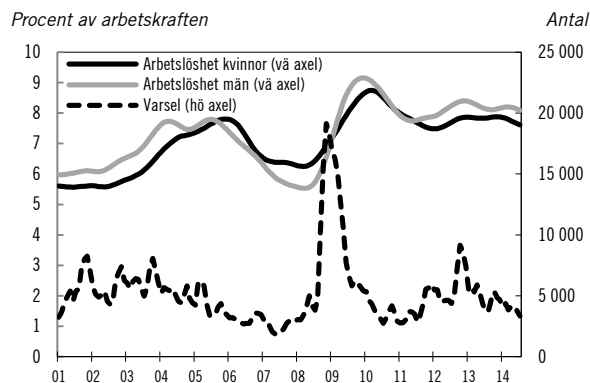
marknadspolitiken målpuffyllelse. Huvuddelen av resultatinformationen utgörs av återrapporteringar från Arbetsförmedlingen, men även från andra myndigheter såsom Statskontoret och Försäkringskassan.

4.4.2 Resultat

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Följande resultatredovisning bygger på den förra regeringens mål och prioriteringar. Regeringens bedömning är att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten de senaste åren inte varit framgångsrik och att den är i stort behov av förnyelse och omprioriteringar för att bidra till att målet om en väl fungerande arbetsmarknad ska kunna uppnås.

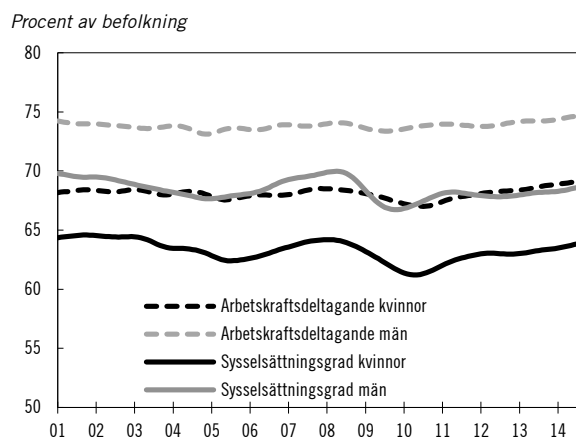
Arbetslösheten 2013 var oförändrad jämfört med 2012 och uppgick till 8,0 procent. Arbetslösheten är fortsatt hög och förväntas i år endast minska marginellt till 7,9 procent. Arbetslösheten är högre bland män än bland kvinnor, till stor del som följd av att de branscher som drabbats av konjunkturläget är mansdominerade.

Diagram 4.1 Arbetslöshet och varsel

Anm.: Arbetslöshet, säsongrensade och utjämnade värden. Varsel, tre månaders glidande medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.

Arbetskraftsdeltagandet är jämförelsevis högt i Sverige. I genomsnitt uppgick arbetskraftsdeltagandet till 71,5 procent under 2013. Det kan jämföras med en genomsnittlig nivå inom EU-länderna på 63,9 procent. Sverige har också tillsammans med Nederländerna den högsta sysselsättningsgraden i EU. Sysselsättningsgraden har dock utvecklats sämre för dem i de yngre ålderna än för de äldre åldersgrupperna i Sverige.

Diagram 4.2 Arbetskraften och sysselsatta

Anm.: 15–74 år, säsongrensade och utjämnade data.
Källa: SCB.

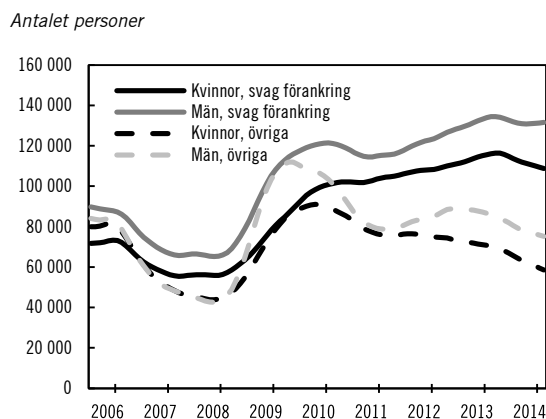
Den globala lågkonjunkturen har bl.a. inneburit att vissa strukturella problem på arbetsmarknaden har förstärkts och att långtidsarbetslösheten har ökat.

De grupper på arbetsmarknaden som drabbats hårdast av den utdragna lågkonjunkturen är de som redan före finanskrisen hade en svag förankring på arbetsmarknaden, såsom ungdomar, personer med en utbildning på högst för-gymnasial nivå, personer med funktionsnedsätt-

ning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer födda utanför Europa. I dessa grupper är sysselsättningsgraden betydligt lägre och arbetslösheten högre än genomsnittet för befolkningen. Ungdomsarbetslösheten är också fortsatt hög. Den förda arbetsmarknadspolitiken har inte förmått hantera detta.

Arbetslösheten är hög och fler personer har blivit långtidsarbetslösa.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till att utjämna skillnader i omsättning till arbete mellan svaga och starka grupper på arbetsmarknaden, vilket är ett av de grundläggande uppgifterna för Arbetsförmedlingen. Matchningen mellan arbets sökande och lediga platser har dock försämrats. Obalanserna mellan arbets sökandes kvalifikationer och arbetsgivarnas kravspecifikationer har ökat.

Diagram 4.3 Inskrivna personer på Arbetsförmedlingen med svag förankring och övriga

Anm.: Grupper med svag förankring avser dem med någon av följande egenskaper: högst för-gymnasial utbildning, 55–64 år, utomeuropeiskt födda och funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Säsongrensade och utjämnade data.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadspolitiska insatser

Arbetsförmedlingen ska bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. genom att sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft samt verka för att öka sökintensiteten hos arbets sökande. Därmed kan Arbetsförmedlingen underlätta tillsättandet av nya jobb. Arbetskraftsutbudet kan öka och matchningen förbättras genom att de arbets sökandes kompetens bättre motsvarar arbets-givarnas krav och att arbetsgivarna ställer rimliga kompetenskrav i förhållande till arbetsuppgifterna, att den yrkesmässiga och geografiska rörligheten ökar bland arbetslösa samt att lämpliga arbetslösa sammanförs med lediga platser.

För att bidra till en effektiv matchning är det viktigt att Arbetsförmedlingen fungerar som en effektiv informationskanal mellan arbetsgivare och arbetssökande. En viktig del av Arbetsförmedlingens ansvar är att svara för att information avseende utbud och efterfrågan på kompetens förmedlas till arbetssökande, arbetsgivare och andra aktörer som jobbar med kompetensförsörjning. Under 2013 fanns endast 44 procent av alla lediga platser tillgängliga på Arbetsförmedlingens tjänst Platsbanken. Den vanligaste rekryteringskanalen är i stället informella kontakter vilket innebär att arbetssökande med begränsade egna kontaktnät har svårare att hitta de lediga platser som skulle kunna vara lämpliga för dem.

Kompletterande aktörer har under de senaste åren utgjort en stor del av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Under 2013 levererade totalt 1 017 olika aktörer kompletterande förmedlingstjänster till Arbetsförmedlingen, till en kostnad av 1 950 miljoner kronor. Forskning och utvärdering av kompletterande aktörers tjänster, bl.a. IFAU:s rapport Vad innebär det att bli coachad? (IFAU 2012:24), visar att de kompletterande aktörerna inte har varit mer effektiva än Arbetsförmedlingen i att omsätta sökande till arbete.

Den förra regeringen genomförde reformer inom arbetslöshetsförsäkringen i syfte att stärka sökaktiviteten. Vidare har olika insatser för förstärkt uppföljning och kontroll av arbetssökandet genomförts, såsom införandet av aktivitetsrapporten.

Arbetsmarknadspolitiken omfattar stora transfereringar till både arbetssökande, arbetsgivare, leverantörer och anordnare. Liksom i övriga statliga transfereringssystem finns det risker för felaktiga utbetalningar. I betänkandet Det ska vara lätt att göra rätt – åtgärder mot felaktiga utbetalningar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (SOU 2014:16) redovisas risker och förslag på åtgärder. Bland annat föreslås att regeringen i förordningar bör tydliggöra och samordna vilka gemensamma grundläggande villkor som bör gälla för ekonomiskt stöd eller ersättning till arbetsgivare och anordnare samt att Arbetsförmedlingen bör överväga en sammanhållen kontrollpolicy och kontrollstruktur för alla program.

En översyn av förordningarna för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten pågår för närvarande inom Regeringskansliet, med syftet att förtydliga och förenkla det aktuella regelverket. Även inom Arbetsförmedlingen pågår åtgärder. Bland annat inför myndigheten under 2014 en ny modell för leverantörsuppföljning för att nå högre kvalitet i de tjänster som upphandlas för arbetssökande.

Arbetsmarknadspolitiska programinsatser och nystartsjobb

De arbetsmarknadspolitiska insatserna ska huvudsakligen riktas till dem med störst behov, dvs. de långtidsarbetslösa. Samtidigt bör åtgärder vidtas tidigt i arbetslöshetsperioden för att motverka att fler blir långtidsarbetslösa. Därutöver riktas särskilda resurser till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Under 2013 bedömde Arbetsförmedlingen att ca 42 000 individer var i behov av tidiga insatser. Under 2012 var motsvarande nivå 35 000 individer. Av de arbetssökande som bedömts ha behov av tidiga insatser fick 69 procent ta del av insatser inom tre månader. Detta var en ökning med 14 procentenheter från 2012 då motsvarande andel var 55 procent.

Arbetsförmedlingen har jämfört resultaten vad avser övergång till arbete efter sex månader mellan arbetssökande som bedömts vara i behov av tidiga insatser, utifrån om de sedan har fått respektive inte fått insatser. Jämförelsen visar att de som fått tidiga insatser gått till arbete i något högre utsträckning än de som inte fått insatser. Resultatet kan dock inte med säkerhet anses bero på insatserna. Skillnader i resultatet kan bl.a. bero på skillnader i sökandesammansättningen, variationer i arbetsförmedlarnas bedömningar eller regionala skillnader. Ytterligare analyser är nödvändiga.

Arbetsförmedlingens programinsatser kan översiktligt beskrivas genom antalet deltagare i de olika programmen och utfallet i form av arbetsmarknadsstatus efter programmets slut. Denna översiktliga redovisning framgår av de två nedanstående tabellerna.

Tabell 4.2 Årsgenomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden

Tusental och procent

	Antal 2012 Tusental	Andel 2012 Kvinnor	Andel 2012 Män	Antal 2013 Tusental	Andel 2013 Kvinnor	Andel 2013 Män
Jobb- och utvecklingsgarantin	98	48	52	102	47	53
- därav sysselsättningsfasen ¹	32	47	53	35	47	53
Jobbgarantin för ungdomar	40	44	56	38	41	59
Arbetslivsinriktad rehabilitering	13	61	39	15	59	41
Arbetspraktik utanför garantierna	6	50	50	6	49	51
- inom garantierna ¹	7	45	55	9	44	56
Förberedande eller orienterande utbildning utanför garantierna	9	51	49	14	50	50
- inom garantierna ¹	3	46	54	6	46	54
Arbetsmarknadsutbildning utanför garantierna	5	42	58	5	38	62
- inom garantierna ¹	5	38	62	7	37	63
Arbetslivsintroduktion	3	67	33	3	68	32
Start av näringsverksamhet	3	48	52	4	45	55
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	4	63	37	5	61	39
Fördjupad kartläggning och vägledning	1	66	34	1	62	38
Särskilt anställningsstöd	4	39	61	5	39	61
Förstärkt särskilt anställningsstöd	1	41	59	5	39	61
Instegsjobb	2	42	58	3	36	64
Summa²	191	48	52	206	47	53

Anm.: Siffrorna är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan. Antalet deltagare redovisas enligt den definition som Arbetsförmedlingen sedan 2014 använder i årsrapporten för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Det innebär att deltagare som tar del av en insats inom ramen för garantierna redovisas både i garantierna och aktuell insats. I vissa andra delar av budgetpropositionen definieras antalet deltagare fortsatt utifrån den definition som tidigare har använts och som baseras på i vilken sökandekategori som en person är registrerad.

¹ Ingår inte i summering av antalet deltagare utan ingår i angivna volymer för antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

² I summeringen ingår även deltagare i projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning som uppgick till i genomsnitt 379 personer 2012 och 637 personer 2013.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 4.3 Andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program

Procent

	2012			2013		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Förberedande utbildning	14	13	14	15	17	16
Arbetslivsinriktad rehabilitering	29	35	31	26	32	28
Arbetspraktik	35	38	37	36	40	38
Arbetsmarknadsutbildning	26	30	29	25	31	29
Arbetslivsintroduktion	15	16	15	13	14	14
Aktiviteter inom vägledning och platsför	13	17	14	14	17	15
Fördjupad kartläggning och vägledning	11	11	11	10	10	10
Instegsjobb	48	53	51	43	47	45
Särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd	49	48	48	45	45	45
Start av näringsverksamhet	82	79	80	82	81	82
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	20	25	23	23	29	26

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 4.3 ger en överblick över resultatet av de arbetsmarknadspolitiska programmen i form av hur stor andel av deltagarna som 90 dagar efter avslutat program har ett arbete eller deltar i en utbildning. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar utgör s.k. paraply-

program där deltagare kan ingå i olika program. I tabell 4.3 redovisas därför även resultatet för dem som deltar i program inom ramen för garantierna. Det bör noteras att resultat inte är samma sak som programmets effekt, eftersom resultatet inte beaktar vad som sker om indivi-

den inte får insatserna samt påverkas av andra faktorer såsom t.ex. arbetsmarknadsläget och målgruppen för programmen. Resultaten för vissa av programmen ska också tolkas mot bakgrund av att de ofta är individuellt anpassade och av förberedande karaktär där arbetssökande efter avslutat program går vidare till andra insatser, såsom t.ex. är fallet med förberedande utbildning. Flera program syftar således i första hand till att öka individens förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och är en del av uppdraget att stärka och rusta individerna. Det kan dock vara svårt att mäta resultaten i detta avseende. Dessa program har normalt en lägre övergång till arbete, men syftar till att deltagarna successivt ska öka sina möjligheter att få ett arbete eller en utbildning. Det motsatta gäller för exempelvis start av näringsverksamhet där det mycket goda resultatet huvudsakligen kan förklaras av att deltagare står förhållandevis nära arbetsmarknaden redan innan anvisningen till programmet.

Volymerna i arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning har ökat jämfört med föregående år. Resultaten, mätt som andel i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat program, var i stort sett på samma nivå som 2012. Resultatet för arbetsmarknadsutbildning, som försämrats kraftigt under en rad år, är därmed kvar på samma låga nivå. Arbetsförmedlingen har genomfört en effektstudie som omfattat ett urval av deltagarna i programmen och som visat låga effekter jämfört med perioden 2005–2007. Arbetsförmedlingens studier visar dock att andelen som fått ett arbete var högre bland dem som deltagit i programinsatserna ett år efter programstart för arbetspraktik medan arbetsmarknadsutbildning saknar effekt jämfört med de som inte deltagit i programinsatserna. Arbetsförmedlingen bedömer att det sannolikt kan bero på den förändrade sökandesammansättningen. För arbetsmarknadsutbildning lyfts även otillräcklig styrning inom myndigheten och ändrade upphandlingsrutiner fram som tänkbara förklaringar. En fortsatt analys av orsaker till resultaten i studien genomförs av myndigheten. Könsfördelningen för arbetspraktik är jämn. Andelen kvinnor är högre inom flera mansdominerade sektorer än på arbetsmarknaden i stort. För arbetsmarknadsutbildning finns skillnader mellan kvinnors och mäns deltagande. Kvinnor deltar i lägre grad och får arbete efter avslutad utbildning i lägre utsträckning.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Jobb- och utvecklingsgarantin riktar sig till dem som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid och är det arbetsmarknadspolitiska program som har flest deltagare. Antalet har fortsatt att öka och uppgick under 2013 till i genomsnitt 98 600 personer per månad, varav 34 200 personer befann sig i sysselsättningsfasen. Ökningen uppgår till ca 3 500 personer under 2013 och har framför allt skett i sysselsättningsfasen. Antalet individer som deltog i programmet uppgick 2013 till ca 176 600, vilket är en ökning med ca 15 000 jämfört med föregående år. Könsfördelningen bland det totala antalet deltagare var jämn.

Resultatet i form av övergångar till arbete 90 dagar efter avslutat program som andel av det genomsnittliga antalet som kvarstår i programmet har ökat från 4 procent 2012 till 4,3 procent 2013. För sysselsättningsfasen har ökningen skett från 2,4 till 3 procent. Motsvarande uppgifter för övergångar till utbildning ligger på samma nivå som föregående år, 0,4 procent för samtliga faser och 0,1 procent för sysselsättningsfasen. Sett till dem som lämnat programmet som helhet är 50 procent i arbete efter 90 dagar. Av dem som lämnat sysselsättningsfasen är 63 procent i arbete efter 90 dagar.

Jobb- och utvecklingsgarantin stod under 2013 för ca 50 procent av det genomsnittliga antalet deltagare i samtliga program med aktivitetsstöd. Andelen ungdomar uppgår liksom föregående år till 20 procent i fas ett och två, och till 1 procent i sysselsättningsfasen.

Under 2013 saknade ca 20 procent av deltagarna i sysselsättningsfasen en sysselsättningsplats eller programinsats, vilket är ungefär samma nivå som föregående år. Den förra regeringen hade för 2013 avsatt medel för programinsatser i sysselsättningsfasen. Möjligheten till insatser har gjorts permanent fr.o.m. 2014. I december 2013 deltog 5 procent i en programinsats.

Ett verktyg för att få arbetsgivare att anställa personer som har varit utan arbete en längre tid är det särskilda anställningsstödet inom jobb- och utvecklingsgarantin. Antalet anställningar med sådant anställningsstöd uppgick 2013 till drygt 5 000 i genomsnitt per månad, jämfört med 4 400 föregående år. Ytterligare 5 000 hade en anställning med det förstärkta särskilda anställningsstödet, se tabell 4.2. Andelen som 90 dagar efter avslutat stöd fått ett arbete uppgick

2013 till 47 procent för det särskilda anställningsstödet och till 35 procent för det förstärkta särskilda anställningsstödet. Det är något fler män än kvinnor som får en anställning med de olika anställningsstöden.

Nystartsjobb

Nystartsjobb syftar till att stimulera anställning av personer som varit utan arbete en längre period. Till skillnad mot anställningsstöd inom arbetsmarknadspolitiken är nystartsjobb en rättighet för den arbetsgivare som vill anställa en person, under förutsättning att villkoren för stödet uppfylls.

Det totala antalet individer som under 2013 haft ett nystartsjobb var närmare 79 500 personer, en ökning med knappt 600 personer jämfört med 2012. I genomsnitt hade 43 200 personer per månad ett nystartsjobb under 2013, vilket är 600 färre än föregående år. Detta innebär att den genomsnittliga tiden med nystartsjobb har minskat. Andelen som var i arbete utan stöd 90 dagar efter avslutat nystartsjobb uppgick 2013 till 34 procent, vilket är i nivå med föregående år. Av dem som hade nystartsjobb under 2013 var 62 procent män och 38 procent kvinnor. Personer i åldern 16–24 år var underrepresenterade medan övriga åldersgrupper var överrepresenterade jämfört med samma grupp bland inskrivna arbetslösa. Även andelen utrikes födda var högre i nystartsjobb än bland övriga sökande utan arbete. Fördelningen efter utbildningsnivå motsvarar fördelningen bland inskrivna arbetslösa. Enligt IFAU bidrar nystartsjobb till att arbetssökande får arbete med stöd fortare än vad de annars skulle ha fått (Rapport 2012:6). Nystartsjobb medför att flödet från arbetslöshet till arbete ökar med i genomsnitt 17 procent jämfört med situationen innan nystartsjobben fanns. I IFAU-studien studeras även hur flödet till jobb påverkas när subventionsgrad och subventionslängd dubblas. En fördubblad subvention innebär att dubbelt så många får subventionerad anställning. En fördubblad subventionslängd tycks däremot inte påverka flödet till arbete. Undanträngningseffekten är dock stor, enligt IFAU skulle 63 procent av alla nystartsjobb kommit till stånd även utan subventionen. Riksrevisionen (RiR 2013:17) konstaterar att nystartsjobb i viss utsträckning tränger undan

instegsjobb. Riksrevisionen konstaterar att de obligatoriska försäkringskostnader som tillkommer för instegsjobb men inte för nystartsjobb gör att det är ganska små skillnader i faktisk subvention mellan insatserna, vilket i sin tur leder till att Arbetsförmedlingens möjligheter att styra nyanlända till instegsjobb minskar.

Särskilda insatser för unga

Ungdomsarbetslösheten uppgick under 2013 till 23,6 procent. Arbetslösheten bland unga män (24,8 procent) var, i likhet med 2012, något högre än bland unga kvinnor (22,3 procent). Ungdomsarbetslösheten är högre bland utrikes födda (37,1 procent) än bland inrikes födda (21,8 procent). Arbetsmarknadsanknytningen och orsakerna till arbetslöshet skiljer sig åt inom gruppen unga arbetslösa. Närmare hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande som söker arbete, inklusive extraarbete på helger och lov. För de flesta unga är arbetslöshetsperioderna relativt korta men många, vilket indikerar att många unga varvar arbete med korta perioder av arbetslöshet. Arbetslösheten sjunker och sysselsättningsgraden stiger med åldern. Det finns dock en grupp bland unga arbetslösa som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden med svårigheter att hitta vägar in till arbetslivet. Störst risk för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem löper unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har nedsatt arbetsförmåga. Regeringens insatser syftar till att ungdomars övergång från utbildning till arbete ska fungera bättre.

Tidiga insatser för unga

Alla ungdomar kan få del av förmedlingsinsatser från det att de skrivs in hos Arbetsförmedlingen. Av de 134 504 öppet arbetslösa ungdomar som skrevs in under 2013 10 procent vara i behov av en tidig insats. Motsvarande siffra för 2012 var ca 8 procent. En högre andel unga män (60 procent) bedömdes vara i behov av tidig insats, vilket går i linje med att det var fler unga män som skrevs in på Arbetsförmedlingen. De vanligaste insatserna är fördjupade förmedlingsinsatser som utgör drygt hälften av de tidiga insatserna som ungdomar tagit del av under 2013. Av ungdomarna med behov av tidig insats har 9 procent fått arbete 90 dagar efter

inskrivning på Arbetsförmedlingen, 4 procent har börjat reguljär utbildning och 48 procent var inskrivna som öppet arbetslösa. Resultaten visar att det skett en viss minskning av andelen öppet arbetslösa och andelen som gått till arbete av de som fått del av tidig insats. Att andelen som gått till arbete minskat kan bero på att de ungdomar som bedömts ha behov av ökat stöd också befinner sig längre ifrån arbetsmarknaden.

Jobbgarantin för ungdomar

Jobbgarantin för ungdomar är ett ramprogram för ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslösa under minst tre av fyra månader. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar, liksom totala antalet inskrivna ungdomar, har under 2013 varit i stort sett detsamma som 2012. Under 2013 hade programmet i genomsnitt 38 000 deltagare per månad, vilket var en minskning med 1 600 deltagare jämfört med 2012. I likhet med att arbetslösheten är högre bland unga män än bland unga kvinnor utgör männen en större andel än kvinnorna av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar. Av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar under 2013 var 41 procent kvinnor och 59 procent män. Andelen utrikes födda var 17 procent och andelen med en funktionsnedsättning var 10 procent. I programmet deltog 39 procent av alla ungdomar som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen och var öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd. Drygt 109 100 unika individer deltog i programmet under 2013.

Arbetsförmedlingens arbete med att förbättra kvaliteten inom jobbgarantin för ungdomar har fortsatt under 2013. Inriktningen har varit att arbeta aktivt med ungdomar redan från första dagen i arbetslöshet, effektivisera och utveckla matchningsarbetet samt öka andelen som får ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Under året har Arbetsförmedlingen även gjort satsningar för att öka deltagarnas aktivitetsnivå. Aktivitetsnivån i garantin har ökat något under 2013 jämfört med 2012. Även de arbetsplatsförlagda aktiviteterna har ökat och uppgick 2013 till 33 procent jämfört med 28 procent 2012. Under 2013 var, liksom åren innan, jobbsökaraktiviteter med coachning den vanligaste aktiviteten i jobbgarantin för ungdomar.

Antalet ungdomar som har lämnat garantin för arbete såväl som för utbildning har ökat under 2013. Resultatet i form av övergångar till arbete eller utbildning, som andel av det genom-

snittliga antalet som kvarstår i programmet, har förbättrats från 9,8 procent 2012 till 11 procent 2013. Av övergångarna 2013 var 8,7 procent till arbete och 2,3 procent till utbildning. Av dem som lämnade jobbgarantin var andelen som var i arbete 90 dagar efter att programmet avslutats knappt 50 procent jämfört med 49 procent år 2012. Antalet övergångar till jobb- och utvecklingsgarantin ökade marginellt under 2013 jämfört med 2012, dock var andelen något lägre.

Folkhögskolesatsningen för unga

Arbetsökande med oavslutad skolgång och ofullständiga betyg har en särskilt utsatt situation på arbetsmarknaden och riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Att slutföra grund- och gymnasieskolan är viktigt för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och det är därför angeläget att ungdomar som inte påbörjat eller slutfört gymnasieskolan återupptar sina studier. Arbetslösa ungdomar (16–24 år) som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen kan ta del av folkhögskolesatsningen vilket är en kortare studiemotiverande kurs i folkhögskolornas regi. För 2013 utökades målgruppen och resurserna för insatsen till att även omfatta arbetslösa som har fyllt 25 år, som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen, och deltar i jobb- och utvecklingsgarantin. Detta innebär att antalet årsplatser har fördubblats från 4 000 till 8 000. Under 2013 deltog drygt 6 100 personer i folkhögskolesatsningen varav drygt 3 600 män och 2 500 kvinnor. År 2012 deltog drygt 4 400 personer i insatsen. Av de som deltog i satsningen under 2013 var 11 procent i arbete och 20 procent i utbildning 90 dagar efter avslutad utbildningsinsats, vilket är en ökning jämfört med 2012. Andelen av deltagarna som gått vidare till reguljär utbildning ett år efter är något högre eftersom reguljär utbildning ofta är styrd av fasta starter och alla utbildningar hinner inte börja vid mätning inom 90 dagar efter avslutad studiemotiverande insats.

Yrkesintroduktionsanställningar

För att stimulera till anställningar av unga, på basis av s.k. yrkesintroduktionsavtal, har den förra regeringen sedan den 15 januari 2014 infört ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare i form av en lönesubvention och ett riktat stöd för utbildning och handledning. Sedan starten i januari 2014 till sista juni har totalt 188 ansökningar inkommit

till Arbetsförmedlingen. Av dessa har 153 ansökningar beviljats och 35 avslagits. Av de 153 personerna som har fått en anställning med yrkesintroduktion var 37 kvinnor (24 procent) och 116 män (76 procent). Att män utgör en majoritet av dem som får yrkesintroduktionsanställningar beror på att fler anställningar har kommit till stånd inom traditionellt mansdominerande yrken.

Yrkesintroduktionsavtal är fortfarande en relativt ny företeelse på arbetsmarknaden, och att bygga upp ett system för yrkesintroduktionsanställningar i Sverige är ett långsiktigt arbete. Enligt Arbetsförmedlingens återrapportering om yrkesintroduktionsanställningar kan det hittills relativt låga antalet ansökningar förklaras med arbetsgivarnas bristande kännedom om stödet, striktare krav i vissa yrkesintroduktionsavtal avseende deltagares ålder och tidigare utbildning samt det faktum att parterna fortfarande söker effektiva modeller för utbildning och handledning. Att se över reglerna för, fortsätta informera om och främja användningen av yrkesintroduktionsavtal är en viktig uppgift för regeringen och parterna framöver.

Arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring

Arbetsförmedlingens ansvar inom arbetslöshetsförsäkringen består av flera delar. Myndigheten har i uppdrag att informera de arbets sökande om de allmänna villkoren i arbetslöshetsförsäkringen, säkerställa att försäkringen fungerar som en omställningsförsäkring samt att säkerställa kontrollfunktionen.

Uppföljningen av arbetssökande är en central del av Arbetsförmedlingens arbete med att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring. Uppföljningsåtgärderna ska så långt det är möjligt vara likartade, oavsett vilken ersättning de arbets sökande uppstår. I detta ingår bl.a. att säkerställa att arbetslösa aktivt söker arbete. Under 2013 lämnade Arbetsförmedlingen i genomsnitt 0,5 jobbförslag (anvisningar och platsförslag) per arbetssökande. Antalet jobbförslag var jämnt fördelade mellan kvinnor och män, men varierade betydligt beroende på om den arbets sökande var ersättningsberättigad eller inte. I de fall en anvisning om att söka ett arbete inte följdes av någon ansökan skickade Arbetsför-

medlingen en underrättelse till den aktuella arbetslöshetskassan i ungefär 15 procent av ärendena under perioden januari till augusti 2013. Det innebar en ökning i förhållande till motsvarande period 2012 då endast 7 procent av ärendena föranledde en underrättelse.

Arbetsförmedlingen genomför också stickprovskontroller för att kontrollera om det stämmer att den arbetssökande har sökt ett anvisat arbete. Under 2013 genomfördes det 947 kontroller som avslöjade felaktigheter i ungefär 8 procent av fallen. Resultaten överensstämmer med vad som har framkommit i kontrollerna från tidigare år. Antalet stickprovskontroller var dock betydligt färre jämfört med 2012, då Arbetsförmedlingen genomförde 3 714 kontroller.

En annan viktig del i uppföljningen är att säkerställa att de arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning uppfyller de krav som uppställs i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Från den 1 september 2013 gäller nya regler för uppföljningsåtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen. Det nya regelverket innebär att det har införts fler åtgärdsgrunder men mildare åtgärder. Exempelvis utgör handlingar som tidigare var grund för avanmälan från Arbetsförmedlingen i stället grund för varning eller avstängning. De nya uppföljningsåtgärderna syftar bl.a. till att klargöra vilka handlingar som inte stämmer överens med villkoren i försäkringen. I det fall Arbetsförmedlingen ifrågasätter om den arbetssökande uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning, ska myndigheten skicka en underrättelse till den aktuella arbetslöshetskassan. Under 2014 har den förra regeringen fattat beslut om förordningsändringar för att förbättra och effektivisera hanteringen av de underrättelser som Arbetsförmedlingen skickar till arbetslöshetskassorna.

Till följd av de nya åtgärdsreglerna redovisas uppgifterna om antalet underrättelser och åtgärdsbeslut uppdelat på perioden före och efter införandet. Antalet underrättelser per 1 000 ersättningstagare uppgick i genomsnitt till två per månad under perioden januari till augusti 2013, vilket var på samma nivå som motsvarande period föregående år. Antalet underrättelser ökade kraftigt efter införandet av de nya åtgärdsreglerna och aktivitetsrapporteringen. Ett skäl till det var att Arbetsförmedlingen initialt hade bristfällig information om vilka som var ersättningsökande. En annan viktig förklaring är att

underrättelserna har ersatt de tidigare meddelandena om avanmälan. Under perioden september till december 2013 uppgick antalet underrättelser per 1 000 ersättningstagare till i genomsnitt 290 per månad. Det vanligaste skälet till underrättelsen var att den arbetssökande inte lämnat in sin aktivitetsrapport i tid.

Den stora ökningen av underrättelserna har medfört att antalet sanktioner som arbetslöshetskassorna fattar beslut om har ökat betydligt. Av alla inkomna underrättelser har dock andelen som prövas av arbetslöshetskassorna, den s.k. prövningsgraden, minskat avsevärt sedan införandet av de nya åtgärdsreglerna. Det beror framför allt på att underrättelser för arbetssökande som inte har ansökt om arbetslöshetsersättning avskrivs. Handläggningstiden för de underrättelser där det beslutades om en åtgärd uppgick för flertalet av arbetslöshetskassorna till mellan 15 och 24 dagar, vilket IAF bedömer som en rimlig handläggningstid. För vissa arbetslöshetskassor skiljde sig dock handläggningstiden betydligt från detta intervall. I anslutning till de nya åtgärdsreglerna har regeringen också infört ett krav på att alla arbetssökande genom en aktivitetsrapport ska redovisa vilka åtgärder som de har vidtagit för att ta sig ur sin arbetslöshet. Aktivitetsrapporteringen syftar till att öka sökaktiviteten bland de arbetslösa. Aktivitetsrapporteringen utgör också ett underlag för dialogen med den arbetssökande om exempelvis vilket stöd som han eller hon har behov av. Att inte lämna in någon rapport betraktas som misskötsel av arbetssökandet och kan leda till att arbetslöshetskassan fattar ett beslut om åtgärd.

De första aktivitetsrapporterna lämnades in i oktober 2013 av arbetssökande med arbetslöshetsersättning. Under perioden januari till mars 2014 redovisade de arbetssökande som lämnade in en aktivitetsrapport i genomsnitt ca sju genomförda aktiviteter per månad, varav drygt hälften bestod av platsansökningar.

Arbetsförmedlingen tog under 2012 fram indikatorer för att följa upp kontrollen av arbetssökande som söker ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. IAF:s uppföljning av detta arbete visade att ytterligare utvecklingsarbete behövdes för att Arbetsförmedlingens uppföljning skulle omfatta hela uppdraget med kontrollfunktionen. Utfallen för indikatorerna för det första tertialet 2013 visar att utvecklingen varit positiv sedan motsvarande period året innan. Bland annat har uppföljningen av plats-

anvisningar och andelen underrättelser ökat, samtidigt som andelen med begränsat geografiskt sökområde som saknar uppgift om godtagbara hinder har minskat.

Från den 1 januari 2014 avskaffades den arbetslöshetsavgift som arbetslöshetskassorna varje månad betalade till staten. Före avskaffandet av arbetslöshetsavgiften uppgick den genomsnittliga medlemsavgiften bland arbetslöshetskassorna till ca 200 kronor per månad och sysselsatt medlem, men varierade betydligt mellan olika arbetslöshetskassor.

När arbetslöshetsavgiften avskaffades uppgick den genomsnittliga avgiftsminskningen bland arbetslöshetskassorna till ca 90 kronor per månad och sysselsatt medlem. För de tio arbetslöshetskassor som före avskaffandet hade de högsta medlemsavgifterna motsvarade avgiftsminskningen i genomsnitt ca 170 kronor per månad.

Under 2013 genomförde IAF en tematisk granskning av arbetslöshetskassornas prövningar av rätten till arbetslöshetsersättning för sökande som inte tidigare har varit arbetslösa. IAF genomförde granskningsbesök hos samtliga 29 arbetslöshetskassor och granskade totalt 2 033 ärenden. Under 2013 publicerades resultaten från granskningarna hos 22 av de granskade arbetslöshetskassorna. I de publicerade resultaten har IAF lämnat påpekanden i totalt 150 ärenden.

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) undersökning om de funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden för 2013 uppgav närmare 990 000 personer i åldern 16–64 år att de har en funktionsnedsättning. 70 procent av dem bedömer att funktionsnedsättningen även medför nedsatt arbetsförmåga. För personer med rörelsenedsättning, psykisk funktionsnedsättning och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning medför funktionsnedsättningen för över 90 procent även en nedsättning av arbetsförmågan. Kvinnor bedömer i högre utsträckning än män att deras funktionsnedsättning medför nedsatt arbetsförmåga. Generellt är utbildningsnivån lägre bland personer med funktionsnedsättning än för övriga befolkningen.

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga deltar i arbetskraften i lägre grad och har lägre sysselsättningsgrad än övriga i befolkningen. Utfallen för 2013 visar dock en ökning av andelen i arbetskraften med 5,2 procentenheter och en ökning av sysselsättningsgraden med närmare 5 procentenheter mellan 2008 och 2013. Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är arbetslösa till större del än övriga i befolkningen. Sammantaget indikerar detta att det ökade arbetskraftsdeltagandet till betydande del motsvarats av att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har funnit en sysselsättning. Jämförelserna mellan åren ska dock tolkas med viss försiktighet på grund av att metoden till viss del skiljer sig åt mellan undersökningstillfällena.

Utfallen visar även på att andelen sysselsatta personer med nedsatt arbetsförmåga som behöver anpassningar av arbetsförhållandena har ökat, och 66 procent har behov av mer än en typ av anpassning. Av dem utan sysselsättning har en större andel behov av tre eller fler åtgärder än för sysselsatta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Undersökningen visar även på att var tredje person med nedsatt arbetsförmåga uppgett att de upplevt diskriminering.

Arbetsförmedlingen har sedan 2002 ett samlat sektorsansvar för funktionshinderfrågor inom arbetsmarknadspolitiken. Den förra regeringen gav under 2011 de myndigheter som är strategiska för genomförande av funktionshinderspolitiken i uppdrag att under 2011–2016 arbeta enligt de delmål som regeringen slagit fast för respektive myndighet. Arbetsförmedlingen har fyra delmål som är formulerade utifrån två givna inriktningsmål för arbetsmarknadspolitiken.

De två första delmålen syftar till att öka andelen arbetssökande med funktionsnedsättning som går till arbete eller reguljär utbildning, både totalt och för unga under 30 år. Resultaten för 2013 visar att andelarna minskat jämfört med 2012. Resultaten visar dock på att antalet arbetssökande som fått ett arbete eller påbörjat en reguljär utbildning har ökat jämfört med 2012. Totalt gick 52 900 arbetssökande över till arbete eller reguljär utbildning under året, vilket är en ökning med 3 500 personer jämfört med 2012. Delmål tre är att den genomsnittliga tiden till dess att en nedsatt arbetsförmåga blir identifierad och registrerad ska minska. Resultatet i

december 2013 var 260 dagar, vilket är en minskning med tolv dagar jämfört med 2012. För män tar det i genomsnitt tre dagar längre än för kvinnor, men skillnaderna mellan könen har minskat. Bland unga personer under 30 år har tiden minskat med sex dagar jämfört med 2012. För utrikes födda är tiderna generellt påtagligt längre, 356 dagar i genomsnitt, men antalet dagar från inskrivning till att funktionsnedsättning har identifierats och registrerats har minskat mellan 2012 och 2013. Mediantiden för samtliga under 2013 var totalt 105 dagar. Det finns alltså betydande variationer när det gäller inskrivningstider på Arbetsförmedlingen innan det identifieras och registreras att den arbetssökande har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Delmål fyra handlar om att krav på tillgänglighet alltid ska ställas i förfrågningsunderlag, och finnas med i avtal, vid upphandling av arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Krav på tillgänglighet finns numera med i samtliga förfrågningsunderlag och avtal.

Av det totala antalet individer som under 2013 varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen hade 235 000 personer en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det var 15 500 personer fler än 2012. Ökningen är särskilt påtaglig för inskrivna med psykiska funktionsnedsättningar och inlärningssvårigheter. Närmare hälften av de inskrivna hade dock en anställning med eller utan stöd. Under året skedde även en tydlig ökning av antalet inskrivna under 30 år, som var 37 800 i slutet av 2013, jämfört med 32 500 vid motsvarande tidpunkt 2012. Att antalet inskrivna med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har ökat beror enligt Arbetsförmedlingen dels på att finanskrisen medförde rationaliseringar och att många med funktionsnedsättning förlorade sina anställningar, dels på effekterna av sjukförsäkringsreformen och att myndigheten blivit mer grundlig i kartläggningen av arbetssökande så att individen så snabbt som möjligt ska få rätt insatser utifrån sina förutsättningar och behov.

En betydande anledning till att antalet personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ökat är att fler personer som tidigare varit sjukskrivna nu är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Drygt 73 000 personer hade i oktober 2013 gått över från Försäkringskassan sedan januari 2010. 32 000 av dessa fanns kvar som inskrivna vid Arbetsförmedlingen i oktober 2013, varav 15 000 var inskrivna som

arbetslösa. 80 procent av dem som fanns kvar som inskrivna vid Arbetsförmedlingen hade en funktionsnedsättning.

Även antalet arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har ökat under 2013. I december 2013 uppgick antalet arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga till 82 200 personer, detta motsvarar 20 procent av det totala antalet arbetslösa vid den tidpunkten. Att andelen är högre för de inskrivna jämfört med andelen för arbetslösa beror på att personer med särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning anges som inskrivna även då de har en subventionerad anställning. Personer med funktionsnedsättning har generellt en högre risk att bli långtidsarbetslösa än de inskrivna i genomsnitt. Under 2013 var andelen som varit arbetslösa i över tolv månader 35 procent totalt sett, för personer med funktionsnedsättning var andelen 56 procent.

Under första halvåret 2014 har dock antalet arbetslösa minskat påtagligt. Enligt statistik från Arbetsförmedlingen var i slutet av juni 73 500 personer med funktionsnedsättning arbetslösa, vilket är 5 900 färre än motsvarande månad 2013.

Under 2013 gick 67 900 personer med funktionsnedsättning över till arbete eller utbildning, det motsvarar 28,9 procent av antalet inskrivna under året och är 6 200 fler än 2012. Andelen av de inskrivna som gått till arbete eller utbildning var högre under 2013 jämfört med 2012.

Lönebidrag och andra subventionerade anställningar

Arbetsförmedlingen kan erbjuda ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, dels genom lönesubventioner, dels genom stöd som syftar till anpassning av arbetsförhållandena så att den anställdes nedsatta arbetsförmåga kan kompenseras. Under 2013 hade i genomsnitt 90 800 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), skyddat arbete hos Samhall AB, utvecklings- eller trygghetsanställning (se tabell 4.4). Jämfört med 2010 är det en ökning med 10 procent eller 8 200 personer i genomsnitt per månad.

Tabell 4.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal kvarstående per månad i genomsnitt

	2010	2011	2012	2013
Lönebidrag	46 720	45 940	44 090	37 610
<i>Kvinnor</i>	19 100	18 730	18 130	15 520
<i>Män</i>	27 620	27 200	25 960	22 090
Trygghetsanställning	13 900	17 690	20 990	27 530
<i>Kvinnor</i>	5 240	6 780	8 210	11 030
<i>Män</i>	8 660	10 910	12 780	16 500
Utvecklingsanställning	2 460	3 280	3 820	5 170
<i>Kvinnor</i>	1 080	1 490	1 690	2 190
<i>Män</i>	1 380	1 790	2 130	2 980
OSA	4 450	4 330	4 210	3 880
<i>Kvinnor</i>	1 240	1 260	1 280	1 180
<i>Män</i>	3 200	3 080	2 930	2 710
Kulturarslyftet			30	230
<i>Kvinnor</i>			20	150
<i>Män</i>			10	80
Utv. anställning hos Samhall			270	940
<i>Kvinnor</i>			160	570
<i>Män</i>			110	370
Samhall AB Kärnuppdrag	15 090	15 260	15 390	15 410
<i>Kvinnor</i>	6 730	6 820	6 850	6 830
<i>Män</i>	8 370	8 440	8 540	8 590
Totalt	82 630	86 510	88 800	90 780
<i>Kvinnor</i>	33 390	35 080	36 340	37 470
<i>Män</i>	49 240	51 430	52 460	53 310

Anm.: Siffrorna är avrundade till närmast tiotal och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källor: Arbetsförmedlingen och Samhall AB.

Sett till antalet unika individer som tagit del av insatserna under respektive år har antalet, exklusive Samhall AB:s kärnuppdrag, ökat med 15 400 personer totalt sedan 2010, vilket motsvarar en ökning med 18 procent. Ökningen var 21 procent för kvinnor och 16 procent för män.

I samband med budgetpropositionen för 2012 genomfördes satsningar på utvecklingsanställningar inom Kulturarslyftet och hos Samhall AB för personer som lämnat sjukförsäkringen. Till slutet av 2013 hade totalt 386 personer använts till en anställning inom Kulturarslyftet och 1 406 personer en utvecklingsanställning inom Samhall AB. Av dem inom Kulturarslyftet hade i slutet av 2013 9 procent gått över till annan anställning och 70 procent var kvar i satsningen.

Av de 552 personer som lämnat en utvecklingsanställning inom Samhall AB hade 18 procent gått till en annan anställning och 57 procent var inskrivna som öppet arbetslösa eller i program vid Arbetsförmedlingen.

Det bör noteras att antalet personer med lönebidrag har minskat de fyra senaste åren medan antalet med trygghetsanställning ökat betydligt. Enligt Arbetsförmedlingen är en förklaring att det finns ökade behov av mer långvarigt stöd på grund av att fler individer har en funktionsnedsättning som medför en varaktig nedsättning av arbetsförmågan.

Antalet personer under 30 år som fått en subventionerad anställning har ökat under 2013, från 9 600 i genomsnitt 2012 till 10 700 under 2013.

Genomgående präglas insatserna av en ojämn könsfördelning, ca 60 procent av deltagarna är män och ca 40 procent kvinnor.

Under 2013 var andelen övergångar till arbete utan stöd sammantaget på samma nivå som för 2012. Arbetsförmedlingen anger dock att bl.a. successivt ökade krav på arbetsmarknaden försvårar övergångar till osubventionerade anställningar.

Tabell 4.5 Övergång till arbete utan stöd. Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga

	2010	2011	2012	2013
Till arbete utan stöd				
Lönebidrag	2 034 (4,4)	2 165 (4,7)	2 094 (4,7)	1 859 (4,9)
OSA	62 (1,4)	74 (1,7)	69 (1,6)	77 (2,0)
Utvecklingsanställning	89 (3,6)	164 (5,0)	178 (4,7)	242 (4,7)
Trygghetsanställning	172 (1,2)	223 (1,3)	349 (1,7)	479 (1,7)
Totalt	2 357 (3,5)	2 626 (3,7)	2 690 (3,7)	2 657 (3,6)

Anm.: Andel totalt antal till arbete utan stöd av samtliga i insatsen per månad i genomsnitt inom parentes.

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2013.

Den förra regeringen lämnade i december 2011 ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att utarbeta ett förslag till hur ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan utformas och genomföras.

Praktikantprogrammet påbörjades den 1 januari 2013 och ska bedrivas under minst tre

år. Insatserna bör i normalfallet omfatta arbetspraktik på tre plus tre månader. Totalt har 48 myndigheter ingått överenskommelser sedan den 1 januari 2013. Totalt har 436 praktikplatser anmälts t.o.m. den 30 april 2014 och 343 platser har tillsatts sedan programstarten. Drygt två tredjedelar av praktikanterna är kvinnor.

Övriga insatser

Arbetsförmedlingen har också möjlighet att främja sysselsättning för personer med funktionsnedsättning genom särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) eller genom att ge ekonomiskt stöd till arbetshjälpmedel, personligt biträde eller särskilt stöd till start av näringsverksamhet. En ökning av dessa insatser har skett de senaste åren. Störst omfattning i antalet personer som tar del av stödet har stöd till personligt biträde. Under 2013 möjliggjorde den förra regeringen att SIUS och personligt biträde kan kombineras med utvecklings- och trygghetsanställningar.

Tabell 4.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Övriga insatser

		2010	2011	2012	2013
Arbetshjälpmedel	M	2 100	2 500	2 800	3 000
	K	3 400	3 900	4 200	4 700
	Totalt	5 500	6 400	7 000	7 700
Personligt biträde	M	5 200	6 700	8 500	11 200
	K	3 400	4 800	6 200	7 900
	Totalt	8 600	11 500	14 800	19 100
SIUS	M	2 700	3 500	4 800	5 400
	K	1 900	2 700	3 600	3 800
	Totalt	4 700	6 200	8 400	9 300
Särskilt stöd vid start av näringsverksamhet	M	300	300	300	300
	K	400	400	400	300
	Totalt	700	700	700	600

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2013, Arbetsförmedlingen.

Samhall AB

Samhall AB bidrar till personlig utveckling hos personer med funktionsnedsättning genom att erbjuda arbete, vilket syftar till att ge ökad anställbarhet och i förlängningen också ökad möjlighet att gå vidare till andra arbetsgivare.

Andelen personer som lämnat Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden uppgick till knappt 5 procent under 2013. Återgångarna till Samhall AB ligger dock på en fortsatt hög nivå. Nästan hälften av dem som lämnade

Samhall AB har återgått till en anställning i bolaget. De flesta återgångar beror på att visstidsanställningar inte förlängts hos den nya arbetsgivaren.

Den statliga merkostnadsersättningen till Samhall AB uppgick till 4 405 miljoner kronor under 2013. Merkostnadsersättningen syftade till att Samhall AB skulle uppnå de mål som formulerats i det avtal som staten tecknat med bolaget. Mål som har satts upp är bl.a. att:

- ge arbete åt personer med funktionsnedsättning motsvarande 29,4 miljoner lönetimmar,
- minst 6 procent av antalet personer med tillsvidareanställningar ska lämna Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden, och
- minst 40 procent av rekryteringarna i kärnuppdraget ska vara personer från prioriterade grupper som definierats gemensamt av Arbetsförmedlingen och Samhall AB, personer med psykisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning, neuropsykologiskt funktionshinder eller med mer än ett funktionshinder som tillsammans medför nedsättningar i arbetsförmågan.

Samhall AB har nått samtliga uppställda mål under 2013 med undantag för målet att minst 6 procent ska lämna Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Andelen anställda som haft brist på arbetsuppgifter har minskat från 17 till 11 procent under 2013. De som har brist på arbetsuppgifter har i stället erbjudits kompetensutveckling.

I slutet av 2013 var drygt 18 300 personer med funktionsnedsättning anställda hos Samhall AB. Samhall AB har en jämn könsfördelning bland sina anställda med 47 procent kvinnor och 53 procent män. Under 2013 var det totalt över 6 000 personer som påbörjade en anställning eller en arbetsträning i bolaget. Rekryteringen av personer i de prioriterade grupperna uppgick till 40 procent under 2013 vilket innebär att målet nåtts.

Under 2013 har Samhall AB haft uppdraget att erbjuda en tidsbegränsad utvecklingsanställning till 1 000 personer med funktionsnedsättning som lämnat sjukförsäkringen efter en lång period av sjukfrånvaro. Samhall AB har genomfört uppdraget och under 2013 har i genomsnitt

1 000 personer haft en utvecklingsanställning i bolaget.

Samhall AB har också uppfyllt målet att, i möjligaste mån, inte säga upp anställda med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetsbrist. Under 2013 förekom det inte någon sådan uppsägning. Samhall AB har i uppdrag att anställa personer med 75 procents sjukersättning som Arbetsförmedlingen inte har hittat någon annan anställning åt inom sex månader. Vid årsskiftet 2013/14 hade Samhall AB totalt 259 anställda med 75 procents sjukersättning. Det ekonomiska resultatet uppvisade ett överskott på 12 miljoner kronor 2013 jämfört med 47 miljoner kronor 2012.

Samhall AB utförde under 2013, utanför grunduppdraget, vissa tjänster inom ramen för Arbetsförmedlingens programverksamhet avseende personer med funktionsnedsättning. Det var i första hand fråga om förstärkt arbetsträning och fördjupad bedömning inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser. Målgruppen är arbetsökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Målsättningen är att den arbetsökande ska finna, få och behålla ett arbete. Arbetsförmedlingens samlade utbud av tjänster är tillgängligt för målgruppen.

Arbetsförmedlingens gemensamma uppdrag med Försäkringskassan om tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång i arbete är en central del i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Den långsiktiga satsningen på samarbetet uppgår till 738 miljoner kronor per år. Sedan den 1 februari 2012 sker en del av samarbetet genom en samarbetsmodell, gemensam kartläggning. För att formulera och genomföra dessa insatser kan medverkan av andra aktörer behövas, inklusive vårdgivare, kommuner och arbetsgivare. Aktiva rehabiliteringsinsatser erbjuds nu även personer som har behov av arbetsförberedande insatser.

Under 2013 genomfördes 21 600 gemensamma kartläggningar. 77 procent av de gemensamma kartläggningarna genomfördes med per-

soner som har sjukpenning, av dessa avsåg 66 procent kvinnor och 34 procent män.

Under 2013 påbörjade 9 766 personer aktiva insatser, varav 61 procent kvinnor och 39 procent män. Under det första halvåret 2014 var antalet 4 307 personer.

Av de 1 162 personer som lämnat arbetslivsinriktade insatser inom det förstärkta samarbetet mellan oktober 2013 och mars 2014 har 64 procent gått till arbete eller utbildning, deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller är fortsatt aktuella på Arbetsförmedlingen som aktivt arbetssökande. Av de övriga 36 procenten har huvuddelen (75 procent) återgått till Försäkringskassan.

Inom ramen för det förstärkta samarbetet har myndigheterna även ett uppdrag att stärka samarbetet kring unga med aktivitetsersättning. Under 2013 genomfördes 2 026 gemensamma kartläggningar för personer med aktivitetsersättning och 1 342 personer startade aktiva insatser hos Arbetsförmedlingen. Av de närmare 100 personer som haft aktiva insatser och avslutat arbetslivsinriktade insatser under perioden januari till och med september 2013 fick 60 procent ett arbete eller påbörjade studier. Många som får aktiva insatser får dock först arbetsförberedande insatser, som syftar till att stärka individen inför arbetslivsinriktade insatser.

Under 2013 har i genomsnitt 3 200 personer per månad, vilket var 600 fler än under 2012, deltagit i programmet arbetslivsintroduktion, som är ett program som varit avsett för de personer som uppnår maximalt antal dagar i sjukförsäkringen.

Av dem som avslutat programmet under 2013 har 1 300 personer, motsvarande 10,3 procent, gått till arbete med eller utan stöd inom 90 dagar efter avslutat program. Detta är enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning en högre andel än 2012 då andelen var 9,8 procent. Totalt har 41 procent 90 dagar efter programmet gått vidare till arbete, utbildning, ett annat arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen eller blivit öppet arbetslösa. För 2012 var motsvarande andel 53 procent. Övriga har lämnat Arbetsförmedlingen eller är inskrivna som arbetssökande men är förhindrade, främst på grund av ohälsa, att aktivt söka arbete.

Sedan slutet av 2012 sker ett inflöde av personer som skrivs in i arbetslivsintroduktionen för andra gången. Mellan oktober 2012 och juni 2014 har i genomsnitt 394 personer per månad

påbörjat programmet för andra gången. Resultaten visar att andelen som gick till arbetet eller utbildning var 11 procent samt att 24 procent var öppet arbetslösa eller i program hos Arbetsförmedlingen 90 dagar efter att programmet arbetslivsintroduktion avslutats. 65 procent hade då lämnat Arbetsförmedlingen av andra orsaker eller var inskrivna i övriga kategorier.

Arbetsförmedlingen har även gjort en långsiktig uppföljning av dem som skrevs in i programmet i januari 2010. Efter tre och ett halvt år var 31 procent av dessa i arbete eller reguljär utbildning, 29 procent var fortsatt inskrivna vid Arbetsförmedlingen som arbetslösa eller bland övriga inskrivna. Övriga 40 procent var avaktualiserade av andra orsaker.

Regeringen beslutade under 2013 om ett särskilt uppdrag för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att utvärdera nya former av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser i enlighet med metoden Supported Employment. Målgruppen för insatserna är unga med aktivitetsersättning. Myndigheterna har dels lämnat en plan för genomförandet som anger att man dels avser tillämpa Arbetsförmedlingens insats Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), dels ett socialt stöd från så kallade Case managers (CM). En första lägesrapport anger att uppstarten fördröjts.

Insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

Utrikes födda utgör en allt större del av den svenska arbetskraften. År 2013 var ca 16 procent av de sysselsatta i Sverige födda utanför Sverige. Utrikes födda har fortfarande en betydligt lägre sysselsättningsgrad och en högre arbetslöshet än inrikes födda. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes födda kvinnor och utrikes födda kvinnor är större än motsvarande skillnad mellan inrikes och utrikes födda män, vilket bl.a. kan förklaras av en låg sysselsättningsgrad bland utrikes födda kvinnor. För en mer detaljerad redovisning av sysselsättningen bland utrikes födda se utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, avsnitt 3.4.2.

Under 2013 var drygt 221 900 utomeuropeiskt födda (exklusive nyanlända invandrare) inskrivna vid Arbetsförmedlingen någon gång under året. Under samma period var 73 571 nyanlända invandrare inskrivna på Arbetsför-

medlingen, vilket är en ökning jämfört med 2012 då antalet var 60 749. Under 2013 har antalet utomeuropeiskt födda (inklusive nyanlända) som gått till arbete eller utbildning ökat, medan andelen har minskat.

Etableringsreformen trädde i kraft 2010 avseende vissa nyanlända, dvs. flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras anhöriga. Av de nyanlända invandrare som var inskrivna under 2013 omfattades knappt hälften av etableringsuppdraget. I samband med etableringsreformens införande fick Arbetsförmedlingen också ansvar för bosättningen av nyanlända inom uppdraget. Under 2013 anvisades 4 315 personer bostad av Arbetsförmedlingen. Svårigheten att anvisa plats för bosättning är betydande, då det inte finns tillräckligt med kommunplatser att anvisa nyanlända invandrare till. Med anledning av den höga inflyttningen till Sverige förväntas väntetiden i anläggningsboenden för personer med uppehållstillstånd öka. För en beskrivning av genomförandet av etableringsuppdraget, se utgiftsområde 13 avsnitt 3.4.3.

Instegsjobb ska underlätta för nyanlända invandrare att komma in på den svenska arbetsmarknaden. En förutsättning för att få instegsjobb är att deltagaren deltar i utbildning i svenska för invandrare samtidigt som personen arbetar. Under 2013 utgick stödet till i genomsnitt 2 700 personer per månad vilket är en ökning med 500 personer jämfört med 2012. Det totala antalet unika individer som haft ett instegsjobb under 2013 uppgick till drygt 7 100 personer, en ökning med drygt 600 personer jämfört med 2012. Skillnaden mellan män och kvinnor är stor, männen utgjorde 64 procent vilket motsvarar en ökning på 4 procentenheter jämfört med 2012. Under 2013 var andelen i arbete 90 dagar efter avslutat instegsjobb 44 procent, en kraftig minskning med 7 procentenheter jämfört med föregående år.

Regelförändringen om ökade möjligheter till att ha instegsjobb på heltid under längre period som infördes 1 februari 2013 tycks ha bidragit till fler anställningar med instegsjobb. Riksrevisionen (RiR 2013:17) konstaterar i sin granskning att såväl instegsjobb som nystartsjobb förbättrar nyanländas arbetsmarknadsstatus, men att nystartsjobb i viss utsträckning tränger undan instegsjobb. En insatskedja bestående av ett instegsjobb följt av ett nystartsjobb leder enligt Riksrevisionen dock till

att nyanlända närmar sig den ordinarie arbetsmarknaden.

Det finns också möjlighet för denna grupp att få nystartsjobb enligt en särskild grund. För nyanlända som vid årets ingång fyllt 20 år lämnas stöd i form av nystartsjobb under tre år efter det att uppehållstillstånd har beviljats, dock längst året ut det år då han eller hon fyller 65 år. Under 2013 var ca 8 300 nyanlända någon gång under året anställda med nystartsjobb, vilket är en ökning med ca 770 personer jämfört med 2012. Riksrevisionen konstaterar att de nyanlända som haft ett nystartsjobb hade ca 7 procentenheters högre sannolikhet att få ett arbete.

Europeiska socialfonden

Programperioden 2007–2013

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder; Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden (se utgiftsområde 19 Regional tillväxt). Medlen från Europeiska socialfonden för det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning 2007–2013 uppgår till totalt ca 6 224 miljoner kronor. Nationell medfinansiering med motsvarande belopp tillkommer.

Det nationella strukturfondsprogrammet har varit indelat i områdena Kompetensförsörjning och Ökat arbetskraftsutbud, med 30 respektive 70 procent av programmedlen. Insatserna inom programmet har varit avsedda att bidra till kompetensutveckling som underlättar för sysselsatta att utvecklas i takt med arbetslivets krav samt till att personer som står långt från arbetsmarknaden utvecklas och får arbete. Vidare skulle insatserna bidra till likabehandling i arbetslivet och underlätta för unga och utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden. Insatserna har även varit avsedda att bidra till en återgång i arbetslivet för personer som är eller har varit långtidssjukskrivna.

Från programstarten 2007 till och med juni 2014 har Svenska ESF-rådet beviljat medel till 650 genomförandeprojekt som avser kompetensutveckling för sysselsatta. Totalt 317 000 personer, varav 57 procent kvinnor och 43 procent män, har påbörjat deltagande i projekten. Kön fördelningen har sin bakgrund i projekten inom offentlig sektor som har en hög andel sysselsatta kvinnor. Projekten som avser

kompetensutveckling av sysselsatta omfattar totalt 70 000 arbetsställen. Vidare har 524 genomförandeprojekt som i första hand riktar sig till personer som står långt från arbetsmarknaden beviljats medel. Antalet personer som påbörjat deltagande i dessa projekt uppgår till totalt 129 000, varav ca 49 procent kvinnor och ca 51 procent män. Motsvarande antal personer i åldern 16–24 år uppgår till 57 000, varav ca 57 procent män och ca 43 procent kvinnor. En förklaring till den ojämna könsfördelningen kan vara att väsentligt fler unga män än unga kvinnor är inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

De kvantifierade målen för programmet har uppnåtts, med något undantag. Projektverksamhet inom det nationella strukturfondsprogrammet kommer att fortgå till mitten av 2015. Svenska ESF-rådet beräknar att vid avslutandet av programmet ha nått en utnyttjandegrad nära 100 procent av socialfondsmedlen.

I det nationella strukturfondsprogrammet har stor vikt lagts vid uppföljning och utvärdering, bl.a. för att främja ett lärande. Den oberoende utvärderingen av det nationella strukturfondsprogrammet inriktades i den första delen av programperioden på genomförandeorganisationen. I ett tidigt skede påpekades bl.a. vissa brister i handläggningen av projektansökningar. Svenska ESF-rådet vidtog åtgärder för att rätta till dessa brister. Utvärderaren bedömde därefter att genomförandet fungerade relativt väl och att grundläggande förändringar av de berörda processerna inte bör göras för programperioden.

En utvärdering av det nationella strukturfondsprogrammet med avseende på resultat och mervärde av programmet har genomförts i den senare delen av perioden. I en slutlig rapport i december 2013 konstaterar utvärderaren att strukturfondsprogrammet i grunden har implementerats väl. Programmet har nått fler deltagare än planerat, hela den finansiella ramen har kunnat utnyttjas och Svenska ESF-rådet får goda omdömen av bl.a. representanter för projekt. Utvärderingen visar på att projekten avseende kompetensutveckling för sysselsatta har bidragit till positiva effekter på individnivå, och att motsvarande effekter av projekt för personer som står långt från arbetsmarknaden är svagt positiva. Effekterna på organisations- och strukturnivå är svagast. En bedömning är att strukturfondsprogrammet i större utsträckning hade kunnat bidra till varaktiga förändringar om fler synergier

skapats med övrig politik. Även ägarskapet för programmet på olika nivåer hade kunnat stärkas.

Svenska ESF-rådet har den 10 juni 2014 (dnr A2014/2249/A) i en sammanfattande rapport redovisat erfarenheter och resultat av det nationella strukturfondsprogrammet. Svenska ESF-rådet framhåller som tidigare vad gäller kompetensutveckling för sysselsatta bl.a. betydelsen av att insatserna förankras i hela den berörda organisationen, samt av delaktighet bland personal och fackliga organisationer. Centrala faktorer för ett framgångsrikt genomförande av insatser för dem som står långt från arbetsmarknaden är bl.a. att ha en variation av metoder och individuellt anpassade arbetssätt. En central aspekt för att få ett genomslag i ordinarie verksamhet av socialfondsprojekten är enligt rapporten att skapa en samverkan mellan berörda myndigheter och andra samhällsaktörer.

Programperioden 2014–2020

Omfattande förberedelser har vidtagits på EU-nivå och på nationell och regional nivå för programperioden 2014–2020 inom EU:s sammanhållningspolitik, som finansieras via Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden. Sammanhållningspolitiken har en strategisk inriktning för att bidra till att uppnå målen i Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. Ett led i detta är ett gemensamt strategiskt ramverk som även omfattar Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. De nämnda fondernas gemensamma namn är Europeiska struktur- och investeringsfonder, ESI-fonder.

Sverige har överlämnat ett förslag till en s.k. partnerskapsöverenskommelse för programperioden 2014–2020 till Europeiska kommissionen. Överenskommelsen beskriver Sveriges övergripande strategi för ESI-fonderna för att uppnå Europa 2020-målen och för att stärka EU:s och Sveriges konkurrenskraft. Överenskommelsen syftar även till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna och arbetet med fonderna ska i ökad grad kopplas till andra instrument på EU-nivå och nationell nivå. Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk har på uppdrag av den förra regeringen i december 2013 inlett ett fördjupat samarbete kring fondgemensamma frågor.

Ett förslag till ett nationellt program för Europeiska socialfonden inom EU:s mål investe-

ring för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 har utarbetats inom Regeringskansliet, i en bred dialog med nationella och regionala aktörer, och överlämnats till Europeiska kommissionen den 13 maj 2014 för godkännande. Förslaget omfattar även insatserna inom EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Kommissionen förväntas godkänna det slutliga socialfondsprogrammet under hösten 2014.

Programmet beräknas omfatta totalt ca 13,2 miljarder kronor, varav ca 6,8 miljarder kronor i EU-medel och ca 6,4 miljarder kronor i nationell medfinansiering.

En viktig utgångspunkt för det nationella socialfondsprogrammet föreslås vara att det ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och bidra till att nå Europa 2020-strategins målsättningar.

Insatserna inom socialfondsprogrammet ska syfta till att

- stimulera kompetensutveckling som stärker deltagande kvinnors och mäns ställning på arbetsmarknaden,
- förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv,
- öka övergångarna till arbete bland kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden, och
- underlätta unga kvinnors och mäns etablering i arbetslivet och deltagande i utbildning.

Insatserna kan avse såväl tillämpning av redan utformade metoder och arbetssätt som utveckling av nya metoder. Stort fokus ska sättas på utvärdering av insatsernas effekter, i syfte att bl.a. kunna identifiera framgångsrika metoder som bör genomföras i ordinarie verksamhet.

Under programperioden 2014–2020 finns möjlighet till lokala flerfondsstrategier inom ramen för lokalt ledd utveckling med användande av den s.k. leadermetoden. Sådana strategier kommer i Sverige att genomföras inom bl.a. ett särskilt program för lokalt ledd utveckling med stöd från Regionalfonden och Socialfonden (se utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel).

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga avser åren 2014–2018 och genomförs i Sverige som en del av det nationella socialfondsprogrammet. Med-

len för initiativet uppgår inom programmets medelsram till totalt 1,1 miljarder kronor, varav ca 741 miljoner kronor i EU-medel och ca 371 miljoner kronor i nationell medfinansiering.

Sysselsättningsinitiativet föreslås inriktas på att komplettera och utöka de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för unga i de tre regioner som enligt EU:s kriterier berörs av initiativet, dvs. Sydsverige, Norra Mellansverige och Mellersta Norrland. Det kan handla om att förstärka och intensifiera förmedlingsinsatser och ge mer kvalitativa insatser till unga som bedöms riskera att hamna i långtidsarbetslöshet.

4.4.3 Analys och slutsatser

Utifrån resultatredovisningen i avsnitt 4.2 gör regeringen bedömningen att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten de senaste åren inte varit framgångsrik och att den är i stort behov av förnyelse och omprioriteringar för att bidra till målet om en väl fungerande arbetsmarknad

Regeringens bedömning är att behovet av att utveckla insatserna för att skapa en väl fungerande arbetsmarknad ökar för att kunna hantera utmaningen att förbättra matchningen samtidigt som fler arbetssökande har en svag förankring på arbetsmarknaden.

Övergången till arbete och utbildning är fortsatt låg. Aktivitetsnivån och andelen som saknar aktivitet i sysselsättningsfasen är oförändrad. Övergången till studier är fortsatt låg vilket är problematiskt eftersom många av deltagarna har en låg utbildningsnivå.

Sedan 2010 har övergången till arbete och utbildning inom jobbgarantin ökat något för ungdomar.

Uppföljning och kontroll av arbetssökande är en viktig del i att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring. I princip ska samma krav på uppföljning och kontroll gälla alla arbetssökande oavsett om de uppbär arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd.

Antalet personer med funktionsnedsättning som fått ett arbete har fortsatt att öka. Satsningarna på lönesubventioner generellt och de riktade insatserna till målgruppen har bidragit till detta. Detta har även gällt den särskilda satsningen på utvecklingsanställningar hos Samhall AB. Könsfördelningen är dock fortsatt ojämn då

ungefär sex av tio personer med subventionerade anställningar är män.

Subventionerade anställningar har visat sig effektiva som stöd för nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen delar Riksrevisionens slutsats att en kedja av insatser i form av först instegsjobb och sedan nystartsjobb bidrar till ökade möjligheter för en nyanländ att få en fast förankring på arbetsmarknaden (RiR 2013:17).

4.5 Politikens inriktning

Jobbpolitiken i Sverige måste ta sin utgångspunkt i människors vilja till arbete och utveckling. Arbete betyder gemenskap och tillhörighet; makt att forma sitt liv och sin framtid. Att fler kvinnor och män finner ett jobb är avgörande för att hålla ihop Sverige. Ett land med hög sysselsättningsgrad och låg arbetslöshet blir rikare, tryggare och öppnare.

Regeringens övergripande politiska prioritering är därför full sysselsättning. Det är en helt central uppgift att skapa förutsättningar för fler jobb och med kraft bekämpa arbetslösheten. Det är särskilt angeläget att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten och den höga långtidsarbetslösheten, liksom att överbrygga matchningsgapet på arbetsmarknaden. Fler utrikes födda kvinnor och män måste ges förutsättningar att snabbt komma i arbete.

Ett tydligt sysselsättningsmål ska styra regeringens politik. Antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når lägst arbetslöshet i EU år 2020. Regeringen avser i det perspektivet att noga följa utvecklingen.

För att nå målet krävs åtgärder inom flera olika politikområden. Det krävs investeringar i välfärden, infrastruktur, bostäder, forskning och klimatsmart teknik. Det krävs en aktiv näringspolitik byggd på samverkan mellan politik, näringsliv, akademi och arbetsmarknadens parter, och ett förbättrat företagsklimat. Det krävs också ett nationellt kunskapslyft. Väl fungerande arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik har stor betydelse för om sysselsättningen ska kunna öka och arbetslösheten ska kunna tryckas tillbaka. Regeringen avser att göra omfattande satsningar inom skola och utbildning så att människor ges möjlighet att växa och utveckla

sin kompetens för att kunna ta de jobb som finns och de nya som växer fram (se utgiftsområde 16).

Regeringen avser också att lägga om arbetsmarknadspolitik i en ny offensiv riktning. Människor vill och kan både bidra och göra rätt för sig. Detta måste vara utgångspunkten. Arbetslösa ska inte tvingas delta i meningslös sysselsättning som inte leder vidare. De måste få stöd i omställningsprocessen och de måste erbjudas en ekonomisk trygghet. Utan sådan bryts individens självförtroende, självkänsla och initiativkraft ner. Det är varken värdigt eller samhällsekonomiskt försvarbart. Arbetslöshetsförsäkringen måste fungera som den omställningsförsäkring den är tänkt att vara. Politiken måste ta sin utgångspunkt i behoven av och efterfrågan på arbetskraft och kompetens inom både den privata och den offentliga sektorn.

Förändringarna i samhället och på arbetsmarknaden går allt snabbare. Globalisering och teknikutveckling driver på. Sverige ska inte, och kan inte, konkurrera med hjälp av låga löner. Sverige måste konkurrera med kunskap och kompetens, med ny teknologi och produktutveckling, med innovation och organisationsförnyelse. Årligen nyanställs ca 1 400 000 personer. Till detta kommer de som byter jobb hos sin befintliga arbetsgivare. Detta ställer stora krav på förmåga till strukturomvandling och omställning, såväl i näringslivet som i samhället i övrigt och på individnivå. Sverige har historiskt lyckats väl med sådan omställning. De senaste åren har det dock funnits tecken på att arbetsmarknadens funktionssätt har försämrats, något som bl.a. har påtalats av Konjunkturinstitutet och Riksbanken. Med en ny politik som syftar till att vända denna utveckling finns dock goda förutsättningar att få den svenska arbetsmarknaden att fungera väl. Regeringen avser att i sitt arbete sträva efter bredast möjliga samsyn, både politiskt och i relation till arbetsmarknadens parter.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har en central roll för att kommande utmaningar ska kunna mötas framgångsrikt. I dag står Arbetsförmedlingen inför stora utmaningar och förtroendet för myndigheten är lågt. Arbetsförmedlingens verktyg måste anpassas för att möta de krav som arbetsökande och arbetsgivare ställer. Därför måste myndigheten ges bättre förutsättningar och dess

uppdrag måste förändras. Det är ett omfattande arbete som kommer att ta tid. Men siktet på vad som ska åstadkommas måste vara tydligt redan när ett reformarbete nu påbörjas.

Arbetsförmedlingen ska förmedla jobb. Det är så förtroende hos både arbetsgivare och arbetsökande skapas. Myndigheten ska vara till för alla arbetsökande – oavsett yrkesbakgrund och utbildningsnivå. Det är de individuella behoven som ska styra. Den individ som söker arbete måste kunna räkna med att få grundläggande råd och vägledning av Arbetsförmedlingen.

Matchningen ska stå i centrum. Genom att kunna matcha arbetsökande som befinner sig närmare arbetsmarknaden blir Arbetsförmedlingen en relevant och efterfrågad samarbetspartner till arbetsgivarna. Därmed kan Arbetsförmedlingen bygga relationer med arbetsgivare som gör det möjligt för myndigheten att också hjälpa arbetslösa som står längre ifrån arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen ska samtidigt som en del i sin verksamhet säkerställa att individen, inom ramen för gällande regelverk, står till arbetsmarknadens förfogande.

Styrningen av Arbetsförmedlingens verksamhet har varit för detaljerad. Det gäller bl.a. olika tidsgränser som bestämmer när olika insatser kan ges. Större utrymme måste ges till arbetsförmedlarna att göra professionella bedömningar. Systemet med aktivitetsrapporter ska ses över som ett led i arbetet för att minska administrationen och effektivisera Arbetsförmedlingens verksamhet.

Matchningsarbetet ska också anpassas till arbetsgivare och arbetslösa utifrån deras unika behov. De som har störst behov ska få mest hjälp och insatser. Arbetsförmedlingen har också ett ansvar för att samverka väl med andra aktörer vars uppdrag eller verksamhet kompletterar Arbetsförmedlingens. Det gäller t.ex. arbetsmarknadens parter, kommunerna, aktörer med regionalt tillväxtansvar, trygghetsorganisationerna, marknadens många aktörer och det civila samhällets organisationer. Dialogen med näringslivet behöver intensifieras. Den lokala samverkan, inte minst med kommunerna, måste öka. Privata aktörer kan erbjuda specialiserade tjänster – och därmed just komplettera Arbetsförmedlingens verksamhet.

Regeringen inleder nu ett reformarbete för att modernisera och utveckla Arbetsförmedlingen och därigenom i förlängningen stärka arbets-

marknadens funktionssätt. Arbetsförmedlingen tillförs resurser för att dels genomföra regeringens prioriterade reformer, dels påbörja ett förändringsarbete med målet att bli en professionell matchningsspecialist. Myndigheten tillförs också resurser för att särskilt upprätthålla kvaliteten i arbetet med etableringsuppdraget. Regeringen vill avskaffa systemet med etableringslotsar. Regeringen avser därför att göra en översyn av rätten till etableringslots. Arbetet med nyanländas etablering utvecklas och myndighetsorganisationen vid mottagande av nyanlända ses över (se vidare utgiftsområde 13).

Ungdomsarbetslösheten

Ungdomsarbetslösheten är en av regeringens högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaningar. Det är av central betydelse för ett samhälle att unga kan etablera sig på arbetsmarknaden och därmed kan bidra och växa till självständiga individer och samhällsmedborgare. Regeringen är övertygad om att framgång i kampen mot ungdomsarbetslösheten förutsätter bred mobilisering och samverkan mellan bl.a. arbetsmarknadens parter, kommuner och lands- ting, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer.

Regeringen påbörjar nu genomförandet av ett ambitiöst reformprogram som syftar till att bekämpa ungdomsarbetslösheten. För arbetslösa ungdomar införs stegvis, från 2015, en 90-dagarsgaranti. Regeringen vill sätta en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös, innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Denna bortre gräns ska successivt kortas till 90 dagar. Garantin ska omfatta alla arbetslösa ungdomar, även dem som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att förbereda införandet av garantin.

Som en viktig del av garantin avser regeringen att införa utbildningskontrakt för unga arbetslösa som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning. Studier bör kunna bedrivas vid kommunal vuxenutbildning och folkhögskola och en viktig målsättning bör vara att studierna, om behov finns, ska kunna kombineras med praktik eller jobb på deltid. Som ett led i införandet av utbildningskontrakt bör de möjligheter som finns i dag för arbetslösa ungdomar 20-24 år att under vissa förutsättningar få den högre bidragsnivån inom studiemedlen, finnas kvar och fram-

över anpassas till hur garantin utformas. Regeringen avser också att förlänga möjligheten till studiemotiverande kurs på folkhögskola.

Stöd för traineejobb för arbetslösa ungdomar som har behov av det, är en annan viktig del i garantin för ungdomar och införs inom vissa delar av välfärdssektorn. Traineejobben ska vara fullt subventionerade anställningar och ska bestå av både arbete och utbildning. Utgångspunkten är att traineejobben ska bestå av 75 procent arbete och 25 procent utbildning och baseras på yrkesintroduktionsavtal. Subventionen ska kunna ges under maximalt ett år. Regeringen föreslår ett kunskapslyft vilket innebär att det bl.a. avsätts medel för fler utbildningsplatser inom vuxenutbildningen (se utgiftsområde 16). Detta bör möjliggöra att ungdomar som erbjuds traineejobb kan kombinera arbete med relevant yrkesutbildning.

Behov av samverkan med kommunerna

Kommunernas kunskap, engagemang och bidrag är en förutsättning för framgång i det reformarbete som nu påbörjas. Detta gäller allmänt, men särskilt i fråga om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten. Flera förslag tar sikte på att skapa ytterligare sysselsättningsmöjligheter på kommunal nivå, i välfärdssektorn. Kommunerna har här en dubbel roll. De är betydande arbetsgivare samtidigt som de ansvarar politiskt och administrativt för verksamheter av stor betydelse för många arbetssökande, bl.a. den grundläggande utbildningen och vuxenutbildningen. Kommunerna står inför en omfattande generationsväxling. Många äldre kompetenta medarbetare går i pension. Luckorna måste fyllas. Det är angeläget att staten bidrar i denna process, så att generationsväxlingen kan ske på ett sätt så att kunskap och kompetens kan hållas kvar och kvaliteten kan värnas i verksamheterna.

Regeringen avser mot denna bakgrund att inleda samtal med Sveriges kommuner för att ta ett gemensamt grepp mot ungdomsarbetslösheten. Samtal kommer också att inledas med berörda parter på arbetsmarknaden samt med andra betydelsefulla aktörer såsom organisationer och relevanta myndigheter. Samtalen kan bl.a. avse hur vissa av de reformer regeringen nu föreslår närmare kan utformas och genomföras. Kommunerna ska erbjudas att tillsammans med Arbetsförmedlingen ta aktiv del i genomförandet av 90-dagarsgarantin. Samtalen kan också avse hur olika arbetsmarknadspolitiska insatser

ska kunna fungera på ett bättre sätt tillsammans med kommunala insatser. Regeringen föreslår att resurser avsätts för att stödja de konkreta samverkansinitiativ som förväntas bli följden av samtalen.

Möjligheterna till sociala och miljömässiga upphandlingar ska förbättras i hela den offentliga sektorn. Detta är en del i bakgrunden till att regeringen i budgetpropositionen föreslår en ny organisation för upphandlingsstöd och aviserar en nationell strategi för den offentliga upphandlingen (jfr. utgiftsområde 2). Det är viktigt att beakta det pågående arbetet såväl i den fortsatta utvecklingen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som på den kommunala nivån.

Långtidsarbetslösheten

Den höga långtidsarbetslösheten är ytterligare en stor utmaning för regeringen. Antalet långtidsarbetslösa personer ökade från 76 000 personer (34 000 kvinnor och 42 000 män) år 2007 till 138 000 personer (60 000 kvinnor och 78 000 män) år 2010. Långtidsarbetslösheten har där efter bitit sig fast på en nivå kring 120 000 personer. Den som står längst från arbetsmarknaden och har svårast att få jobb ska ges reella möjligheter att komma tillbaka till arbetslivet.

Sysselsättningsfasen (fas 3) inom jobb- och utvecklingsgarantin ska avvecklas. År 2015 tas viktiga steg för att avveckla fas 3 genom att extratjänster införs i delar av välfärden. Med kollektivavtalsenlig lön ska de individer som erhåller en extratjänst kunna utföra välbehövda uppgifter och förstärka de verksamheter som de får arbete inom. Arbetsgivaren ska kunna få ett ekonomiskt stöd motsvarande hela lönen. Utgångspunkten är att anställningen ska omfatta 75 procent av heltid. På resterande tid förväntas individen söka arbete eller studera. Förslaget syftar till att ge långtidsarbetslösa meningsfulla arbetsuppgifter, som ska stärka individens möjlighet att få ett osubventionerat arbete, och en lön att leva på. Genom att öka personaltätheten i välfärdssektorn och i samband med det också ta till vara kompetensen hos befintlig personal kan det skapas värde i samhället genom att kvaliteten i verksamheten höjs. Också vad gäller extratjänsterna avser regeringen att föra samtal med kommunsektorn och berörda parter på arbetsmarknaden.

Vid sidan av extratjänster ska tidigare deltagare i fas 3 också ges möjlighet att börja studera eller få intensifierade förmedlingsinsatser. Det bör vara möjligt för deltagare i fas 3 att studera på kortare kurser (upp till ett år) vid kommunal vuxenutbildning, högskolan och yrkeshögskolan med bibehållet aktivitetsstöd. En förutsättning är att de formella behörighetskraven är uppfyllda och att antagning sker i konkurrens med andra behöriga sökanden. Utbildningen ska vidare bedömas medföra förbättrade förutsättningar för att få ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden.

Det tar tid att på ett ansvarsfullt sätt ställa om omfattande arbetsmarknadspolitiska system. I dag har ca 27 000 personer i fas 3 sysselsättningsplatser hos olika anordnare. I takt med att fas 3 fasas ut och individen erbjuds annat stöd kommer behovet av sysselsättningsplatser att minska. Sysselsättningsplatserna inom fas 3 har generellt haft för låg kvalitet. Det har också funnits för många oseriösa aktörer som anordnare av sysselsättningsplatser. Regeringen avser att sänka bidraget för anordnare av sysselsättningsplatser. Ingångna avtal kommer dock att gälla avtalstiden ut. Sänkningen av anordnarbidraget bedöms minska riskerna för övervinster.

I det fall avvecklingen av fas 3 skulle visa sig fortskrida alltför långsamt är regeringen beredd att återkomma med ytterligare åtgärder.

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Många av dem som i dag är långtidsarbetslösa eller står utanför arbetsmarknaden har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Även personer som har jobb och drabbas av sådan ohälsa eller funktionsnedsättning löper risk för försvagad anknytning till arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. FunkA-utredningens förslag (SOU 2012:92) och den danska modellen med "fleksjobb".

Den offentliga sektorn behöver ta ett större ansvar för att skapa sysselsättning för kvinnor och män med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Ytterligare ansträngningar krävs för att förbättra utfallet av det praktikantprogram som Arbetsförmedlingen har i uppdrag att genomföra. Det är angeläget att fler myndigheter tar emot praktikanter (jfr utgiftsområde 2 och 9).

Validering och kompletterande högskoleutbildning
Utbildningssystemets utformning är av central betydelse för arbetsmarknadspolitiken. Genom de stora satsningar som nu görs inom ramen för ett kunskapslyft skapas förutsättningar för bättre matchning på arbetsmarknaden (se utgiftsområde 16). Validering är ett centralt verktyg för att synliggöra kompetens som förvärvats på olika sätt och stärka individens omställningsförmåga på arbetsmarknaden. Det gäller inte minst för personer med kompetens och erfarenheter från andra länder. Utbildningsdepartementet har uppdragit åt en utredare att kartlägga de valideringsinsatser som finns inom arbetsmarknads- och utbildningssektorn och bl.a. föreslå hur valideringssystem som är lättare att överblicka för individen än dagens system ska utformas. Regeringen avser att med utgångspunkt i detta arbete införa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering (se vidare utgiftsområde 16).

Alltför många personer i Sverige med utländsk högskoleutbildning har inte arbete i nivå med sin utbildning. Det är angeläget att synliggöra den kompetens som finns och bättre ta till vara denna resurs. Regeringen vill underlätta för personer med avslutad utländsk högskoleutbildning eller annan avslutad eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) att få jobb i nivå med sin utbildning genom att satsa ytterligare medel på kompletterande utbildningar inom högskolan.

Arbetslöshetsförsäkringen

Ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen har urholkats under lång tid. I dag är det få av de försäkrade som har en ersättning som uppgår till 80 procent av deras förvärvsinkomst under de första 100 dagarna. De utgör omkring 10 procent av dem som tidigare arbetade heltid. Regeringen bedömer att en höjning av den högsta dagpenningen i den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen är av väsentlig betydelse för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en inkomstbortfallsförsäkring och ett skyddsnät för individen vid arbetslöshet. Regeringen föreslår därför att den inkomstrelaterade ersättningen höjs så att den som har en månadsinkomst på 25 000 kronor får 80 procent av sin inkomst de första 100 dagarna. Den högsta dagpenningen skulle därmed uppgå till

910 kronor dag 1–100. Därefter sker en avtrappning till 760 kronor per dag. Höjningarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2015 och omfattar även den högsta ersättning som lämnas i form av aktivitetsstöd till personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. För att kunna lämna ett högre belopp de första 100 dagarna behöver ändringar göras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (se avsnitt 4.5.2).

Vidare föreslås att grundbeloppet i försäkringen höjs från den 1 maj 2015 från 320 till 350 kronor per dag. Regeringen avser i ett andra steg att höja grundbeloppet till 365 kronor per dag från den 1 januari 2016. Därmed höjs grundbeloppet med totalt 45 kronor.

Ett arbete inleds också för att se över försäkringen i syfte att underlätta för fler att kvalificera sig för och ansluta sig till den.

Omställning, rehabilitering m.m.

En viktig del i arbetet med att stärka den svenska konkurrenskraften är att säkra och utveckla samhällets, företagens och individernas omställningsförmåga. Parterna och trygghetsorganisationerna har en central roll i omställningsarbetet. Regeringen avser mot denna bakgrund initiera en dialog med arbetsmarknadens parter. Dialogen ska också avse kompetensutveckling, möjligheter till karriärskiften genom livet och system för fungerande rehabilitering.

Den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt till sjukpenning. Regeringen anger i denna budgetproposition att man avser att återkomma med förslag om att avskaffa den bortre tidsgränsen inom sjukförsäkringen (se utgiftsområde 10). Av ett sådant avskaffande följer att programmet arbetslivsintroduktion fasas ut och avskaffas. Det är i sammanhanget viktigt att betona att insatser för sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning ska sättas in inom ramen för samverkan för att stödja återgång till eller inträde i arbetslivet. Samtidigt behöver rehabiliteringsinsatserna förbättras så att människor får möjlighet att komma tillbaka till arbete.

Jämställdhet

Jämställdhet på arbetsmarknaden är av grundläggande betydelse för jämställdheten i övrigt i samhället. Regeringen avser att i Arbetsförmedlingens instruktion förtydliga att verksamheten ska utformas så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Nystartsjobb

Regeringen avser att införa ett tak på 22 000 kronor för den bidragsgrundande lönekostnaden i nystartsjobb. Medel som i dag används för att subventionera förhållandevis höga löner bedöms kunna användas mer effektivt för andra ändamål. Syftet är också att motverka fusk och ett icke avsett nyttjande. Förslaget ligger i linje med utredningsbetänkandet Det ska vara lätt att göra rätt (SOU 2014:16).

Europeiska socialfonden

Ett förslag till nationellt socialfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 har överlämnats till Europeiska kommissionen som förväntas godkänna det slutliga programmet under hösten 2014 (se avsnitt 4.4.2).

En viktig utgångspunkt för det nationella socialfondsprogrammet är att det ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och bidra till att nå Europa 2020-strategins målsättningar. EU:s sysselsättningsinitiativ för unga avser åren 2014–2018 och genomförs i Sverige som en del av det nationella socialfondsprogrammet. Initiativet ska komplettera och utöka de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för unga i regionerna Sydsverige, Norra Mellansverige och Mellersta Norrland.

För att påskynda genomförandet av sysselsättningsinitiativet för unga och det nationella socialfondsprogrammet i övrigt, föreslår regeringen att resurserna för Europeiska socialfonden ökas 2015–2018. Ökningen ligger dock inom ramen för de totala resurserna för programperioden 2014–2020 och innebär motsvarande utgiftsminskningar senare under programperioden.

Övrigt

Flera omfattande reformer föreslås nu ska införas successivt inom arbetsmarknadspolitiken. Reformerna ska utformas på ett sätt som är förenligt med EU:s statsstödsregler. Regeringen avser att noga följa upp genomförandet av reformerna.

En nödvändig besparing för att bidra till genomförandet av de reformer som föreslås är att avveckla flyttningsbidragen under 2015.

4.5.1 Sammanfattande redovisning av reformer och finansiering

Tabell 4.7 Beräknade utgifter UO14 område Arbetsmarknad totalt och per åtgärd

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Höjd ersättning a-kassa ¹	1 870	2 735	2 638	2 579
90-dagarsgaranti ²				
- Utbildningskontrakt:				
Arbete, utbildning och praktik	355	355	354	355
- Traineejobb	432	1 423	1 627	1 659
Extratjänster ³	429	2 418	2 502	1 173
Kunskapslyft deltagare fas 3 ⁴	60	51	50	50
AF förvaltningsanslag varav	905	940	965	736
etableringsuppdraget	270	500	685	586
Fler programplatser	95	0	0	0
Europeiska socialfonden	210	346	60	0
ESF-rådet förvaltning EU-fond	2	2	2	2
Tak för högsta stödgrundande lönekostnad nystartsjobb ⁵	0	0	0	0
Effektiviseringar i staten ⁶	-6	-24	-23	-23
Finansiering E-förvaltning	-1	-1	-1	-1
Avskaffa flyttningsbidrag	-85	-95	-95	-95
Sänkt anordnarbidrag fas 3	-301	-93	-84	-136
Summa UO14 Arbetsmarknad	3 964	8 057	7 995	6 298
<i>varav anslag</i>				
1:1 AF förvaltningsanslag	898	916	941	712
1:2 Bidrag arbetslöshetsers. och aktivitetsstöd	1 142	-700	-622	290
1:3 Kostnader arbetsmarknads-politiska program och insatser	1 713	7 495	7 615	4 892
1:4 Lönebidrag och Samhall ³	0	0	0	403
1:5 ESF-rådet	1	1	1	1
1:6 Europeiska socialfonden	210	346	60	0

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Innebär även ökade utgifter inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp med 247 mnr 2015, 400 mnr 2016, 420 mnr 2017 och 430 mnr 2018 med anledning av samordning av sjukpenning för arbetslösa.

² Innebär även ökade utgifter inom utgiftsområde 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning med 493 mnr 2015, 495 mnr 2016, 501 mnr 2017 och 511 mnr 2018.

³ Innebär ökade skatteutgifter för nystartsjobb med 499 mnr och 403 mnr för lönebidrag 2018 beräknat för vissa av dem som avslutar Extratjänst.

⁴ Innebär även minskade utgifter inom utgiftsområde 15 Studiestöd med 44 mnr 2015, 64 mnr 2016, 65 mnr 2017 och 67 mnr 2018.

⁵ Innebär minskade skatteutgifter på budgetens inkomstsida med 477 mnr 2015, 685 mnr 2016, 838 mnr 2017 och 968 mnr 2018.

⁶ Innebär besparingar på förvaltningsanslag (anslag 1:1, 1:5, 1:7, 1:8, 1:9).

4.5.2 Ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Ärendet och dess beredning

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har promemorian Höjd inkomstrelaterad ersättning i arbetslöshetsförsäkringen (dnr A2014/3522/A) utarbetats. Den del av promemorian som avser förslag till ändring i socialförsäkringsbalken behandlas under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, avsnitt 3.7. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2014/3522/A).

Lagrådet

Den föreslagna ändringen i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring faller inte inom Lagrådets granskningsområde.

Regeringens möjlighet att föreskriva om dagpenningens storlek

Regeringens förslag: En bestämmelse införs som anger att regeringen kan meddela föreskrifter om dagpenningens högsta och lägsta belopp.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag i sak.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över den del som avser regeringens möjlighet att föreskriva om dagpenningens storlek är positiva till eller har inga invändningar mot förslaget i sak.

Skälen för regeringens förslag: Så som anges i avsnitt 4.5 anser regeringen att den högsta inkomstrelaterade ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen bör uppgå till 910 kronor de första 100 dagarna i ersättningsperioden och till 760 kronor därefter.

Enligt 25 § lagen om arbetslöshetsförsäkring bestäms dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning utifrån sökandens dagsförtjänst, normalarbetstid och det högsta respektive lägsta belopp som regeringen fastställer, om inte annat följer av lagen. Enligt bestämmelsen kan regeringen endast meddela föreskrifter om det högsta respektive lägsta beloppet på dagpenningen. Det är alltså inte möjligt för regeringen att föreskriva om flera högsta nivåer på dagpenningen, t.ex. att dagpenningens högsta belopp ska vara högre under inledningen av ersättningsperioden.

För att regeringen ska kunna bestämma om mer än ett högsta och lägsta belopp på dagpenningen, behöver 25 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ändras. En bestämmelse bör införas som anger att regeringen kan meddela föreskrifter om dagpenningens högsta och lägsta belopp. Genom en sådan ändring kan regeringen bestämma att den högsta dagpenningen ska vara högre under inledningen av ersättningsperioden än under den senare delen av perioden.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 maj 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över lagförslaget. Flera remissinstanser har dock bl.a. lämnat synpunkter som rör ikraftträdande- och övergångsbestämmelser på förordningsnivå. Bland annat menar *Försäkringskassan* att det inte är tekniskt möjligt att genomföra reformen i den del som rör aktivitetsstödet med befintligt systemstöd från den 1 maj 2015.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att den föreslagna lagändringen träder i kraft så snart som möjligt. Tidigast möjliga ikraftträdande för ändringen bedöms vara den 1 maj 2015. Några övergångsbestämmelser för den föreslagna lagändringen bedöms inte nödvändiga.

Den närmare regleringen bl.a. avseende dagpenningens högsta och lägsta belopp inom arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet kommer att ske på förordningsnivå. De remissynpunkter som flera instanser lämnat som rör ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

på förordningsnivå kommer därför att hanteras i det fortsatta författningsarbetet.

Författningskommentar

25 §

I paragrafen anges hur den inkomstrelaterade ersättningen ska bestämmas.

I paragrafens *andra stycke* anges numera endast att dagpenningen ska bestämmas utifrån sökandens dagsförtjänst och normalarbetstid, om inte annat följer av lagen.

Paragrafens *tredje stycke* är nytt och anger att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om dagpenningens högsta och lägsta belopp. I detta ligger att regeringen kan bestämma fler än ett högsta och lägsta belopp som ska gälla för dagpenningen. Det innebär t.ex. att regeringen kan bestämma att det högsta beloppet ska vara högre under inledningen av ersättningsperioden än för övrig tid.

I övrigt kvarstår paragrafen oförändrad, med endast språkliga och redaktionella ändringar.

4.5.3 Ändring i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens registerlag

Ärendet och dess beredning

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har promemorian Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m. (Ds 2013:59) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/3637/A).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som rör ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Lagförslaget i lagrådsremissen överensstämmer med lagförslaget i denna proposition. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Gällande rätt

De grundläggande bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204). Personuppgiftslagen är generellt tillämplig, men om det i en annan lag eller i

en förordning har meddelats avvikande bestämmelser, så gäller de bestämmelserna. Sedan slutet av 1990-talet har det utöver personuppgiftslagen utarbetats en stor mängd särskilda s.k. registerförfattningar med bestämmelser om behandling av personuppgifter, däribland lagen om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF:s registerlag). Syftet med de särskilda registerförfattningarna är att anpassa regleringen till de särskilda behov som myndigheterna har i sina respektive verksamheter samt att göra avvägningar mellan behovet av effektivitet i berörd verksamhet och behovet av skydd för den enskildes integritet.

IAF:s registerlag är tillämplig vid behandling av personuppgifter i sådan verksamhet vid IAF som gäller tillsyn, uppföljning, registrering av uppgifter om arbetslöshetskassor, utfärdande av intyg, framtagande av statistik och rapportering av vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen. Kompletterande föreskrifter om behandling av personuppgifter som omfattas av lagen finns i förordningen (2008:936) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Av 4 och 5 §§ IAF:s registerlag framgår att behandling av personuppgifter får ske om det behövs för vissa ändamål. Ändamålsbestämmelserna tar i första hand sikte på behandling av personuppgifter i IAF:s verksamhet (de s.k. primära ändamålen). Personuppgifter får enligt dessa bestämmelser bl.a. behandlas om det behövs för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vidare får personuppgifter behandlas om de behövs för tillsyn över rutiner för och handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen som påverkar arbetslöshetsförsäkringen eller för tillsyn över återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program.

Dessutom får IAF behandla personuppgifter om det behövs för tillhandahållande av information till någon annan, de s.k. sekundära ändamålen. IAF får för dessa ändamål behandla personuppgifter för att tillhandahålla information som behövs inom Arbetsförmedlingens verksamhet som underlag i uppföljnings-, analys- och utvärderingsarbete. Vidare får IAF behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning.

Av 8 § IAF:s registerlag framgår att IAF får behandla känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen och personuppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen, om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller annars är nödvändiga för handläggningen av ett ärende. Detta innebär dock inte att nämnda personuppgifter får behandlas i statistik- och tillsynsdatabasen.

Huvudregeln är att ärendeuppgifter som är definierade som känsliga personuppgifter i personuppgiftslagen inte får registreras i statistik- och tillsynsdatabasen. Huvudregeln kompletteras emellertid med några undantag. Känsliga personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller rör hälsa får behandlas under förutsättning att de har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det. Detsamma gäller för personuppgifter om sociala förhållanden, omdömen, slutsatser eller andra värderande upplysningar om en enskild.

Uppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott m.m. samt uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (2005:716) får inte behandlas alls i statistik- och tillsynsdatabasen.

De primära ändamålen utvidgas

Regeringens förslag: IAF ska få behandla personuppgifter, om det behövs för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. IAF ska också få behandla personuppgifter om det behövs för uppföljning av åtgärderna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock inte att IAF:s utvidgade möjlighet att behandla personuppgifter ska omfatta uppföljning.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget men anför, för det fall IAF även ska ha ett uppföljningsansvar, att det finns skäl att ge myndigheten en utökad rätt att behandla personuppgifter även för detta ändamål. *IAF* anför att det saknas författningsförslag för att myndigheten ska kunna få relevant underlag hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan utlämnade på medium för auto-

matiserad behandling och ges direktåtkomst till personuppgifterna. Övriga remissinstanser har inga synpunkter på förslaget eller avstår från att yttra sig.

Skälen för regeringens förslag

Utvidgad personuppgiftsbehandling vid IAF

Enligt 4 § IAF:s registerlag får personuppgifter behandlas bl.a. om det behövs för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen samt för tillsyn över ärenden hos Arbetsförmedlingen som påverkar arbetslöshetsförsäkringen eller som rör återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program.

I juni 2014 beslutade regeringen om nya åtgärdsregler inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. Bestämmelserna motsvarar de som infördes i arbetslöshetsförsäkringen den 1 september 2013. Genom de nya åtgärdsreglerna inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen kommer behovet av samarbete och samordning att öka mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna. För att säkerställa en enhetlig tillämpning och klarlägga olika konsekvenser av regelverket bör en myndighet som har överblick över båda systemen utöva tillsyn över och ansvara för uppföljning av de nya åtgärdsreglerna. Mot den bakgrunden anser regeringen att det är lämpligt att IAF utövar tillsyn över handläggningen av och rutiner för handläggningen av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. Det är även lämpligt att IAF får i uppdrag att följa utvecklingen av sådana åtgärder. Den närmare regleringen av IAF:s uppdrag kommer att ske på förordningsnivå.

För att IAF ska kunna fullgöra ett uppdrag med utökat tillsyns- och uppföljningsansvar krävs att inspektionen får behandla personuppgifter för detta ändamål. IAF:s möjligheter att behandla personuppgifter bör därför utvidgas så att inspektionen även får behandla personuppgifter om det behövs för tillsyn över sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. Eftersom IAF:s utökade ansvar även ska omfatta uppföljning av sådana åtgärder bör, precis som Inspektionen för socialförsäkringen framfört,

IAF också få behandla personuppgifter om det behövs för uppföljning av åtgärderna.

Integritetskyddande åtgärder

Förslaget att utvidga de primära ändamål för vilka IAF får behandla personuppgifter innebär att inspektionen får utökad möjlighet att behandla personuppgifter jämfört med i dag. Det går inte att utesluta att den utökade behandlingen kommer att omfatta sådana personuppgifter som är integritetskänsliga.

En ökad behandling av personuppgifter, särskilt känsliga, innebär en ökad risk för otillbörliga intrång i den personliga integriteten och ställer därför höga krav på integritetskyddande åtgärder.

Vid behandling av personuppgifter ska lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder vidtas för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna ska ställas i relation till bl.a. de behandlade uppgifternas känslighet. IAF är alltså skyldig att utforma sina rutiner och system så att otillbörliga intrång i den personliga integriteten undviks. Inspektionens skyldigheter i detta avseende följer av personuppgiftslagens bestämmelser i 30–32 §§ om säkerhet vid behandling. Någon lagändring bedöms därför inte nödvändig i denna del.

I 13 § IAF:s registerlag finns bestämmelser som begränsar de sökbegrepp som får användas vid behandlingen av personuppgifter. Bestämmelserna syftar till att reducera risken för obehöriga intrång i den personliga integriteten. Av bestämmelserna framgår att känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen och personuppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 §, med vissa undantag, inte får användas som sökbegrepp. Detsamma gäller personuppgifter om sociala förhållanden, omdömen, slutsatser eller andra värderande upplysningar om en enskild samt uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen.

Sekretess

Även bestämmelserna om sekretess har betydelse för integritetsskyddet. Det är nämligen sekretessregleringen som tillsammans med ändamålsbestämmelserna i respektive registerförfattning styr i vilken utsträckning personuppgifter får överföras till andra. De personuppgifter som IAF kommer att behandla med stöd av den utvidgade ändamålsbestämmelsen är

personuppgifter som förekommer i ärenden om aktivitetsstöd hos Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. I 28 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns sekretessregler som gäller i Arbetsförmedlingens respektive Försäkringskassans verksamhet. Av 11 § framgår att sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (s.k. omvänt skaderekvisit) och uppgiften förekommer i bl.a. ärende om hjälp och stöd vid arbetslöshet (punkten 5). Enligt 1 § samma kapitel gäller sekretess i Försäkringskassans verksamhet för uppgift om en enskilds hälso-tillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs (s.k. rakt skaderekvisit) och uppgiften förekommer i bl.a. ärende enligt lagstiftning om annan ekonomisk förmån för enskild (punkten 9), exempelvis aktivitetsstöd.

Enligt 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen får uppgifter för vilka sekretess gäller inte röjas för bl.a. andra myndigheter, om inte annat framgår av offentlighets- och sekretesslagen eller av lag eller förordning till vilken denna lag hänvisar. När uppgifter ska lämnas mellan myndigheter måste därför hänsyn tas till sekretessregleringen. Enligt 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen hindrar inte sekretess att uppgifter lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Detta innebär att sekretess som gäller hos Arbetsförmedlingen respektive Försäkringskassan inte hindrar att uppgifterna lämnas ut till IAF om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. Regeringen har för avsikt att i förordning införa en skyldighet för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att lämna de uppgifter till inspektionen som den behöver för att kunna fullgöra det utökade tillsyns- och uppföljningsuppdraget.

När IAF får uppgifter från Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen i sin tillsynsverksamhet överförs sekretessen i enlighet med 11 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Den överförda sekretessen enligt 11 kap. 1 § är s.k. sekundär sekretess. Det innebär bl.a. att den gäller för uppgifter som IAF får direkt från Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen. Den överförda sekretessen enligt det nämnda lagrummet är däremot inte tillämplig på uppgif-

ter som lämnas till tillsynsmyndigheten direkt från en enskild.

Intresseavvägning

Regeringen anser att vad som redogjorts för ovan innebär att skyddet för den personliga integriteten är tillfredsställande även vid en utvidgning av de primära ändamålen för behandling av personuppgifter vid IAF.

En utökad möjlighet för IAF att behandla personuppgifter, inklusive känsliga sådana som exempelvis läkarintyg, måste emellertid betraktas som ett intrång i de registrerades personliga integritet. En avvägning bör därför göras av om fördelarna med förslaget står i rimlig proportion till intrånget i den personliga integriteten.

Som redogjorts för ovan kommer de nya åtgärdsreglerna inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen att kräva ett utökad samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna. För att säkerställa en enhetlig tillämpning och klarlägga olika konsekvenser av regelverket finns det behov av att följa upp och kontrollera tillämpningen av de nya reglerna. Regeringen anser därför att det är välmotiverat att IAF ges ett utökad tillsyns- och uppföljningsuppdrag och därmed en utvidgad möjlighet att behandla personuppgifter för detta ändamål. Mot denna bakgrund konstaterar regeringen att fördelarna med förslaget står i rimlig proportion till intrånget ur integritetssynpunkt. De primära ändamål för vilka IAF får behandla personuppgifter bör därmed utvidgas så att inspektionen även får behandla personuppgifter om det behövs för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen samt för uppföljning av sådana åtgärder.

Utlämnande av uppgifter från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen till IAF

För att IAF ska kunna fullgöra tillsyns- och uppföljningsansvaret för åtgärderna inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen krävs att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan lämnar de uppgifter som har betydelse för inspektionens tillsyn och uppföljning. När det gäller på vilket sätt uppgifterna ska lämnas har IAF anfört att myndigheten behöver få uppgifterna från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan utlämnade på medium för automatiserad behandling och ges direktåtkomst till Arbets-

förmedlingens och Försäkringskassans data-system.

Vid bedömningen av på vilket sätt Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska lämna personuppgifterna till IAF måste hänsyn tas till de risker ur integritetshänsyn som sättet för utlämnandet medför. De närmare förutsättningarna för utlämnande kommer emellertid att regleras på förordningsnivå. Regeringen avser därför att återkomma till frågan i det fortsatta författningsarbetet.

Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 mars 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringen bör träda i kraft samtidigt som de nya åtgärdsreglerna inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen, dvs. den 1 mars 2015.

Författningskommentar

6 §

Paragrafen som reglerar de primära ändamål för vilka IAF får behandla personuppgifter har ändrats, vilket innebär utökade möjligheter att behandla personuppgifter i inspektionens verksamhet.

Innehållet i *första stycket 3* är nytt. IAF får numera behandla personuppgifter, om det behövs för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. Dessutom får inspektionen behandla personuppgifter om det behövs för uppföljning av sådana åtgärder. Med åtgärder avses varning och avstängning från aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. En omnumrering har skett av de efterföljande punkterna i stycket.

Ändringarna i *första stycket 2* och *4* är av språklig art och innebär ingen ändring i sak.

4.5.4 Bemyndigande att efterge skulder

Bemyndigande att efterge skulder

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 efterge Danmarks och Norges skulder avseende återbetalning av utgifter för arbetslöshetsersättning för perioden den 1 maj 2010–den 1 maj 2014, om högst 85 000 000 respektive 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen började tillämpas den 1 maj 2010. Förordningen innehåller bestämmelser om återbetalning från arbetslandet till bosättningslandet avseende arbetslöshetsersättning som betalats från bosättningslandet när en arbetslös bott i ett land men arbetat i ett annat. De nordiska länderna har kommit överens om att avstå krav på sådan återbetalning enligt den nordiska konventionen om social trygghet som undertecknades 2012 (se lagen (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet). Avsikten var att konventionen skulle träda i kraft i samband med att förordning (EG) 883/2004 började tillämpas, och de budgetära konsekvenserna av detta har beaktats (se prop. 2009/10:1 utgiftsområde 14 avsnitt 3.7.2). Konventionen trädde dock i kraft först den 1 maj 2014. Sverige har fakturerat de nordiska länderna för perioden den 1 maj 2010–den 1 maj 2014. Danmarks skuld till Sverige för den aktuella perioden uppgår till högst 85 miljoner kronor och Norges till högst 30 miljoner kronor. Danmark och Norge har inte skickat fakturor för den aktuella perioden, varför storleken på Sveriges skulder till de båda länderna inte kan fastställas. Danmark och Norge har föreslagit bilaterala avtal om att länderna avstår från återbetalning för denna period. Det finns en mångårig tradition mellan de nordiska länderna att inte återbetala utgifter för förmåner som utbetalats från bosättningslandet. Den fortsatta hanteringen av de fakturor som sänts skulle även innebära en betydande administration för arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 efterge Danmarks och Norges skulder avseende återbetalning av utgifter för arbetslöshetsersättning för perioden den 1 maj 2010–den 1 maj 2014. Att skulderna efterges påverkar

inte ramen för utgiftsområdet eller de beräknade inkomsterna på budgetens inkomstsida. Regeringen avser att under 2015 ingå bilaterala avtal med Danmark respektive Norge om ömsesidigt avstående från krav på återbetalning avseende arbetslöshetsersättning för den nämnda perioden.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	Utfall	7 108 010	58 452	
2014	Anslag	7 110 650 ¹		6 897 487
2015	Förslag	7 649 024		
2016	Beräknat	7 701 989 ²		
2017	Beräknat	7 682 736 ³		
2018	Beräknat	7 648 031 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 617 722 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 467 856 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 241 775 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitik.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	3 315	5 413	-2 098
Prognos 2014	4 866	6 372	-1 506
Budget 2015	4 520	6 046	-1 526

Uppdragsverksamheten avser tjänsteexport som i huvudsak finansieras av Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) och EU. Verksamheten sker i enlighet med inriktningen för det svenska biståndet och EU:s prioriterade områden. Insatserna består i att utveckla styrning, organisation, tjänster och metoder på arbetsförmedlingar inklusive arbetslivsinriktad rehabilitering. Det ackumulerade överskottet i verksamheten uppgick till drygt 3 miljoner kronor till och med 2013.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet uppgick till ca 58,5 miljoner kronor 2013. Allt anslagssparande får disponeras under 2014.

Reformerna i denna budgetproposition innebär att anslaget ökas med 898 miljoner kronor 2015, 916 miljoner kronor 2016, 941 miljoner kronor 2017 och 712 miljoner kronor 2018 (se avsnitt 4.5). I detta ingår en omfördelning från myndighetens förvaltningskostnader med drygt 1 miljon kronor för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Anslaget minskas med 6 miljoner kronor 2015 och 23 miljoner kronor fr.o.m. med 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Övriga anslagsförändringar avser tidigare aviserade beslut som i huvudsak avser minskningar med anledning av att tidigare tillfälliga ökningarna av anslaget upphör.

Jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna sammantaget bli 224 miljoner kronor lägre för att därefter öka med 944 miljoner kronor 2015, 901 miljoner kronor 2016, 906 miljoner kronor 2017 och 668 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår att 7 649 024 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 7 701 989 000

kronor, 7 682 736 000 kronor respektive 7 648 031 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	7 110 650	7 110 650	7 110 650	7 110 650
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	62 969	142 323	269 383	465 402
Beslut	475 405	449 016	302 703	71 979
Förslag/ beräknat anslag	7 649 024	7 701 989	7 682 736	7 648 031

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

4.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	Utfall	31 780 245		2 913 108
2014	Anslag	32 134 598 ¹		31 510 179
2015	Förslag	31 583 504		
2016	Beräknat	27 358 029		
2017	Beräknat	25 577 954		
2018	Beräknat	25 504 251		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget får användas för utgifter för vad avser aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för

utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Regeringens överväganden

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Under 2013 erhöll i genomsnitt 86 000 personer i månaden arbetslöshetsersättning vid heltidsarbetslöshet, vilket var ca 4 000 fler än 2012. Antalet personer som haft ersättning vid deltidarbetslöshet var ca 31 000, vilket var på i stort sett samma nivå som under 2012. Som deltidarbetslös ersättningstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och erhållit arbetslöshetsersättning under en och samma vecka. Totalt uppgick utgifterna för arbetslöshetsersättning till 14 604 miljoner kronor. Det innebar en ökning med 961 miljoner kronor jämfört med 2012.

Under 2014 har regeringen, med stöd av 93 a § lagen om arbetslöshetskassor, lämnat ett bidrag om 7 miljoner kronor till små arbetslöshetskassor för att kompensera deras höga administrativa kostnader per medlem. Utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas uppgå till 14 692 miljoner kronor under 2014, vilket är 207 miljoner kronor mindre än beräknade medel i samband med budgetpropositionen för 2014. Jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för arbetslöshetsersättning öka med 289 miljoner kronor 2014, öka med 1 840 miljoner kronor 2015, 2 638 miljoner kronor 2016, 2 542 miljoner kronor 2017 och 2 580 miljoner kronor 2018.

Aktivitetsstöd

Under 2013 uppgick antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning till i genomsnitt 189 000 personer per månad, vilket var en ökning med 10 000 personer jämfört med 2012. Av dessa var det ca 9 000 som uppbar

etableringsersättning och 6 000 som fick sin försörjning genom rehabiliteringspenning. Dessa utgifter belastade utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet respektive utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Antalet deltagare med annan ersättning än aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning har ökat de senaste åren, vilket har bidragit till att kostnaderna för aktivitetsstöd inte har ökat i samma utsträckning som antalet deltagare i insatserna. Utgifterna för aktivitetsstöd, inklusive utvecklingsersättning, uppgick till 15 853 miljoner kronor 2013, vilket var en ökning med 920 miljoner kronor jämfört med 2012. Utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beräknas uppgå till 14 646 miljoner kronor 2014, vilket är 417 miljoner kronor lägre än beräknade medel i samband med budgetpropositionen för 2014.

Jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning minska med 472 miljoner kronor 2014 och öka med 367 miljoner kronor 2015. Därefter minskar utgifterna med 1 784 miljoner kronor 2016, 2 217 miljoner kronor 2017 och 1 550 miljoner kronor 2018.

Statliga ålderspensionsavgifter

Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är belagda med statliga ålderspensionsavgifter som uppgår till cirka 10 procent av den utbetalade ersättningen. Det preliminära beloppet som beräknas årligen, korrigeras med tre års eftersläpning utifrån utfall genom ett s.k. regleringsbelopp. Avsatta medel för avgiften utbetalas med en tolfedel av beloppet varje månad från Arbetsförmedlingen till Pensionsmyndigheten. Under 2013 utbetalades 1 324 miljoner kronor i statliga ålderspensionsavgifter. Utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter 2014 kommer att uppgå till 2 172 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2011 som motsvarar ett negativt saldo om 645 miljoner kronor. För 2015 beräknas utgifterna bli 2 475 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2012 som minskar utgifterna med 295 miljoner kronor.

Anslaget totalt

Under budgetåret 2013 uppgick anslagssparandet till 2 913 miljoner kronor, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

För 2014 beräknas utgifterna på anslaget uppgå till 31 510 miljoner kronor, vilket är 624 miljoner kronor mindre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2014. Kommande år ökar utgifterna med 1 428 miljoner kronor 2015, minskar med 302 miljoner kronor 2016 och ökar med 97 miljoner kronor 2017 jämfört med beräknade utgifter i budgetpropositionen för 2014.

De reformer som redovisas under avsnitt 4.5 innebär att utgifterna ökar med 1 142 miljoner kronor 2015, minskar med 700 miljoner kronor 2016, minskar med 622 miljoner kronor 2017 och ökar med 290 miljoner kronor 2018.

Utöver ovanstående belopp redovisas effekter av tidigare beslutade reformer som beslut i tabellen nedan. Övriga makroekonomiska förutsättningar är t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa samt antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

Jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna bli 184 miljoner kronor lägre 2014 för att därefter öka med 2 430 miljoner kronor 2015, 949 miljoner kronor 2016, 357 miljoner kronor 2017 och 1 145 miljoner kronor 2018.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Syftet är att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Regeringen bedömer vidare att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att 31 583 504 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för 2015. Av detta belopp beräknas 15 159 313 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 13 948 857 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2 475 334 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter.

För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 27 358 029 000 kronor, 25 577 954 000 kronor respektive 25 504 251 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	32 134 598	32 134 598	32 134 598	32 134 598
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-111 724	-1 996 682	-1 942 105	-923 177
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	-439 370	-2 779 887	-4 614 539	-5 707 170
Förslag/beräknat anslag	31 583 504	27 358 029	25 577 954	25 504 251

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

2013	Utfall	8 862 159	Anslags-sparande	235 462
2014	Anslag	9 224 345 ¹	Utgifts-prognos	9 002 613
2015	Förslag	11 476 880		
2016	Beräknat	17 035 850		
2017	Beräknat	17 421 419		
2018	Beräknat	15 257 072		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Anslaget får användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och

sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Vidare får anslaget användas för delfinansiering av framtagande och spridning av resultat från OECD-programmet som mäter den vuxna befolkningens kunskaper och kompetens (PIAAC).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2016–2024.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmarknadspolitiska program och insatser där det lämnas ersättning för kringkostnader pågår normalt cirka sex månader, men kan pågå längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2016–2024.

Tabell 4.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2024
Ingående åtaganden	3 533 054	3 650 904	5 022 000	-	-	-
Nya åtaganden	3 288 479	4 006 046	5 513 000	-	-	-
Infriade åtaganden	3 170 629	2 634 950	3 525 000	5 010 000	1 700 000	300 000
Utestående åtaganden	3 650 904	5 022 000	7 010 000	-	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	4 500 000	5 025 000	7 010 000	-	-	-

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget ökade med 1 769 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012 och uppgick till sammanlagt 8 862 miljoner kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ökade med 14 000 personer jämfört med 2012 och uppgick till i genomsnitt 201 000 personer per månad under 2013. Fler deltagare i anställningsstöd riktat mot personer i jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas 2013 jämfört med 2012 är den främsta förklaringen till att utgifterna under anslaget har ökat. Kostnaden per deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar har ökat 2013, vilket också har bidragit till högre utgifter jämfört med 2012. Av deltagarna i program 2013 omfattades i genomsnitt 8 500 personer av etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare vilka inte belastar utgifterna under anslaget utan utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Cirka 5 800 personer som deltog i program 2013 tillhörde Arbetsförmedlingens samarbete med Försäkringskassan och utgifterna för dessa deltagare belastar utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Under första halvåret 2014 utbetalades 4 313 miljoner kronor under anslaget, vilket motsvarar utgifterna som betalades ut under samma period i fjol. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2014 minska till i genomsnitt 195 000 personer per månad. Antalet i anställningsstöd beräknas dock öka från i genomsnitt 11 100 personer per månad 2013 till 15 000 personer per månad 2014. Utgifterna under 2014 beräknas uppgå till sammanlagt 9 003 miljoner kronor, vilket är 140 miljoner kronor högre än utgifterna 2013. Utgifterna beräknas dock bli 222 miljoner kronor lägre än anvisade medel i statens budget

för 2014. Det beror på att antalet personer i anställningsstöd ökat något mindre än väntat under 2014. Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2014 antas utgifterna öka med 2 133 miljoner kronor 2015, 7 861 miljoner kronor 2016 och 8 011 miljoner kronor 2017.

Under 2015 beräknas i genomsnitt drygt 200 000 personer per månad delta arbetsmarknadspolitiska program. I tabellen nedan redovisas programvolymerna och utgifterna under anslaget för perioden 2015–2018.

Tabell 4.15 Volym och utgifter arbetsmarknadspolitiska program

	2015	2016	2017	2018
Volym (tusental)				
Deltagare med aktivitetsstöd och utvecklingsersättning ¹	174	142	140	144
Anställningsstöd, extra-tjänster och traineejobb	27	52	53	46
Summa	200	193	193	190
Utgifter (mkr)				
Verksamhet m.m.	11 477	17 036	17 421	15 257
Aktivitetsstöd ²	14 242	10 395	9 341	9 829
Summa	28 170	32 866	32 553	29 841

Anm.: Belopp och volym är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive deltagare i program där aktivitetsstöd normalt lämnas men där deltagarna i stället får etableringsersättning eller rehabiliteringsersättning som belastar anslag under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet respektive utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.² Inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

Beloppen och volymerna ovan är beräknade och ska indikera resursutrymmet för arbetsmarknadspolitiska insatser vid Arbetsförmedlingen.

Reformer som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att utgifterna under anslaget ökar med 1 713 miljoner kronor 2015, 7 495 miljoner kronor 2016, 7 615 miljoner kronor 2017 och 4 892 miljoner kronor 2018.

Utöver detta redovisas som beslut i följande tabell även effekter av tidigare beslutade reformer. Övriga makroekonomiska förändringar beror på effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Utgifterna under anslaget beräknas bli 165 miljoner kronor lägre för att därefter öka med 1 950 miljoner kronor 2015, 7 825 miljoner kronor 2016, 7 805 miljoner kronor 2017 och 5 092 miljoner kronor 2018 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition.

Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och andra programkostnader.

Regeringen föreslår att 11 476 880 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 035 850 000 kronor, 17 421 419 000 kronor respektive 15 257 072 000 kronor.

Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	9 224 345	9 224 345	9 224 345	9 224 345
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	2 264 074	8 011 053	8 325 004	6 176 444
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-61 539	-249 548	-177 930	-193 717
Övrigt	50 000	50 000	50 000	50 000
Förslag/beräknat anslag	11 476 880	17 035 850	17 421 419	15 257 072

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tabell 4.17 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor				
2013	Utfall	17 040 396	Anslags-sparande	316 182
2014	Anslag	17 831 288 ¹	Utgifts-prognos	17 732 428
2015	Förslag	17 742 136		
2016	Beräknat	17 801 422		
2017	Beräknat	17 816 078		
2018	Beräknat	18 041 586		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionala socialfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2016–2019.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om insatser under anslaget omfattar normalt ett år, men kan vara längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:4 *Lönebidrag*

och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2016–2019.

Tabell 4.18 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	10 822 108	11 029 814	13 000 000			
Nya åtaganden	9 014 897	10 970 186	10 000 000			
Infriade åtaganden	-8 807 191	-9 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-2 500 000	-500 000
Utestående åtaganden	11 029 814	13 000 000	13 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 500 000	13 000 000	13 000 000			

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget ökade med 862 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012 och uppgick till 17 040 miljoner kronor. Anslags-sparandet uppgick till 316 miljoner kronor 2013, vilket förts bort som en indragning av anslags-belopp.

Under 2013 hade i genomsnitt 90 780 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning (inkl. satsningarna Kulturarvslyftet och tidsbegränsade anställningar i Samhall AB), trygghetsanställning eller anställning i Samhall AB (se vidare avsnitt 4.4.2).

Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2014 uppgå till 93 000 personer i genomsnitt per månad, att jämföra med den i budgetpropositionen för 2014 beräknade omfattningen på 95 500 personer i genomsnitt per månad under 2014. Ökningen jämfört med 2013 förklaras främst av fler trygghetsanställningar och fler som har en utvecklingsanställning. Utgifterna 2014 beräknas uppgå till 17 732 miljoner kronor, vilket är 99 miljoner kronor lägre än vad som anvisats på statens budget för 2014. Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2014 antas utgifterna öka med 129 miljoner kronor 2015, 226 miljoner kronor 2016 och 145 miljoner kronor 2017. Antalet anställda med funktionsnedsättning vid Samhall AB har under 2013 ökat något och medelantalet årsanställda uppgick till 15 412 personer. För 2013 uppvisar Samhall AB ett positivt rörelse-resultat om 12 miljoner kronor. Detta kan jämföras med resultatet 2012 på 47 miljoner kronor

och 126 miljoner kronor 2011. Enligt avtalet staten tecknat med Samhall AB skulle bidraget 2013 motsvara 29,4 miljoner lönetimmar (mot-svarande 24,4 miljoner arbetstimmar). Utfallet uppgick till 29,5 miljoner lönetimmar.

Tabell 4.19 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)

	2015	2016	2017	2018
Volym (tusental) ¹	94	94	94	96
Utgifter (Mnkr)	17 742	17 801	17 816	18 042

¹ Volym för Samhall AB avser medelantal årsanställda personer med funktionsnedsättning enligt den beräkningsprincip bolaget tillämpar fr.o.m. december 2009 som följer av Bokföringsnämndens vägledning.

Inom ramen för resurserna finns en flexibilitet för Arbetsförmedlingen att utifrån enskilda arbetssökandes behov välja olika typer av insatser. Detta innebär att ovanstående tabell inte ska tolkas som mer än en beräkning av de totala resurser regeringen föreslår för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 2015–2018.

I enlighet med budgetpropositionen för 2012 avslutas de tillfälliga satsningarna för 2012–2014 på subventionerade arbeten för personer som lämnar sjukförsäkringen inom det s.k. Kulturarvslyftet samt tidsbegränsade anställningar i Samhall AB. Detta innebär att anslaget föreslås minska med 346 miljoner kronor från och med 2015. Från och med 2018 beräknas anslaget därutöver minska med 289 miljoner kronor då den i samband med budgetpropositionen för 2014 tillfälliga satsningen på utvecklingsanställningar i Samhall AB upphör. Införandet av extratjänster i samband med denna budgetproposition

beräknas innebära ökade utgifter för insatser under anslaget med 403 miljoner kronor 2018 för de personer som avslutar sina extratjänster och är i behov av fortsatt stöd (se avsnitt 4.5). Dessa anslagsförändringar framgår under beslut i tabell 4.20.

Jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget öka med 68 miljoner kronor 2014, med 81 miljoner kronor 2015, 112 miljoner kronor 2016, 74 miljoner kronor 2017 och 524 miljoner kronor 2018. Förutom ökningen 2018 för dem som avslutar extratjänster beräknas dock omfattningen av de subventionerade anställningarna vara oförändrade jämfört med tidigare bedömningar. De ökade utgifterna förklaras av en förskjutning från lönebidrag till utvecklings- och trygghetsanställningar, av högre styckkostnader och övriga kringkostnader på anslaget. Regeringen ser det därför angeläget att noggrant följa utgiftsutvecklingen framöver.

Övriga makroekonomiska förändringar förklaras även av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex och timlöneutveckling.

Regeringen föreslår att 17 742 136 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* för 2015. Av dessa medel beräknas 4 494 897 000 kronor för bidrag till Samhall AB i syfte att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 801 422 000 kronor, 17 816 078 000 kronor respektive 18 041 586 000 kronor.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	17 831 288	17 831 288	17 831 288	17 831 288
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-345 914	-345 914	-345 914	-231 514
Övriga makroekonomiska förutsättningar	256 762	316 048	330 704	441 812
Förslag/beräknat anslag	17 742 136	17 801 422	17 816 078	18 041 586

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.21 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

2013	Utfall	113 721	Anslags-sparande	- 2 109
2014	Anslag	112 969 ¹	Utgifts-prognos	108 094
2015	Förslag	115 064		
2016	Beräknat	115 672 ²		
2017	Beräknat	117 575 ³		
2018	Beräknat	120 664 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 114 781 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 114 787 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 114 795 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden.

Regeringens överväganden

Projektverksamhet i det nationella strukturprogrammet för perioden 2007–2013 fortgår t.o.m. juni 2015, varefter Svenska ESF-rådet ska genomföra ett avslutsarbete för programmet. Europeiska kommissionen förväntas under hösten godkänna ett slutligt nationellt socialfondsprogram 2014–2020 för Sverige (se avsnitt 4.4.2). Svenska ESF-rådet ska vara förvaltande myndighet för detta program. Svenska ESF-rådet är även ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar 2007–2013. Verksamhet inom detta program beräknas fortgå till mitten av 2015 och ska därefter avslutas.

Svenska ESF-rådet ska utöver de nämnda programmen även vara förvaltande myndighet för Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Ett förslag till program för denna fond har lämnats till Europeiska kommissionen den 10 september 2014. Anslaget ökas mot denna bakgrund med 1 500 000 kronor från och med 2015. Det under utgiftsområde

9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 4:6 *Statens institutionsstyrelse* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 101 000 kronor 2015 och 388 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

I beräkningarna av anslaget har hänsyn tagits till tekniskt stöd inom de berörda programmen, vilket får användas för vissa administrativa kostnader.

Regeringen föreslår att 115 064 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Rådet för europeiska socialfonden i Sverige* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 115 672 000 kronor, 117 575 000 kronor respektive 120 664 000 kronor.

Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	112 969	112 969	112 969	112 969
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	696	1 579	3 457	6 507
Beslut	1 399	1 124	1 149	1 188
Förslag/beräknat anslag	115 064	115 672	117 575	120 664

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

4.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tabell 4.23 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2014	Anslag	50 000 ¹		20 671
2015	Förslag	336 000		
2016	Beräknat	978 000		
2017	Beräknat	1 200 000		
2018	Beräknat	1 600 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning samt programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska socialfonden. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden för perioden m.m. 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 850 000 000 kronor 2016–2022.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet avses omfatta bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 850 000 000 kronor 2016–2022.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för

Tabell 4.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2022
Ingående åtaganden	0	83 478	-	-	-
Nya åtaganden	83 478	1 850 000	-	-	-
Infriade åtaganden	0	-83 478	-623 708	-671 502	-554 790
Utestående åtaganden	83 478	1 850 000	-	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 000 000	1 850 000	-	-	-

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens övervägande

Medlen från Europeiska socialfonden uppgår till ca 774 miljoner euro för programperioden som helhet, varav ca 44 miljoner euro för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga och ca 8 miljoner euro för lokalt ledd utveckling. Därutöver beräknas ytterligare EU-medel för sysselsättningsinitiativet för unga uppgå till ca 44 miljoner euro kronor. EU-medlen under anslaget beräknas därmed, i enlighet med gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s strukturfonder- och investeringsfonder, till totalt 6 900 miljoner kronor.

Liksom under programperioden 2007–2013 bör medel anvisas under anslaget för statlig medfinansiering av vissa insatser inom programmet. Detta belopp beräknas uppgå till 1 500 miljoner kronor för programperioden som helhet. Beloppet omfattar delvis statlig medfinansiering av kompetensutveckling av sysselsatta, insatser för att förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv samt insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Övrig statlig medfinansiering kan därutöver ske under bl.a. ett antal andra anslag inom utgiftsområdet och anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2014 antas utgifterna bli 29 miljoner kronor lägre 2014, 210 miljoner kronor högre 2015, 346 miljoner kronor högre 2016 och 60 miljoner kronor högre 2017.

I enlighet med vad som redovisas under avsnitt 4.5 föreslår regeringen ökade resurser för att påskynda genomförandet av EU:s sysselsättningsinitiativ för unga och det nationella socialfondsprogrammet i övrigt. Utgifterna beräknas därför öka med 210 miljoner kronor

2015, 346 miljoner kronor 2016 och 60 miljoner kronor 2017 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår att 336 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden för perioden m.m. 2014–2020* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 978 000 000 kronor, 1 200 000 000 kronor respektive 1 600 000 000 kronor.

Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	286 000	928 000	1 150 000	1 550 000
Förslag/ beräknat anslag	336 000	978 000	1 200 000	1 600 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.7 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tabell 4.26 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	35 084		1 424
2014	38 623 ¹		38 593
2015	Förslag	38 850	
2016	Beräknat	39 200 ²	
2017	Beräknat	39 896 ³	
2018	Beräknat	40 964 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 38 753 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 38 754 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 38 758 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) förvaltningsutgifter och finansieringsbidrag.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: IFAU beviljar bidrag för externa projekt som kan pågå längre än ett år, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 4.27 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	7 011	7 920	9 000	-	-
Nya åtaganden	6 841	7 080	6 000	-	-
Infriade åtaganden	-5 572	-6 000	-6 000	-6 000	-3 000
Utestående åtaganden	7 920	9 000	9 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	-	-

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens övervägande

Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken utgör tillsammans med socialförsäkringen stora offentliga utgifter. Det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatser och reformer. IFAU utgör en viktig resurs i detta arbete.

Anslaget minskas med 34 000 kronor för 2015 och med 133 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 38 850 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 39 200 000 kronor, 39 896 000 kronor respektive 40 964 000 kronor.

Tabell 4.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	38 623	38 623	38 623	38 623
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	261	710	1 407	2 474
Beslut	-34	-133	-134	-133
Förslag/ beräknat anslag	38 850	39 200	39 896	40 964

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

4.6.8 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 4.29 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013	Utfall	55 351		2 735
2014	Anslag	60 603 ¹	Utgifts-prognos	58 301
2015	Förslag	63 418		
2016	Beräknat	63 886 ²		
2017	Beräknat	64 986 ³		
2018	Beräknat	66 715 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 259 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 63 263 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 63 268 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Av anslagssparandet för 2013 har 1 045 000 kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Den 1 mars 2015 träder nya åtgärdsregler i kraft inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen som i huvudsak motsvarar dem som redan gäller inom arbetslöshetsförsäkringen. I avsnitt 4.5 lämnas förslag till ändring i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens registerlag för att möjliggöra att IAF:s tillsynsansvar utvidgas till att även omfatta de nya åtgärdsreglerna inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen. I enlighet med budgetpropositionen för 2014 föreslås därför anslaget öka med 2 484 000 kronor från och med 2015. Anslaget minskas med 56 000 kronor för 2015 och med 217 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 63 418 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 63 886 000 kronor, 64 986 000 kronor respektive 66 715 000 kronor.

Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	60 603	60 603	60 603	60 603
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	387	991	2 048	3 709
Beslut	2 428	2 292	2 335	2 403
Förslag/beräknat anslag	63 418	63 886	64 986	66 715

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

4.6.9 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tabell 4.31 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013	Utfall	53 326		0
2014	Anslag	54 302 ¹	Utgifts-prognos	54 302
2015	Förslag	54 490		
2016	Beräknat	54 304 ²		
2017	Beräknat	55 041 ³		
2018	Beräknat	56 448 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 353 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 54 356 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 54 361 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Regeringens överväganden

Under 2013 fick totalt 30 755 personer ersättning från Alfakassan, varav 15 215 personer var anslutna och 15 540 inte anslutna till kassan. Antalet anslutna ersättningstagare ökade med 4,5 procent och antalet icke anslutna minskade med 2,5 procent mellan 2012 och 2013. Antalet utbetalade ersättningsdagar för icke anslutna var

1 047 600, vilket var en minskning med 0,7 procent. Avgiften för administration av de icke anslutna var 24 kronor per utbetalad ersättningsdag.

Anslaget minskas med 48 000 kronor för 2015 och med 185 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen förslår att 54 490 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bidrag till administrationen av grundbeloppet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 54 304 000 kronor, 55 041 000 kronor respektive 56 448 000 kronor.

Tabell 4.32 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	54 302	54 302	54 302	54 302
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	236	187	923	2 330
Beslut	-48	-185	-184	-184
Förslag/beräknat anslag	54 490	54 304	55 041	56 448

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

4.6.10 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.33 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

2013	Utfall	8 303	Anslags-sparande	0
2014	Anslag	8 303 ¹	Utgifts-prognos	8 303
2015	Förslag	8 303		
2016	Beräknat	8 303		
2017	Beräknat	8 303		
2018	Beräknat	8 303		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verk-

samheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Bemyndigande att träffa överenskommelse om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten Stiftelsen Utbildning Nordkalotten som medför behov av framtida anslag på högst 33 212 000 kronor 2016–2019.

Skälen för regeringens förslag: Den nu gällande överenskommelsen mellan Sverige, Norge och Finland avseende Stiftelsen Utbildning Nordkalotten löper ut under 2015. För att verksamheten ska kunna fortsätta att bedrivas i dess nuvarande form behöver Sverige, Norge och Finland teckna en ny överenskommelse för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* träffa överenskommelse med Finland och Norge som medför behov av framtida anslag på högst 33 212 000 kronor för 2016–2019.

Tabell 4.34 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	-	-	0	-	-	-
Nya åtaganden	-	-	33 212	-	-	-
Infriade åtaganden	-	-	0	8 303	8 303	16 606
Utestående åtaganden	-	-	33 212	-	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	-	-	33 212	-	-	-

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge anordnar utbildningar. Syftet är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten av en överenskommelse mellan länderna som omförhandlas vart fjärde år.

I november 2011 undertecknades en ny överenskommelse för perioden 2012–2015 (A2011/2830). De avtalade årsplatserna uppgår

till 80 för Finland, 60 för Norge och 145 för Sverige. Enligt överenskommelsen ska stiftelsen främja ett ökat samarbete utifrån ett Nordkalottperspektiv med utgångspunkt i en analys av näringslivsutvecklingen och arbetsmarknadsutsikterna i regionen. Vidare ska validering av yrkeskompetenser utvecklas så att verksamheten bättre kan bidra till att inträdet på arbetsmarknaden för bl.a. personer med utomnordisk yrkes- och utbildningskompetens kan förkortas. Även arbetet med uppföljning av kostnader och resultat i verksamheten ska utvecklas.

Den nu gällande överenskommelsen löper ut under 2015. En ny överenskommelse bör träffas mellan Sverige, Norge och Finland. Riksdagen bör bemyndiga regeringen att träffa en sådan ny överenskommelse i enlighet med vad som anges ovan.

Regeringen föreslår att 8 303 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* för 2015. För 2016,

2017 och 2018 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor respektive år.

4.6.11 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 4.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

2013	Utfall	2 447 485	Anslags- sparande	- 147 485
2014	Anslag	2 000 000 ¹	Utgifts- prognos	1 750 000
2015	Förslag	1 775 000		
2016	Beräknat	1 775 000		
2017	Beräknat	1 850 000		
2018	Beräknat	1 875 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringens överväganden

För 2013 uppgick bruttoutgifterna på anslaget för lönegarantiersättningen till 2 694 miljoner kronor och inkomsterna till 245 miljoner kronor. Under första halvåret 2014 har inkomsterna ökat medan bruttoutgifterna minskat jämfört med motsvarande period 2013 (se tabell 4.36).

Tabell 4.36 Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2013 respektive 2014

Miljoner kronor			
	Bruttoutgifter	Inkomster	Nettoutgifter
1:a halvåret 2013	1 343	161	1 182
1:a halvåret 2014	965	188	777

Antalet konkurser uppgick till 3 800 under första halvåret 2014, vilket är en minskning med 12 procent jämfört med motsvarande period 2013. Antalet anställda i de aktuella företagen uppgick till 10 400, vilket är en minskning med 31 procent jämfört med motsvarande period 2013.

Antalet rekonstruktioner uppgick till 254 under 2013 och har därmed ökat med ca 25 procent jämfört med 2012. Antalet berörda anställda i företagsrekonstruktioner uppgick till 5 900 personer och är därmed oförändrat jämfört med 2012 (se tabell 4.37).

Tabell 4.37 Företagskonkurser m.m. budgetåret 2011–första halvåret 2014

	2011	2012	2013	Första halvåret 2014
Antal företagskonkurser	7 000	7 500	7 700	3 800
Antal företagsrekonstruktioner	175	204	254	
Antal anställda berörda av företagskonkurser	23 800	26 500	25 800	10 400
Antal anställda berörda av företagsrekonstruktioner	4 700	5 900	5 900	

Anm.: Statistik för företagsrekonstruktioner första halvåret 2014 finns inte tillgänglig.

Källor: Tillväxtanalys och Kammarkollegiet.

Antalet personer som har fått lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 29 300 under perioden juli 2013–juni 2014 (se tabell 4.38), vilket är en minskning med 19 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Den genomsnittliga ersättningen per person, inklusive arbetsgivaravgift, uppgick till 72 700 kronor under denna period och har därmed ökat med 2 procent jämfört med motsvarande period 2012/2013. Det genomsnittliga antalet dagar med lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 65, vilket är 6 dagar fler jämfört med motsvarande period 2012/2013 (se tabell 4.38).

Tabell 4.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2011–juli 2013/juni 2014

	2011	2012	2013	juli 2013–juni 2014
Antal personer med lönegarantiersättning	27 200	32 800	34 200	29 300
Genomsnittlig ersättning per person	66 200	83 000	74 000	72 700
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person	51	63	63	65

Källa: Kammarkollegiet

Tabell 4.39 Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2013 och juli 2013–juni 2014

	2013	juli 2013–juni 2014
Antal personer med lönegarantiersättning vid konkurs	29 300	24 800
Antal personer med lönegarantiersättning vid företagsrekonstruktion	5 900	5 400
Genomsnittlig ersättning per person vid konkurs	78 000	76 500
Genomsnittlig ersättning per person vid företagsrekonstruktion	55 300	63 000
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid konkurs	64	66
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid företagsrekonstruktion	45	49

Källa: Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att 1 775 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 775 000 000 kronor, 1 850 000 000 kronor respektive 1 875 000 000 kronor.

Tabell 4.40 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Förändring till följd av:				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-225 000	-225 000	-150 000	-125 000
Förslag/beräknat anslag	1 775 000	1 775 000	1 850 000	1 875 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.12 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013

Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:12 Europeiska socialfonden m.m.

Tusental kronor

2013	Utfall	1 507 191	Anslags-sparande	91 887
2014	Anslag	1 009 200 ¹	Utgifts-prognos	993 476
2015	Förslag	159 800		
2016	Beräknat	0		
2017	Beräknat	0		
2018	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2007–2013. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella struktur-fondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Anslaget får även användas för utgifter för den statliga medfinansieringen av insatser, inom programmet, för kompetens-utveckling av sysselsatta.

Regeringens överväganden

Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till ca 691,5 miljoner euro under programperioden, vilket motsvarar ca 6 224 miljoner kronor i enlighet med gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder. På anslaget tillkommer den statliga medfinansieringen av insatser, inom programmet, för kompetensutveckling av sysselsatta om totalt ca 1 760 miljoner kronor för programperioden.

Europeiska kommissionen har i denna programperiod tillämpat en princip för betalningar som innebär att en större del av socialfondsmedlen har upparbetats jämfört med ursprungliga beräkningar. Utbetalningarna under anslaget, inklusive den statliga medfinansieringen på anslaget, beräknas därmed till ca 7 300 miljoner kronor för programperioden som helhet. Av detta belopp har drygt 6 100 miljoner kronor utbetalats t.o.m. 2013.

Under det första halvåret 2014 har 626 miljoner kronor betalats ut. Utgifterna under

2014 beräknas uppgå till 993 miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor lägre än vad som anvisats i budgeten för 2014. För 2015 beräknas utgifterna att bli 24 miljoner kronor lägre jämfört med beräknat i budgetpropositionen för 2014. Jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna minska med 61 miljoner kronor 2014 och 7 miljoner kronor 2015.

Regeringen föreslår att 159 800 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* för 2015.

5 Arbetsliv

5.1 Omfattning

Arbetslivspolitikerna omfattar områdena Arbetsmiljö, Arbetsrätt och Lönebildning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöområdet omfattar insatser för ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. I området ingår verksamhet vid Arbetsmiljöverket (AV) och stödet till den regionala skyddsombudsverksamheten.

Arbetsrätt

Arbetsrättsområdet behandlar de arbetsrättsliga frågorna, utom den del som avser statlig arbetsrätt (utgiftsområde 2 avsnitt 5). I området ingår verksamhet vid Arbetsdomstolen (AD).

Lönebildning

Lönebildningsområdet avser insatser för en väl fungerande lönebildning och medling i arbets tvister. I området ingår Medlingsinstitutets (MI) verksamhet, som bl.a. avser kostnader för medling, informationsarbete och statistikproduktion.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
2:1 Arbetsmiljöverket	602	622	608	710	707	708	727
2:2 Arbetsdomstolen	26	29	29	32	32	32	33
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	27	33	31	32	32	32	32
2:4 Medlingsinstitutet	55	56	50	58	58	59	60
2:5 Arbetslivspolitik		0	0	12	20	30	30
Summa Arbetsliv	710	740	718	844	849	862	883

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för arbetslivspolitikerna 2015 beräknas öka i och med de satsningar regeringen föreslår. Inom området skapas även ett nytt anslag, anslag 2:5 *Arbetslivspolitik*. (se avsnitt 5.7).

5.3 Mål för arbetslivspolitikerna

Målet för arbetslivspolitikerna är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

Mål för arbetslivspolitikens tre delområden

Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Lönebildning: En lönebildning i samhälls-ekonomisk balans och arbetsfred.

5.4 Resultatredovisning – Arbetsmiljö

5.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

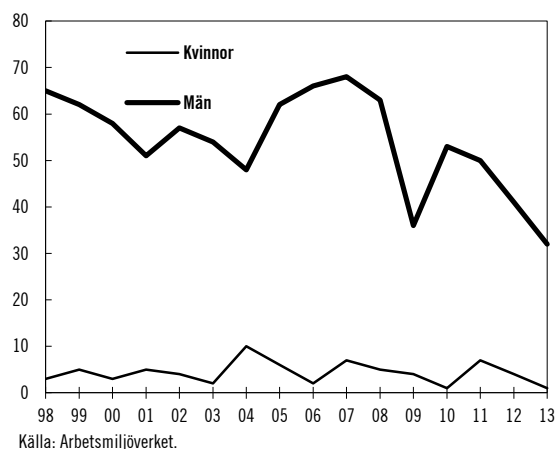
De indikatorer för arbetsmiljön som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

- Antal dödsolyckor i arbetet.
- Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro.
- Antal anmälda arbetssjukdomar.
- Anställda och ohälsa.
- Krav och kontroll i arbetslivet, andel som inte kan koppla bort tankarna från arbetet när de är lediga och som har lågt handlingsutrymme.
- Krav och kontroll i arbetslivet, andel sysselsatta med hög anspänning respektive aktiva jobb.
- Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär.

För att få en bredare bild av de psykosociala arbetsmiljöförhållandena redovisar regeringen en ny indikator om upplevda krav och kontroll i arbetet som AV tagit fram (se Diagram 5.8).

5.4.2 Resultat

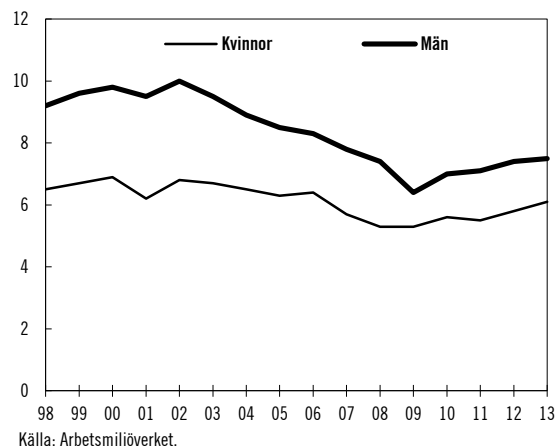
Diagram 5.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1998–2013

Under 2013 inträffade 33 dödsolyckor (25 arbetstagare och åtta egenföretagare) varav en var kvinna, vilket är en minskning med tolv dödsolyckor jämfört med året innan (se Diagram 5.1). Flest dödsolyckor bland förvärvsarbetande under perioden 2007–2011 inträffade inom byggverksamhet, tillverkning samt jord- och skogsbruk, trädgård, jakt och fiske. Under 2013 skedde dock de flesta dödsolyckorna inom branschgrupperna tillverkning och landtransport. Antalet dödsolyckor bland egenföretagare visar alltsedan 1980-talet en fortsatt nedåtgående trend.

Diagram 5.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1998–2013

Antal per 1 000 förvärvsarbetande

Antalet arbetsolyckor som resulterat i sjukfrånvaro minskade kraftigt under perioden 2003–2009, främst bland män, men har ökat fr.o.m. 2010. Trots de uppgångar som kan observeras ligger frekvensen anmälda arbetsolyckor på en

lägre nivå än i mitten av 2000-talet (se Diagram 5.2). Bland kvinnor är det främst fallolyckor som har resulterat i anmälningar, medan det för män varit olyckor orsakade av stationära maskiner, handverktyg och fordon. Yngre män är överrepresenterade när det gäller arbetsolyckor.

Diagram 5.3 Antal anmälda arbetssjukdomar 1998–2013

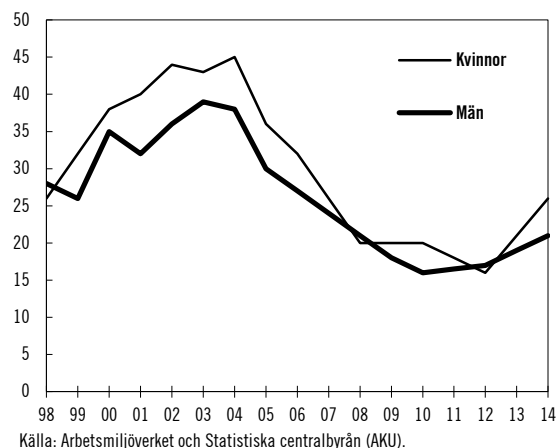
Antal per 1 000 förvärsarbetande

Antalet anmälda arbetssjukdomar minskade kraftigt mellan 2003–2009. Nedgången i anmälningarna under den perioden var ca 65 procent för både kvinnor och män. Antal anmälningar har ökat under de fyra senaste åren, men nivån 2013 är trots detta endast drygt en tredjedel jämfört med 2003 (se Diagram 5.3). Ungefär hälften av sjukdomsanmälningarna orsakas av belastningsfaktorer.

Diagram 5.4 Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär 1998–2014

Procent

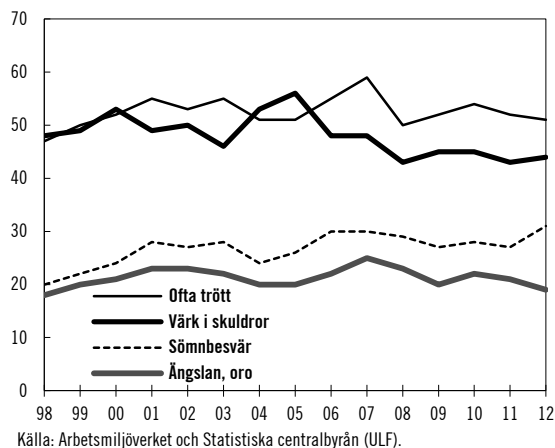

Från mitten av 1990-talet fram till och med 2003 ökade den andel av sjukfrånvaron som uppge vara arbetsrelaterad. Därefter har denna andel kraftigt minskat. Sedan 2006 samlas dessa data in

vartannat år. Sedan förra datainsamlingen gjordes 2012 har andelen som uppger att sjukfrånvaron beror på arbetsorsakade besvär ökat, där ökningen är störst för kvinnor (se Diagram 5.4).

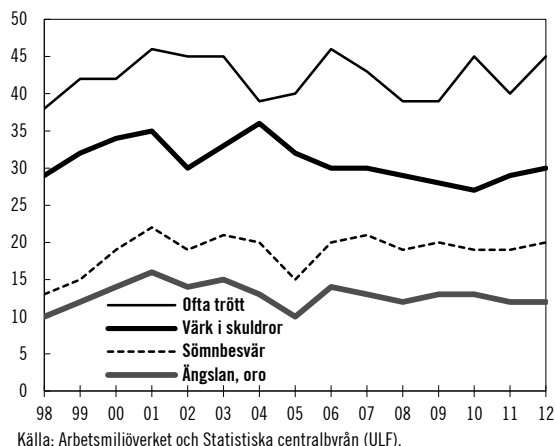
Diagram 5.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1998–2012

Procent

Diagram 5.6 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1998–2012

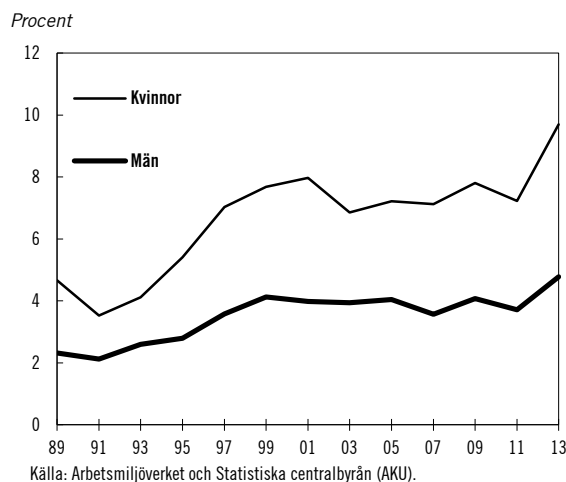
Procent

Ovanstående två diagram illustrerar upplevda besvär avseende olika symptom hos förvärsarbetande som kan ha en koppling till arbetslivet. Denna indikatorns data sträcker sig till 2012. Som framgår finns det skillnader mellan kvinnor (Diagram 5.5) och män (Diagram 5.6), då kvinnor i högre utsträckning än män upplever sig ha besvär i samtliga fall. Det märks en ökning av andelen män som ofta är trötta och som har värk i skuldror. För kvinnor är ökningen tydligast när det gäller sömnbesvär och värk i skuldror. Ängslan och oro minskar jämfört med föregående period både hos män och kvinnor. Viss försiktighet krävs vid tolkningen av variabeln

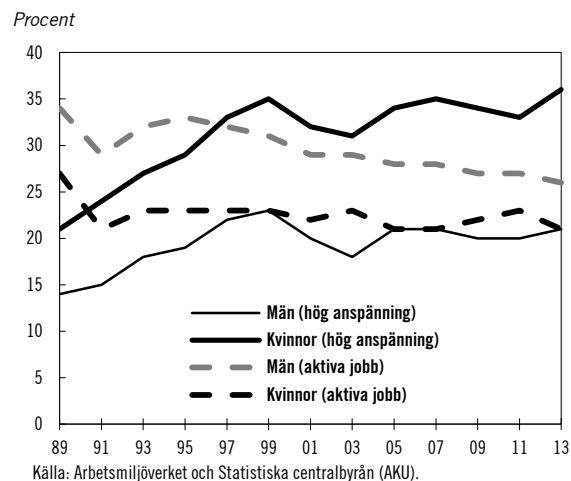
Ofta trött då definitionen av den ändrats jämfört med föregående redovisning.

Diagram 5.7 Andel sysselsatta som inte kan koppla bort tankarna från arbetet när man är ledig och som också har lågt handlingsutrymme 1989–2013

Indikatorn ovan (Diagram 5.7) är baserad på fyra olika frågor ur Arbetsmiljöverkets (AV) arbetsmiljöundersökning som samlas in vartannat år. Frågorna belyser olika aspekter av egenkontroll. Brist på inflytande eller egenkontroll är en faktor som kan bidra till stress. Kombinationen av höga krav och låg egenkontroll anses vara en väsentlig riskfaktor för ohälsa. Jämfört med män anger nästan dubbelt så många kvinnor att de har lågt handlingsutrymme och svårt att koppla bort tankarna från jobbet. Antalet kvinnor som ansåg sig ha denna situation ökade kraftigt under 1990-talet men uppgången bröts i början av 2000-talet. Mellan 2007 och 2009 kan en viss ökning utläsas, men den är inte signifikant, vare sig för kvinnor eller för män. Sedan förra mätningen 2011 har det dock skett en signifikant ökning för både kvinnor och män där de uppmätta talen nu är de högsta sedan mätningarna startade. Skillnaden mellan kvinnor och män är också den största som uppmäts och kvinnor står för den största ökningen av anmälda besvär.

Diagram 5.8 Andel sysselsatta med hög anspänning respektive aktiva jobb 1989–2013

Indikatorn som redovisas i Diagram 5.8 ovan har kopplingar till den föregående, men utgår från två index som utarbetats utifrån AV:s arbetsmiljöundersökning som samlas in vartannat år. Ett kravindex mäter sysselsattas upplevda krav i arbetet och ett kontrollindex mäter sysselsattas upplevda kontroll i arbetet. Enligt den forskningsbaserade modell som indexen bygger på, den s.k. krav-kontrollmodellen³, finns fyra typer av jobb beroende på graden av krav och egenkontroll i arbetet. I Diagram 5.8 redovisas de som har hög anspänning i arbetet (höga krav och låg kontroll) och de som har aktiva jobb (höga krav och hög kontroll). Jobb med hög anspänning ökar risken för stress och arbetsrelaterad ohälsa. Personer med aktiva arbeten anses av vissa forskare ha bättre förutsättningar att hantera kraven, vilket även kan leda till lärande och utveckling i arbetet.

Utvecklingen visar på en ökning av jobb med hög anspänning under 1990-talet för både män och kvinnor, med en nedgång under början av 2000-talet. Sedan senaste mätningen 2011 har andelen kvinnor som upplever hög anspänning ökat, medan andelen män som upplever hög anspänning legat relativt stabilt sedan mitten av 2000-talet. Vad gäller andelen män som har aktiva jobb kan en nedåtgående trend skönjas alltsedan mitten av 1990-talet, medan andelen kvinnor som har aktiva jobb legat relativt stabilt under motsvarande period.

³ Karasek & Theorell, Healthy Work, 1990.

Verksamhet vid Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets (AV) huvudsakliga uppgift är tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljölagen (1977:1160). AV meddelar också föreskrifter och allmänna råd med stöd av i första hand arbetsmiljölagen, ansvarar för genomförandet av ett antal EU-direktiv samt bedriver informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet.

Vanligen inspekteras de arbetsplatser som bedöms vara riskutsatta, men myndigheten arbetar även med andra aktiviteter som berör särskilda områden eller branscher. Särskilda satsningar under 2013 har bl.a. avsett kvinnors arbetsmiljö och skogsbruk. En omfattande inspektionsaktivitet mot grund- och gymnasieskolorna initierades 2013 i syfte att bidra till en god arbetsmiljö för både lärare och elever.

Förrättningar används som samlingsnamn för de besök på arbetsplatser som sker för att genomföra inspektion, uppföljning, olycksfallsutredning, samverkan eller information. Av Tabell 5.2 framgår utvecklingen avseende antalet förrättningar respektive antalet inspektioner de tre senaste åren.

Tabell 5.2 Antal förrättningar och inspektioner 2011–2013

År	2011	2012	2013
Antal förrättningar	35 000	32 000	31 500
Antal inspektioner	21 900	21 000	19 000

Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet förrättningar per inspektör ökade från 2009 till 2011, främst beroende på effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Under 2012 och 2013 sjönk antalet förrättningar något till 135 per heltidsarbetande inspektör under 2013. Anledningen till nedgången i det totala antalet förrättningar och antalet förrättningar per inspektör under 2013 är att flera projekt har krävt mer resurskrävande inspektionsmetoder.

Antalet förelägganden och förbud minskade under 2013 till 1 034, mot 1 167 under 2012. Av dessa har 68 överklagats.

AV deltog under 2013 i den Europeiska arbetsmiljöveckan, där årets tema (liksom föregående år) var Samverkan för att förebygga. AV kontaktade under 2013 totalt 30 000 arbetsställen via brev med information och inspekterade sedan drygt 3 300, främst företag med färre än tio anställda.

AV påbörjade under 2013 fyra djupstudier av arbetsolyckor avseende lastning, lossning och lastsäkring inom transportsektorn. Målet med studierna är att söka och beskriva de bakomliggande orsakerna till en specifik olycka och föreslå åtgärder så att en liknande olycka inte sker igen.

Under året beslutade AV om fem nya författningar. Inga författningar upphävdes.

AV har under året genomfört ett projekt för att införa sanktionsavgifter i myndighetens föreskrifter. Alla föreskrifter som idag har straffbestämmelser som skulle kunna ersättas med sanktionsavgifter har setts över. Utifrån framtagna kriterier och riktlinjer har 40 paragrafter omarbetats.

AV har inrättat ett register för utländska företag som utstationerar arbetstagare till Sverige. Registreringsskyldigheten började gälla den 1 juli 2013 och fram till december 2013 har ca 2 700 företag registrerat ett konto i registret och ca 20 000 arbetstagare finns anmälda.

AV bedriver en aktiv marknadskontroll som fått genomslag både nationellt och internationellt.

AV har under 2013 fortsatt sitt arbete mot s.k. ”grå företag”. Det AV kallar de grå företagen är de som bryter mot arbetsmiljoregler och riskerar sina anställdas hälsa för att få konkurrensfördelar jämfört med seriösa företag. AV har dessutom kommit halvvägs i sitt fyraåriga handlingsprogram för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM), vars syfte är att öka kunskaperna och förbättra tillämpningen av SAM i arbetslivet. Under 2013 har AV tagit fram stöd- och informationsmaterial i samverkan med andra aktörer och två analysrapporter har producerats. AV har exempelvis uppmärksammat unga i arbete, bland annat genom en informationskampanj riktad mot denna målgrupp.

Svarstjänsten besvarar allmänna frågor via telefon och mejl. Under 2013 har 48 500 frågor registrerats, vilket är en ökning med 30 procent jämfört med 2012 och med 63 procent sedan 2011.

Nio nya kunskapssammanställningar togs fram inom olika områden. De behandlar bl.a. belastningsergonomi och genus, buller och hörselskador, arbetsmiljö för hyresarbetskraft samt systematiskt arbetsmiljöarbete.

Som sektorsmyndighet har AV ett särskilt ansvar för att förverkliga regeringens funktionshinderspolitik. Under året har perspektivet till-

gänglighet beaktats i AV:s föreskrifts-, inspektions- och standardiseringsarbete.

Regeringen beslutade den 27 februari 2014 (dnr. A2014/908/ARM) att ge Statskontoret i uppdrag att utföra en myndighetsanalys av Arbetsmiljöverket. Analysen tar utgångspunkt i den myndighetsanalysmodell som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 i rapporten Modell för myndighetsanalyser (Fi2007/8016). Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 1 oktober och bereds för närvarande.

Skyddsombudens roll

Skyddsombuden är en viktig del av det svenska arbetsmiljösystemet. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagar sidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. Från och med 2014 innehåller redovisningen av den regionala skyddsombudsverksamheten följande nio mätbara prestationer:

- Antal regionala skyddsombud.
- Antal årsarbetskrafter regionala skyddsombud.
- Antal besökta arbetsställen.
- Antal besök på arbetsställen och dess huvudsakliga inriktning.
- Rådgivning per telefon och e-post.
- Utbildning internt.
- Utbildning externt.
- Utbildningskostnad.
- Totalkostnad och bidrag.

Direktiv om elektromagnetiska fält

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/35/EU om minimikrav för arbetstagaras hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikalisk agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (20:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) och om upphävande av direktiv 2004/40/EG antogs den 26 juni 2013. Direktivet är ett minimidirektiv och innehåller regler om arbetsgivarens

skyldighet att kartlägga arbetstagaras exponering, göra en riskbedömning och vidta åtgärder för att minimera arbetstagaras exponering för elektromagnetiska fält samt regler om information och utbildning av arbetstagarare, arbetstagaras medverkan, sanktioner och om hälsokontroller. Genomförandefristen i direktivet är den 1 juli 2016. Arbetsmiljöverket arbetar med att införliva direktivet i sina föreskrifter.

EU:s arbetsmiljöstrategi

Europeiska kommissionen presenterade meddelandet om ett strategiskt ramverk för hälsa och säkerhet i arbetslivet 2014–2020 den 6 juni 2014 (se även Faktapromemoria 2013/14:FPM98). I meddelandet beskriver kommissionen först bakgrunden till att man nu tagit fram ett nytt strategiskt ramverk; det har funnits arbetsmiljöstrategier på EU-nivå sedan 2002 och den demografiska utvecklingen leder till att fler måste jobba längre, vilket förutsätter ett större fokus på en arbetsmiljö som skapar ett inkluderande arbetsliv. Samtidigt är det viktigt att små och medelstora företag får nödvändig hjälp att följa arbetsmiljölagstiftningen och att regelverket förenklas i den mån det är lämpligt. Kommissionen fokuserar också på behovet av att hantera nya och existerande arbetsmiljörisker för att förebygga arbetsrelaterad sjukdom och skada.

Arbetsmiljöpolicisk handlingsplan

I september 2010 överlämnades skrivelsen En förnyad arbetsmiljöpolicisk med en nationell handlingsplan 2010–2015 till riksdagen (skr. 2009/10:248). Riksdagen behandlade och godkände skrivelsen i mars 2011 (rskr. 2010/11:187).

Regeringen beslutade den 27 februari 2014 (dnr. A2014/907/ARM) att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpoliciken 2010–2015. Genomförandet av uppdraget ska ske i samråd med Arbetsmarknadsdepartementet, Arbetsmiljöverket, andra relevanta myndigheter och arbetsmarknadens parter. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 februari 2015.

Kvinnors arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket (AV) gavs under 2011 i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda aktiviteter för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsrelaterade problem. Uppdraget pågår under perioden 2011–2014. För genomförande av uppdraget har totalt 20,5 miljoner kronor avsatts från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. På myndighetens webbplats www.av.se finns samlad information om projektets olika aktiviteter.

Nya regler om sanktioner i arbetsmiljölagen och arbetstidslagarna

Riksdagen antog propositionen Effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna (prop. 2012/13:143, bet. 2012/13:AU11, rskr. 2012/13:284) den 17 juni 2013 och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2014. Genom ändringarna i arbetsmiljölagen (1977:1160) kommer sanktionsavgifter i AV:s föreskrifter i stor utsträckning ersätta straffsanktioner för att få ett effektivare sanktionssystem.

På arbetstidsområdet har ändringar genomförts i arbetstidslagen (1982:673), lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete, lagen (2005:426) om arbetstid m.m. för flygpersonal inom civilflyget och lagen (2008:475) om kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik.

AV fick i regleringsbrevet inför 2014 i uppdrag att redovisa genomförandet av sanktionsreformen. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 1 oktober och bereds för närvarande.

Nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv

Från och med 2013 har AV på den förra regeringens initiativ inrättat en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv.

Coacher över tröskeln – försöksverksamhet för minskat utanförskap och bättre psykosocial arbetsmiljö

I samband med budgetpropositionerna för 2011, 2012 och 2013 gavs Arbetsförmedlingen och Arbetsmiljöverket i uppdrag att tillsammans genomföra en försöksverksamhet med coacher över tröskeln, dvs. upphandlade kompletterande aktörer med särskild arbetsmiljökompetens till stöd för både arbetstagare och arbetsgivare. Försöksverksamheten har genomförts under 2011–2013 och är nu avslutad. Enligt slutrapporten har

endast ett fåtal arbetssökande tagit del av tjänsten. Det låga utnyttjandet anges i rapporten bero på tjänstens utformning och på att Arbetsförmedlingen i stället använt andra alternativa tjänster och insatser.

5.4.3 Analys och slutsatser

Antalet dödsolyckor har fortsatt minska och nivån för 2013 är den lägsta som uppmätts. I motsats till detta har dock antalet anmälda arbetsskador (olyckor och sjukdomar) ökat fyra år i rad.

Arbetsolyckor med sjukfrånvaro liksom arbetssjukdomar har tidigare haft en nedåtgående trend sedan 2003. Från och med 2010 har dock antalet anmälningar ökat för såväl arbetsolyckor med sjukfrånvaro och för arbetssjukdomar. Detta gäller även i förhållande till hur många som arbetar, vilket indikerar ett trendbrott. För kvinnor har fall varit den vanligaste olycksorsaken, medan för män har olyckor orsakade av maskiner, handverktyg och fordon dominerat.

När det gäller arbetssjukdomar svarar belastningsskador för ungefär hälften av anmälningarna. Därefter dominerande orsak är organisatoriska och sociala faktorer, vilka också ökat under de senaste fyra åren. Drygt var fjärde anmälan om arbetssjukdom uppges vara orsakad av organisatoriska eller sociala faktorer, dvs. den psykosociala arbetsmiljön. Det handlar ofta om alltför mycket arbete eller för hög arbetstakt, samt om problem i relationerna på arbetsplatsen. En tredjedel av den totala ökningen av anmälda arbetssjukdomar återfinns inom sektorerna vård och omsorg samt sociala tjänster, där kvinnors anmälningar ökar mest (Arbetsmiljöstatistisk rapport 2014:1). En kunskapsöversikt från AV visar att anställda inom sektorerna hälso- och sjukvård samt inom omsorg löper högre risk än andra att drabbas av arbetsrelaterad hjärt- och kärlsjukdom på grund av bristande psykosocial arbetsmiljö (Arbetsmiljöverket, rapport 2012:9).

Orsakerna till ökningen av anmälda arbetssjukdomar och skillnaderna mellan kvinnor och män återspeglas även i sjuktalen. Antalet personer med sjukpenning ökar och en stor del av denna ökning beror på att fler kvinnor är sjukskrivna på grund av psykiska diagnoser. Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) har gjort två forskningssammansättningar som visar att den psykosociala arbetsmiljön har betydelse

för sömnstörningar och för utvecklandet av symtom på depression och utmattningssyndrom (SBU rapport 216 och 223). En arbetsmiljöpåverkan av psykosocial art kan således ha negativa hälsoeffekter som inte visar sig förrän efter en längre tids exponering, vilket gör det mer svårbedömt vilka generella konsekvenser en dålig psykosocial arbetsmiljö kan leda till. SBU slår också fast att det inte är några skillnader mellan kvinnors och mäns reaktioner på en belastande psykosocial arbetsmiljö. Samma slutsatser dras även i en kunskapssammanställning AV låtit göra, som belyst forskningsläget mer generellt ur ett ergonomiskt perspektiv (Arbetsmiljöverket, rapport 2013:9).

I juni 2014 presenterade AV sin rapport Arbetsmiljön 2013 som bygger på data som samlas in vartannat år (Arbetsmiljöstatistisk rapport, 2014:3). Det är i den yngre åldersgruppen (16–29 år) som de flesta och största skillnaderna finns jämfört med 2011. Enligt rapporten har de yngre männen arbetsmiljöförhållanden förbättrats, medan arbetsmiljön för unga kvinnor har försämrats. Vad gäller upplevda besvär har andelen unga kvinnor med värk varje vecka ökat mest. Ung kvinnor känner sig också i större utsträckning uttröttade i kroppen, håglösa, har svårt att sova på grund av tankar på jobbet och olust att gå till arbetet. Ett positivt resultat är dock att både kvinnor och män under 30 år i högre grad jämfört med äldre anger att de får stöd från arbetskamrater och att arbetet även ger fler möjligheter att lära nytt och utvecklas i arbetet. Detsamma gäller uppskattning både av chefer och andra personer som till exempel arbetskamrater, patienter, kunder, klienter och elever.

Det samlade kunskapsläget visar att arbetsmiljöeffekter är könsneutrala och har sina förklaringar i en könsuppdelad arbetsmarknad, arbetsförhållanden, arbetets organisering och liknande. Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden kommer också att ställa arbetsmiljöarbetet inför andra utmaningar. Den demografiska utmaningen med behov av ett förlängt arbetsliv är i detta sammanhang central.

5.5 Resultatredovisning – Arbetsrätt

5.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

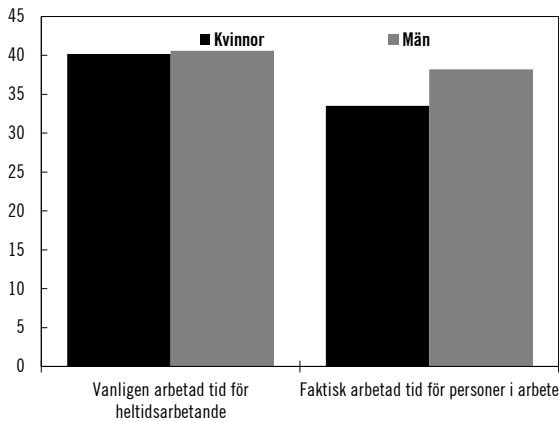
Följande resultatindikatorer redovisas inom arbetsrättens område:

- Veckoarbetstid.
- Deltidsarbete.
- Tidsbegränsad anställning.

5.5.2 Resultat

Den vanligen arbetade tiden för heltidsarbetande kvinnor och män uppgick 2013 till drygt 40 timmar i veckan, vilket är oförändrat jämfört med de senaste åren.

Vanligen arbetad tid för heltidsarbetande avser den tid som heltidsarbetande personer (mer än 34 timmars arbetstid) uppgår att de arbetar en vanlig vecka. Den faktiskt arbetade tiden är lägre än den vanligen arbetade tiden, framför allt för kvinnor. Det beror på att den mäts för alla i arbete oavsett arbetstid. Till följd av att det är fler kvinnor än män som arbetar deltid är därmed den faktiskt arbetade tiden betydligt lägre för kvinnor än för män (se Diagram 5.9). Under 2013 uppgick den faktiskt arbetade tiden per vecka till i genomsnitt 33,5 timmar för kvinnor och drygt 38 timmar för män, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2012. Faktisk arbetad tid beräknas bland sysselsatta som är i arbete, dvs. som inte av någon anledning är frånvarande från arbetet.

Diagram 5.9 Veckoarbetstid (15–74 år) 2013

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Anm. Eftersom män arbetar heltid i större utsträckning än kvinnor representerar diagrammet för vanligen arbetad tid för heltidsarbetande betydligt färre kvinnor än män. Den faktiskt arbetade tiden är den tid personerna arbetade under SCB:s mätvecka, oavsett vad deras vanliga arbetade tid är. I gruppen ingår både heltids- och deltidssarbetande.

Av samtliga anställda kvinnor arbetade knappt 40 procent deltid under 2013 jämfört med knappt 14 procent av samtliga anställda män. Under 2013 minskade andelen deltidssarbetande kvinnor med en procentenhet jämfört med 2012 medan andelen deltidssarbetande män ökade med en halv procentenhet. Totalt arbetade drygt 26 procent av samtliga anställda deltid under 2013, vilket är i nivå med föregående år (se Tabell 5.3).

Tabell 5.3 Deltidsarbete (15–74 år), 2010–2013

Andel deltidssarbete i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män	Totalt
2010	41,2	13,4	27,2
2011	40,4	13,2	26,7
2012	39,7	13,4	26,6
2013	38,7	13,9	26,3

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Anm. Deltidsarbete definieras som arbete upp till och med 34 timmar per vecka.

Kvinnor har i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar (se Tabell 5.4). Under 2013 har andelen av både kvinnor och män med tidsbegränsad anställning ökat jämfört med föregående år.

Tabell 5.4 Tidsbegränsad anställning (15–74 år), 2010–2013

Andel anställda som har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män	Totalt
2010	18,3	14,5	16,4
2011	19,0	15,0	17,0
2012	18,5	14,3	16,4
2013	19,1	14,7	16,9

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Direktiv om tjänstepension

Den 16 april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/50/EU om minimikrav för ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter. Direktivet syftar till att underlätta arbetstagares fria rörlighet, och rörligheten över huvud taget på arbetsmarknaden, genom att minska de hinder som kan följa av hur tjänstepensionssystem är utformade. Direktivet ska vara genomfört senast den 21 maj 2018.

Rådsrekommendation om kvalitetskriterier i praktikprogram

Europeiska kommissionen presenterade i december 2013 ett förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram. Syftet med förslaget var att öka tillgången på praktikplatser av hög kvalitet, för att öka ungdomars möjlighet att få ett arbete. Enligt kommissionen syftar förslaget även till att underlätta ungdomars rörlighet inom EU. Förslaget antogs vid EPSCO-rådets möte den 10 mars 2014 (2014/C 88/01 i Europeiska unionens officiella tidning).

Direktivförslag om sjöfolk

Europeiska kommissionen presenterade i november 2013 ett direktivförslag om sjöfolk (Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om sjöfolk och om ändring av direktiven 2008/94/EG, 2009/38/EG, 2002/14/EG, 98/59/EG och 2001/23/EG). Det finns för närvarande sex arbetsrättsliga EU-direktiv i kraft där sjöfolk är undantagna, eller kan undantas, från tillämpningsområdet. Kommissionen före-

slår att undantag i fem av direktiven avskaffas. Syftet med ändringen är att stärka skyddet för arbetstagare oavsett vilken sektor de arbetar i, att säkerställa att liknande villkor gäller mellan medlemsstaterna och att leva upp till de rättigheter som läggs fast i EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Sverige har i genomförandet av dessa direktiv i nationell lagstiftning inte infört några undantag eller särskilda bestämmelser för sjöfolk. Förslaget bedöms därför inte ha någon nämnvärd effekt på svenska regler. Förhandlingar i en rådsarbetsgrupp har inletts (se även Faktapromemoria 2013/14:FPM37).

Förslag till beslut om inrättande av ett europeiskt forum för att bekämpa odeklarerat arbete

Europeiska kommissionen presenterade den 9 april 2014 ett förslag till beslut om att inrätta ett europeiskt forum, med syfte att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete. Forumets mål är att bidra till bättre efterlevnad av EU-rätt och nationell rätt, minska förekomsten av odeklarerat arbete, skapa formella arbetstillfällen samt främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet. För att nå dit anser kommissionen att medlemsstaterna behöver förbättra samarbetet mellan de nationella myndigheterna på EU-nivå, förbättra olika myndigheters tekniska kapacitet, öka allmänhetens medvetenhet om hur akut problemet är och uppmana till ökade arbetsinsatser för att bekämpa odeklarerat arbete. Forumets uppdrag ska vara att utbyta bästa praxis och information, utveckla expert- och analyskunskap samt samordna gränsöverskridande operativa insatser (se även Faktapromemoria 2013/14:FPM80).

Utredning om åtgärder för ett längre arbetsliv

Den 14 april 2011 utsågs en särskild utredare (dir. 2011:34) (Socialdepartementet) med uppdrag att analysera hur den genomsnittliga pensionsåldern kan höjas och ta fram konkreta förslag till åtgärder för att fler ska kunna arbeta längre. Utredaren överlämnade i april 2013 slutbetänkandet Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25) till regeringen. Utredaren föreslår ändringar i lagen (1982:80) om anställningskydd, omfattande bl.a. höjd ålder för rätten att

kvarstå i anställning från 67 till 69 år. Utredaren lämnar också ett antal förslag på åtgärder inom arbetsmiljöområdet. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom ramen för den översyn av pensionssystemet som initierats av Pensionsgruppen, med företrädare för de fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen. Se vidare Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utredning om inhyrning och företrädesrätt till återanställning

Den 17 januari 2013 gavs en särskild utredare uppdraget att undersöka i vilken omfattning personal från bemanningsföretag hyrs in i situationer där arbetstagare som tidigare har sagts upp har företrädesrätt till återanställning enligt lagen (1982:80) om anställningskydd (dir. 2013:1). Syftet med undersökningen var att belysa om, och i sådant fall hur, företrädesrätten påverkas. Utredningen har beaktat hur arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal reglerat möjligheten till inhyrning i samband med arbetsbristsituationer. Utredningen har genomförts i dialog med arbetsmarknadens parter. Efter förlängning redovisades uppdraget den 17 juli 2014 i betänkandet Inhyrning och företrädesrätt till återanställning (SOU 2014:55).

Utredningen om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm

Den 14 februari 2013 gavs en särskild utredare i uppdrag att se över skyddet för arbetstagare som slår larm om olika former av missförhållanden, oegentligheter eller brott och att föreslå åtgärder som syftar till att stärka skyddet och skapa ett tydligare regelverk (dir. 2013:16). Betänkandet Visselblåsare – Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden (SOU 2014:31) redovisades den 20 maj 2014. Utredningen lämnar tre huvudsakliga förslag. För det första föreslås en ny arbetsrättslig lag om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet. För det andra föreslås en ny regel i arbetsmiljölagen som innebär en skyldighet för alla arbetsgivare att, i den utsträckning verksamheten kräver det, antingen se till att det finns rutiner för interna larm om allvarliga missförhållanden

eller vidta andra åtgärder som underlättar sådana larm. För det tredje föreslås regler till skydd för identiteten av de arbetstagare som slår larm om sådana missförhållanden. Förslaget har remitterats och remisstiden löper ut den 31 oktober 2014.

Utredning om registerutdrag i arbetslivet

Den 23 maj 2013 gavs en särskild utredare uppdraget att bl.a. kartlägga av vilka skäl arbetsgivare, utan uttryckligt författningsstöd, begär att arbets sökande visar upp utdrag ur belastningsregistret och vilken betydelse sådana utdrag tillmäts i anställningsprocessen (dir. 2013:56). Utredaren har också analyserat vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att arbetsgivare inte utan författningsstöd begär att arbets sökande och arbetstagare visar upp utdrag ur belastningsregistret samt tagit ställning till vilka åtgärder som behövs för att uppnå rätt balans mellan å ena sidan arbetsgivares berättigade behov av att kunna kontrollera registerutdrag och å andra sidan arbets sökandes berättigade behov av skydd för den personliga integriteten. Efter förlängning redovisades uppdraget den 30 juni 2014 i betänkandet Registerutdrag i arbetslivet (SOU 2014:48). Utredaren föreslår att det ska vara förbjudet för arbetsgivare att utan författningsstöd begära att en arbets sökande ska visa upp eller överlämna ett utdrag ur belastningsregistret. Betänkandet är remitterat och remisstiden löper ut den 8 november 2014.

Utredning om utstationering på svensk arbetsmarknad

Den 27 september 2012 tillsattes en parlamentarisk utredning om utstationering på svensk arbetsmarknad (dir. 2012:92). En parlamentarisk kommitté, Utstationeringskommittén (A 2012:03), ska utvärdera de ändringar som gjordes i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare med anledning av Laval domen. Först ska en kartläggning göras av hur utstationeringssituationen i Sverige ser ut. Med den som utgångspunkt ska kommittén

- utvärdera om tillämpningen av lex Laval fungerar så att skyddet för utstationerade arbetstagares grundläggande arbets- och anställningsvillkor kan säkerställas,

- utvärdera och bedöma tillämpningen av bestämmelserna om Arbetsmiljöverkets uppgift att tillhandahålla information och arbetstagarorganisationernas skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket ur ett förutsebarhetsperspektiv, samt vid behov föreslå lagändringar eller andra åtgärder, och
- överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv.

Den 5 juni 2014 beslutades genom tilläggsdirektiv (dir. 2014:82) att även ge kommittén i uppdrag att ge förslag till hur artiklarna 5.4 och 12 i tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet (se under nästa rubrik) ska genomföras i svensk rätt. Artiklarna innehåller bestämmelser om förbättrad tillgång till information om kollektivavtalsvillkor samt om ett s.k. entreprenörsansvar. Utredningstiden har förlängts och uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2015.

Utredning om genomförande av tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet

Den 15 maj 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen). Tillämpningsdirektivet ska ha genomförts i svensk rätt under juni 2016. En särskild utredare gavs den 5 juni 2014 i uppdrag att lämna förslag till hur tillämpningsdirektivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2014:81).

Utredaren ska bl.a. bedöma om svensk rätt är förenlig med tillämpningsdirektivet och utarbeta de författningsförslag som behövs för att anpassa svensk lagstiftning till direktivet när det gäller bl.a. vem som ska anses som en utstationerad arbetstagare, förbättrad tillgång till information, administrativt samarbete mellan myndigheter, nationella kontrollåtgärder, inspektioner och annan bevakning, underlättande av klagomål, och gränsöverskridande verkställighet av administrativa sanktionsavgifter. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2015.

Överträdelseärende visstidsdirektivet

Den 22 mars 2010 fick Sverige en formell under rättelse av Europeiska kommissionen angående genomförandet av rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175 10.7.1999 s 43) (vistidsdirektivet). Två departementspromemorior (Ds 2011:22 respektive Ds 2012:25) har härefter utarbetats i syfte att förtydliga eller ytterligare stärka den befintliga lagstiftningen och dess regler till skydd mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. Förslagen har inte lett till lagändringar. Sverige erhöll den 22 februari 2013 ett motiverat yttrande av kommissionen, vilket besvarades den 22 april 2013. Sverige har härefter den 22 april 2014 erhållit ett kompletterande motiverat yttrande av kommissionen, vilket besvarades den 19 juni i år. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Övriga åtgärder inom området

I mars 2014 lämnades propositionen Insatser för vissa nyanlända invandrades etablering m.m. (prop. 2013/14:104) till riksdagen med bl.a. förslag till ändring i lagen (2008:565) om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete. Förslaget syftar till att uppnå överensstämmelse med socialförsäkringsbalken när det gäller sammanläggning av sjukperioder. I samma proposition föreslogs ändringar i föräldraledighetslagen (1995:584) i syfte att förtydliga att särregleringen för adoptivföräldrar enbart avser ledighet som inte är beroende av att föräldrapenning betalas ut. Riksdagen biföll förslagen (bet. 2013/14:AU9, rskr. 2013/14:368). Ändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2014.

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet

Regeringen beslutade den 6 oktober 2011 att tillsätta en delegation för jämställdhet i arbetslivet. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 maj 2015.

Internationella arbetsorganisationen (ILO)

ILO:s beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, antog i juni 2014 ett protokoll till konvention 29 om tvångsarbete och rekommendation om tilläggsåtgärder mot tvångsarbete. Dessutom antogs en rapport och slutsatser om sysselsättning samt ett förslag till rekommendation om övergång från den informella till den formella ekonomin. Slutligt beslut om rekommendation förutses vid 2015 års arbetskonferens.

Verksamhet vid Arbetsdomstolen

Antalet mål som kom in till Arbetsdomstolen (AD) var högre 2013 jämfört med både 2012 och 2011. Drygt 60 procent av målen var s.k. A-mål (mål i vilka talan väcks direkt hos AD), vilket var ungefär samma andel som året innan. Antalet avgjorda mål ökade något jämfört med 2012. Antalet inneliggande mål ökade också jämfört med både 2012 och 2011, se Tabell 5.5.

Tabell 5.5 Målstatistik för Arbetsdomstolen 2011–2013

Antal	2011	2012	2013
Inkomna mål	353	384	407
Avgjorda mål	384	368	376
Antal domar och särskilt uppsatta beslut	95	91	94
Inneliggande mål vid årets slut	174	190	221

Källa: Arbetsdomstolen.

Genomströmningstiderna (handläggningstiderna) är av stor betydelse för att bedöma om arbetsrättsliga tvister avgörs inom rimlig tid. Genomströmningstiderna har varit relativt konstanta under perioden 2011–2013, se Tabell 5.6. Det gäller både A- och B-mål (mål som först har prövats i tingsrätt och sedan överklagats till AD).

Tabell 5.6 Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen 2011–2013

Antal månader (medianvärde)

	2011	2012	2013
A-mål totalt	6	6	6
A-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	12	13	12
B-mål totalt	2	3	2
B-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	12	10	11

Källa: Arbetsdomstolen.

5.5.3 Analys och slutsatser

Resultaten utifrån indikatorerna på arbetsrättsområdet (veckoarbetstid, deltidarbete, tidsbegränsad anställning) visar inga större förändringar under 2013 i jämförelse med 2012.

Det kan konstateras att andelen deltidarbete kvinnor därmed fortfarande är mycket högre än andelen deltidarbete män. Till följd av det är den faktiskt arbetade tiden för kvinnor också betydligt lägre än för män. Kvinnor har också i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar. Detta leder bl.a. till att kvinnor har sämre ekonomiska förutsättningar än män.

5.6 Resultatredovisning – Lönebildning

5.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Nedanstående indikatorer används som grund för resultatredovisningen inom lönebildningsområdet:

- Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare.
- Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt.
- Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden.
- Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme inom näringslivet i förhållande till euroområdet och USA.
- Reallöneutvecklingen.
- Löneskillnaden mellan kvinnor och män.

5.6.2 Resultat

Avtalsrörelsen 2013 var omfattande då över 500 avtal löpte ut under året. Totalt berördes drygt 2,7 miljoner anställda av avtalsförhandlingarna.

I april 2013 kom industrins parter överens om ett treårigt avtal som löper t.o.m. mars 2016. Löneökningar, avsättning till delpension samt utökad föräldralönetillägg från fem till sex månader, gör tillsammans att avtalens sammanlagda värdeökning för de tre åren blir 6,8 procent. Industriavtalen kom att bli normerande för flera andra avtal som förhandlades fram under våren, däribland inom byggsektorn, transportsektorn, handeln och kommunerna.

Ett återkommande krav från flera av fackförbunden var krontalspåslag för de lägst avlönade, något som de i viss utsträckning fick gehör för. För att löneökningarna skulle hålla sig inom normen har olika avräkningar gjorts i avtalen, t.ex. genom förlängda avtalsperioder eller genom långsammare ökning av ingångslönerna.

Antal medlingsärenden

Medlingsinstitutet (MI) tillsatte under 2013 särskilda medlare i 25 avtalsförhandlingar mellan förbundsparter (se Tabell 5.7). Det är, sett till avtalsrörelsens omfattning, i paritet med tidigare jämförbara avtalsår. Samtliga medlingar kom till stånd efter samtycke från parterna.

Tabell 5.7 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare 2009–2013

År	2009	2010	2011	2012	2013
Antal	6	27	10	23	25

Källa: Medlingsinstitutet.

I samband med avtalsförhandlingar mellan parterna i byggsektorn utnyttjade MI i mars 2013 möjligheten att efter begäran från medlare besluta om att skjuta upp varslade stridsåtgärder i högst 14 dagar. MI har endast använt denna möjlighet vid tre tidigare tillfällen. I detta fall ledde myndighetens initiativ till att avtal mellan parterna kunde träffas utan att stridsåtgärder verkställdes.

Kostnaden för den centrala medlingsverksamheten uppgick under 2013 till totalt 3,9 miljoner kronor i form av arvoden till utsedda medlare.

På lokal nivå har MI förordnat fyra fasta medlare med varsitt regionalt ansvarsområde

som vid behov ska medla mellan enskilda oorganiserade arbetsgivare och fackliga organisationer. Antalet inkomna lokala medlingsärenden har trendmässigt minskat under en lång rad år och uppgick under 2013 till 31. I samtliga dessa ärenden förelåg varsel om stridsåtgärder. Av dessa verkställdes stridsåtgärder i sju fall. Detta ska dock ställas i relation till att minst 11 000 arbetsgivare under året blev bundna av kollektivavtal. Avtalstvisterna med utländska företag har praktiskt taget upphört då inget medlingsärende under perioden 2009–2013 har gällt utländska entreprenörföretag.

Antal förlorade arbetsdagar

Under det omfattande avtalsåret 2013 lades varsel om stridsåtgärder i 19 av de 25 förhandlingar där MI tillsatt medlare. I sju av dessa trädde varslen i kraft, varav fyra gällde arbetsnedläggelser och tre blockader. En olovlig strejk inträffade under året.

Sammantaget förlorades drygt 7 000 dagar på grund av konflikter på arbetsmarknaden under 2013 (se Tabell 5.8). Av dessa avsåg knappt 6 200 dagar strejk som framkallats efter strandade förbundsförhandlingar under avtalsrörelsen. Det är en av de lägsta siffrorna under 2000-talet och betydligt lägre än tidigare års avtalsrörelser med samma omfattning. De resterande förlorade arbetsdagarna avsåg lokala tvister samt en vild strejk av mindre omfattning.

Tabell 5.8 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2009–2013

År	2009	2010	2011	2012	2013
Antal	1 560	28 892	254	37 072	7 084

Källa: Medlingsinstitutet.

MI gör bedömningen att det förmodligen bara är konflikten mellan Svenska Kommunalarbetsförbundet och Bussarbetsgivarna, där drygt 5 000 arbetsdagar gick förlorade, som var av sådan omfattning att den fick kännbara konsekvenser för de berörda företagen. Den ekonomiska skadan har beräknats till cirka 20 miljoner kronor. Därtill drabbades uppskattningsvis cirka 170 000 bussresenärer av inställda bussturer. I viss mån drabbades även berörda företag och resenärer av konflikten inom skärgårdstrafiken.

Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden

De treåriga avtalen som tecknades våren 2013 bidrog till en inbromsning av löneökningstakten. Löneökningarna 2013 uppgick till 2,5 procent för hela ekonomin, vilket kan jämföras med 3,0 procent under 2012 (se Tabell 5.9). Efter den tillfälliga uppgången 2012 har löneökningstakten därmed fallit tillbaka till de nivåer som gällde åren efter finanskrisen 2010 och 2011.

Förutom att påslagen i de normerande avtalen inom Industriavtalets ram minskade från 2,6 procent i årstakt till knappt 2,3 procent 2013 (inklusive pensionsavsättningar), bidrog även den tidsmässiga profilen i avtalen till ett lägre utfall 2013. Avvikelserna mellan de avtalsmässiga höjningarna och de faktiska löneökningarna kan tidvis vara stora, exempelvis med anledning av ändrad sammansättning av arbetskraften eller variationer i övertidsuttag.

Tabell 5.9 Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2009–2013

År	2009	2010	2011	2012	2013
Procent	3,4	2,6	2,4	3,0	2,5

Källa: Medlingsinstitutet, sammanvägning av konjunkturlönestatistiken.

Arbetskraftskostnadsutvecklingen inom näringslivet

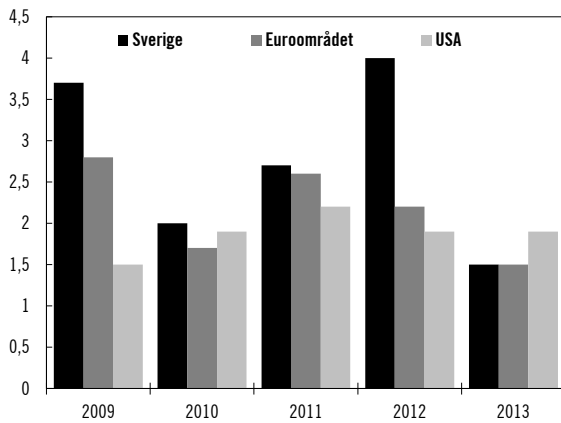
Arbetskraftskostnaden för en anställd innehåller all form av lön samt lagstadgade- och avtalsreglerade arbetsgivaravgifter. För perioden 2009–2012 var ökningstakten i det svenska näringslivet i genomsnitt 3,1 procent, vilket var högre än motsvarande utveckling inom euroområdet och i USA. I många länder i Europa samt USA har efterdyningarna till skuld- och finanskrisen inneburit att löneökningstakten har varit dämpad.

År 2013 ökade arbetskraftskostnaderna i Sverige med 1,5 procent, vilket innebär en avsevärd nedväxling jämfört med 2012 då motsvarande ökning uppgick till 4 procent (se Diagram 5.10). Att svängningarna har varit så kraftiga i Sverige beror dels på att de avtalade löneökningarna var högre 2012, dels på att lönerrevisionerna inföll vid olika tidpunkter under de båda avtalsåren, dels på rabatter för premieinbetalningar till avtalspensioner 2013. Sammantaget bidrog dessa faktorer till att förstärka kostnadsutvecklingen 2012, medan det omvända förhållandet gäller för 2013.

I konkurrenshänseende innebar den svenska kostnadsutvecklingen 2013 att ökningstalen harmoniserades med motsvarande tal i euroområdet och USA. I ett viktigt konkurrentland som Tyskland pekar utvecklingen, efter flera år av måttliga ökningar av arbetskraftskostnaden, på att ökningstakten stiger. Under 2013 ökade arbetskraftskostnaderna i Tyskland med 2,8 procent.

Diagram 5.10 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2009–2013

Procentuell förändring från föregående år

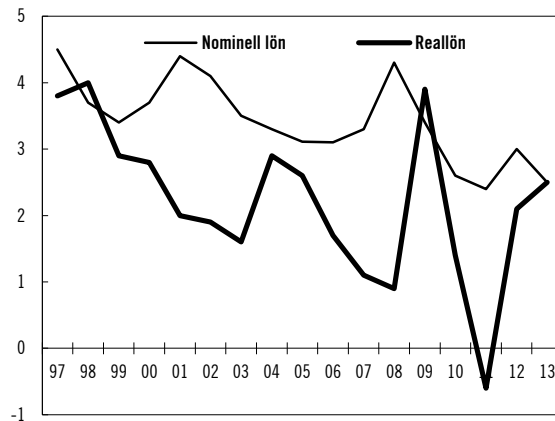
Sett till nivån hade Sverige, enligt Eurostat, högst arbetskraftskostnader i EU 2012. I euroområdet ligger arbetskraftskostnaden i genomsnitt 25 procent lägre än Sverige. Förutom att arbetskraftskostnaderna steg mer i Sverige än i många andra EU-länder under perioden 2008–2012 är det viktigaste skälet till de relativt sett högre kostnaderna att den svenska kronan har stärkts. Medan de svenska arbetskraftskostnaderna var 18 procent högre 2012 jämfört med 2008 räknat i svenska kronor, var de cirka 30 procent högre omräknat till euro.

Reallöneutveckling

De nominella löneökningarna har varit relativt stabila sedan industriavtalets tillkomst 1997. Under perioden 1997–2013 ökade de nominella lönerna med i genomsnitt 3,4 procent per år och konsumentpriserna med 1,3 procent per år (se Diagram 5.11). Variationer i reallöneutvecklingen mellan enskilda år har främst berott på upp- och nedgångar i inflationen. Framförallt under senare år har konsumentprisindex påverkats av faktorer som förändringar i räntan och energipriser.

I genomsnitt steg reallönerna med 2,1 procent per år mellan 1997 och 2013 och totalt sett med drygt 40 procent över hela perioden. Under 2011 minskade köpkraften för första gången sedan 1993, dels till följd av att de nominella löneökningarna blev låga, dels p.g.a. att priserna ökade relativt mycket. En stor del av prisökningen kan dock härledas till den stigande räntan under 2011. Om man i stället relaterar de nominella löneökningarna till konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) steg reallönerna med en procent 2011. Under 2013 var inflationen noll, vilket innebar att reallönerna steg lika mycket som de nominella lönerna, dvs. i genomsnitt med 2,5 procent.

Diagram 5.11 Nominell och real löneutveckling i procent 1997–2013

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

Anm. Reallön är nominell timlöneökning enligt konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPI.

Löneskillnader mellan kvinnor och män

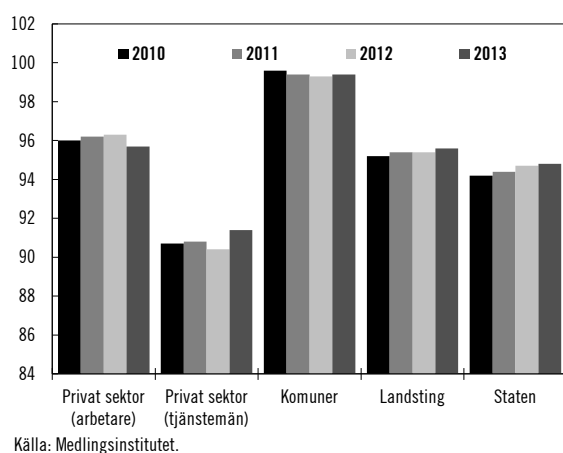
En jämförelse av kvinnors och mäns genomsnittliga löner för hela arbetsmarknaden 2013 visar att kvinnor hade 86,6 procent av mäns lön, dvs. en löneskillnad på 13,4 procent. Det är en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med året innan. Utvecklingen visar att löneskillnaden mellan kvinnor och män har minskat med 2,9 procentenheter under perioden 2005–2013.

Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att dessa yrken är förknippade med olika lönenivåer. En könssegregerad arbetsmarknad är således en viktig orsak till att löneskillnader uppstår. Utvecklingen i Sverige tyder på en långsamt minskad könsuppdelning. MI:s analyser av utvecklingen mellan 2005 och 2011 indikerar att andelen kvinnor som arbetar i

mansdominerade yrken ökar samtidigt som den minskar i de mest kvinnodominerade yrkena.

Om man med hjälp av standardvägning tar hänsyn till skillnader i yrke, sektor, ålder, utbildning och arbetstid, uppgick kvinnors lön i genomsnitt till 94,2 procent av mäns lön 2013, dvs. en löneskillnad på 5,8 procent. Denna skillnad betecknas ofta som oförklarad löneskillnad och beror på orsaker som inte låter sig fångas i mätbara variabler. Diagram 5.12 visar att den oförklarade löneskillnaden varierar mellan olika sektorer. För tjänstemän i den privata sektorn uppgår den oförklarade löneskillnaden mellan kvinnor och män i genomsnitt till 8,6 procent, medan det knappt existerar någon vägd löneskillnad i kommunsektorn. Se även utgiftsområde 2 avsnitt 5 avseende mäns och kvinnors löner inom staten.

Diagram 5.12 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardvägning 2010–2013

I ett europeiskt perspektiv är löneskillnaden i Sverige något mindre än genomsnittet i övriga EU-länder. I samtliga länder med mindre löneskillnader än Sverige är dock sysselsättningsgraden bland kvinnor 10–20 procentenheter lägre än i Sverige.

MI har studerat hur lönerna har utvecklats bland kvinnor och män som bytte arbetsgivare mellan 2008 och 2012. Resultaten visar att löneökningarna var större för dem som bytte arbetsgivare än för dem som stannade kvar hos samma arbetsgivare och att löneutvecklingen som bytet förde med sig var högre för kvinnor. Studien visar dock att det totalt sett var en högre andel män än kvinnor som bytte arbetsgivare under mätperioden.

Verksamhet vid Medlingsinstitutet

Medlingsinstitutet (MI) har inför och under avtalsrörelsen 2013 haft överläggningar med arbetsmarknadens parter för att uppmärksamma dem på de samhällsekonomiska förutsättningarna samt vikten av den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll. Myndigheten har även anordnat elva konferenser och seminarier med olika teman för medlare, ekonomer, statistiker, forskare, massmedia och representanter från myndigheter och affärsbankerna. Sammanlagt har cirka 800 deltagare kommit till de olika aktiviteterna. MI har även medverkat i olika officiella arbets- och expertgrupper samt tagit emot besök från utländska delegationer.

MI publicerar varje år två rapporter. Årsrapporten *Avtalsrörelsen och lönebildningen* presenterades i februari och i juni presenterades rapporten *Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män?* MI tog under 2013 även fram skriften *Lön för mödan*, i syfte att främst till gymnasieelever sprida kunskap om lönebildningen.

På myndighetens hemsida har konjunkturlönestatistiken publicerats vid tio tillfällen under 2013. Därutöver har MI byggt upp en informationsservice om rådande regler om arbetsrätt och kollektivavtal, vilken återfinns på hemsidan. I december 2013 fanns 669 registrerade kollektivavtal om löner och anställningsvillkor i databasen. Därutöver finns ett antal särskilda avtal om anställningsformer och utbildningsinnehåll, t.ex. yrkesintroduktionsavtal.

MI träffade 2011 en tjänsteköpsöverenskommelse med Sida beträffande ett biståndsprojekt i Ukraina som syftade till att utarbeta en mer effektiv tvistelösningsmodell. Den nya modell som MI har medverkat till att utarbeta presenterades i december 2013 då också projektet avslutades för MI:s del. Avsikten är att arbetsmarknadens parter och MI:s motsvarighet i Ukraina tillsammans ska arbeta för att den nya modellen genomförs lagstiftningsvägen. Mot bakgrund av utvecklingen i Ukraina under 2014 är det dock osäkert när genomförandet av den nya modellen kan realiseras.

5.6.3 Analys och slutsatser

Flera av de kriterier som kännetecknar en god lönebildning uppfylldes under 2013. I genom-

snitt ökade reallönerna med 2,5 procent samtidigt som sysselsättningen ökade med närmare 50 000 personer. Därtill kunde avtalsrörelsen genomföras med få strejker vilket också medförde att få arbetsdagar gick förlorade under året. Däremot har frånvaron av inflation begränsat utrymmet för relativlöneförändringar mellan olika löntagargrupper, t.ex. mellan kvinnor och män.

En tydlig trend som framkom i samband med avtalsrörelsen 2013 är att det blir allt fler kollektivavtal som gäller tillsvidare och att allt fler löntagare under avtalsperioden kommer att omfattas av s.k. sifferlösa avtal. MI bedömer att 800 000 löntagare under 2015 kommer att omfattas av avtal där de centrala förbundsparterna inte har angivit något löneutrymme. Orsakerna till att vissa organisationer väljer en lösare koppling till industrins märke beror på såväl verksamhetsskäl som att man ser ökade möjligheter till att åstadkomma relativlöneförändringar, exempelvis inom kvinnodominerade yrken. Ett annat skäl kan vara att löntagarna inom de förbund som har valt denna avtalskonstruktion inte har samma möjligheter till löneökningar utöver de avtalade lönerna som t.ex. anställda i industri-sektorn.

Trots att vissa fackförbund framförde kritik mot att industriavtalen skulle vara lönenormerande för hela ekonomin var efterlevnaden av industrins märke god. Mot bakgrund av att det under året tecknades drygt 500 kollektivavtal och att endast 25 förhandlingar ledde till medling, kan det antas ha rätt en enighet mellan parterna om löneutrymmets storlek. Vid en genomgång av årets medlingsärenden konstaterade MI dessutom att flertalet tvister inte handlade om lönenivåer, utan snarare om principfrågor med avseende på t.ex. anställningsvillkor, arbetstid, arbetsmiljö och entreprenörsansvar. Det finns därmed goda skäl till att hävda att de tecknade industriavtalen under avtalsrörelsen 2013 har bidragit till en väl fungerande lönebildning.

Även om endast 80 avtal löper ut och relativt få arbetstagare berörs av riksavtalsförhandlingar under avtalsåren 2014 och 2015, kan avtalsrörelserna få en större omfattning. Närmare hälften av de treårsavtal som tecknades 2013 är uppsägningsbara det sista året och kan därmed upphöra våren 2015. Ett exempel på avtal som revs upp redan efter ett år är byggavtalet där parterna inte hade kunnat enas kring frågan om huvudentreprenörsansvar. Efter förhandlingar och med-

lingsinsatser under våren 2014 kunde dock ett nytt tvåårsavtal tecknas utan att några stridsåtgärder verkställdes.

5.7 Politikens inriktning

Arbetslivspolitikerna är central för en väl fungerande arbetsmarknad. Politiken bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter, där statens roll är att genom ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel säkerställa goda arbetsvillkor och underlätta tillkomsten av nya jobb, samtidigt som förutsättningar skapas för arbetsmarknadens parter att i kollektivavtal ta ansvar för villkorens närmare utformning, lönebildningen, m.m. Regeringen vill främja kollektivavtalsvillkor inom t.ex. arbetsmarknadspolitikerna och inom ramen för offentlig upphandling. Den svenska arbetsmarknadsmodellen ska skapa goda förutsättningar för trygghet, utveckling, tillväxt och konkurrenskraft. För en väl fungerande modell, som över tid kan utvecklas, behövs en bra dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter.

5.7.1 Arbetsmiljö

Det är viktigt att åstadkomma fler arbetade timmar i ekonomin. För att fler ska kunna arbeta längre måste arbetsmiljöförhållandena utformas så att människor inte slits ut i förtid. De grundläggande kraven på arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet läggs fast i lagstiftningen. Genom denna tydliggörs vilka krav som ställs på alla företag och verksamheter som verkar inom landets gränser. Alla arbetstagare omfattas i princip av samma regelverk. I tillägg till lagstiftningen och tillsynen av denna har arbetsmarknadens parter viktiga uppgifter för att främja en god arbetsmiljö. En viktig del i en väl fungerande arbetsmiljöpolitik är en dialog mellan staten och parterna om hur politiken kan utvecklas och vilka insatser som bör göras.

Med en ökad globalisering och större rörlighet mellan olika länder följer ökad invandring liksom utstationering av arbetskraft. Arbetsmiljökraven måste dock upprätthållas på hela arbetsmarknaden. Tillsyn inom detta område är viktig för att skyddet för arbetstagarna ska upprätthållas och för att rättvis konkurrens på arbetsmark-

naden ska kunna råda. En bristfällig arbetsmiljö får inte vara ett konkurrensmedel på marknaden, vare sig nationellt eller inom EU:s gemensamma marknad. Därför bör höga arbetsmiljökrav fortsatt värnas i EU-samarbetet på arbetsmiljöområdet.

En stark global konkurrens ställer ständiga krav på produktivitets- och effektivitetshöjningar. Dessa får inte ske på bekostnad av arbetstagares hälsa och välmående. Den snabba tekniska utvecklingen medför också att arbetsmarknaden måste genomgå snabba tekniskskiften, vilket förutsätter möjligheter till utveckling i arbetet.

Arbetsmiljöarbetet måste ha en fast och tydlig förankring ute på arbetsplatserna. I detta arbete har skyddsombud och regionala skyddsombud en viktig funktion. Det är viktigt med en balans mellan det statliga åtagandet och det lokala arbetsmiljöarbetet. En god och väl utvecklad tillsynsverksamhet möjliggör att skyddsorganisationen på arbetsplatserna kan fungera som avsett.

Det moderna arbetslivet medför nya utmaningar, ofta av psykosocial art, samtidigt som många mer traditionella arbetsmiljöproblem, ofta av teknisk eller fysisk art, kvarstår. Många upplever ett mer stressigt arbetsliv som sliter ut människor i förtid. Om människor ska orka jobba ett helt arbetsliv krävs bättre arbetsmiljöförhållanden i psykiskt och fysiskt slitsamma arbeten. Vissa grupper är mer utsatta än andra för risken att bli utsliten i förtid. Man kan se en utbredning av tillfälliga anställningar och ut-suddade gränser mellan arbete och fritid. Avvägningen mellan att ta ut produktivitetsförbättringar i arbetstid eller lön får ökad relevans.

Än större krav på arbetsmiljöförbättringar ställs för att uppnå ett längre arbetsliv. Den tillgängliga statistiken inom arbetsmiljöområdet visar på en negativ utveckling av antalet arbetsskador. Även om det kan finnas många förklaringar till ökningen av arbetsskador är det regeringens uppfattning att en förstärkning av resurserna på området är nödvändig. De gångna mandatperioderna har lett till en nedrustning. Den förra regeringens beslut att minska Arbetsmiljöverkets anslag och att lägga ned Arbetslivsinstitutet har varit negativa för utvecklingen i arbetslivet.

Områden för fortsatta insatser

Det har skett en ökning av arbetsskador, inklusive psykisk ohälsa, under den senaste fyraårsperioden, främst i de kvinnodominerande sektorerna. Vidare ökar sjuktalen för arbetstagare inom dessa sektorer. För att möta denna utveckling föreslår regeringen ett antal satsningar.

Regeringen föreslår att Arbetsmiljöverkets anslag förstärks från och med 2015. Utöver det föreslår regeringen en tillfällig förstärkning av myndighetens anslag för 2015 och 2016 för att vidareutveckla det arbete som initierades 2011 angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö.

Skyddsombuden är en viktig del av det svenska arbetsmiljösystemet. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagersidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. Det statliga bidraget har varit på samma nominella nivå under en längre tid. Regeringen föreslår att bidraget ökas från och med 2015. Därtill föreslår regeringen att statsbidraget tillfälligt förstärks ytterligare under 2015 för att finansiera särskilda utbildningsinsatser.

Arbetslivsforskningen måste stärkas. Regeringen föreslår att särskilda medel avsätts under utgiftsområde 14 under perioden 2015–2018 för att finansiera forskning om kvinnors arbetsmiljöproblem och arbetsrelaterade ohälsa.

Företagshälsovården är ett viktigt stöd för både arbetsgivare och arbetstagare i det förebyggande arbetsmiljöarbetet för att främja hälsa och underlätta återgång i arbete vid sjukdom. Regeringen ska ta initiativ till att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, skapa en effektiv kvalitetssäkrad företagshälsovård som genom kollektivavtal omfattar fler arbetstagare. Det är av stor vikt att företagshälsovården har tillgång till rätt kompetens. För att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården föreslår regeringen att särskilda medel avsätts. Regeringen återkommer angående utformningen av detta stöd.

De senaste årens negativa utveckling inom arbetsmiljöområdet måste tas på allvar. Det finns ett antal frågeställningar som man måste arbeta vidare med för att säkerställa att ingen riskerar att dö eller skadas i sitt arbete. Det handlar också om att förebygga den arbetsrelaterade ohälsan.

Den demografiska utvecklingen och globaliseringen innebär fortsättningsvis utmaningar som kräver nytänkande. Arbetsmiljöområdet är komplext och olika frågeställningar behöver ses sammantaget. Arbetsmiljöpolitiken måste beakta att arbetsmiljöproblemen ser olika ut i olika sektorer och för olika människor; allt från problem av mer teknisk och fysisk karaktär som ännu kvarstår till ökande problem av psykosocial natur som delvis kan bero på det framväxande och ibland gränslösa arbetslivet. Ett arbete inleds därför i Regeringskansliet kring det moderna arbetslivet för att ta fram en ny strategi för arbetsmiljöpolitiken. Arbetet ska ske i nära samråd med arbetsmarknadens parter.

5.7.2 Arbetsrätt

Det är önskvärt att arbetsmarknadens parter så långt som möjligt tar ansvar för vilka närmare arbetsrättsliga villkor som ska gälla i arbetslivet. Det gäller för alla som arbetar i Sverige, oavsett varifrån man kommer. Om parterna tar ett sådant ansvar, kan långsiktig stabilitet uppnås, samtidigt som parterna själva förfogar över möjligheterna att anpassa villkoren till de förutsättningar som råder i respektive bransch. Statens uppgift är att skapa förutsättningar för parterna att ta ett sådant ansvar och samtidigt säkerställa vissa grundläggande villkor.

Regeringen vill arbeta på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, både nationellt och inom EU-arbetet. Kollektivavtalens ställning måste värnas. Svenska löner och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Det är viktigt att lagstiftningen utformas så att den främjar tillämpningen av sådana villkor som arbetsmarknadens parter kommit överens om i kollektivavtal. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är viktigt att se över och skärpa utstationeringslagen.

Sverige ska vara en konstruktiv medlem av EU. Frågor om fler jobb och ordning och reda på arbetsmarknaden är här av särskilt intresse. Principen bör vara lika lön för lika arbete enligt lagar och kollektivavtal i arbetslandet. Regeringen kommer att påbörja ett arbete för att åstadkomma en förändring av EU:s fördrag för att främja en sådan utveckling.

Lagstiftningen ska också skapa förutsägbarhet och trygghet. Samtidigt som lagstiftningen under senare år försvagats, särskilt beträffande

visstidsanställningar, har utvecklingen på arbetsmarknaden skapat en ökad otrygghet för vissa grupper. Regeringen avser därför att återkomma med förslag som förhindrar att visstidsanställningar staplas på varandra under lång tid.

Regeringen har för avsikt att ratificera ILO-konvention 94. Ett arbete kommer att påbörjas i detta syfte.

5.7.3 Lönebildning

En väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, konkurrenskraft och en god reallönstillväxt blir möjliga att förena. Det är också viktigt att lönebildningen leder till att skillnaden mellan kvinnors och mäns löner minskar.

Parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Överenskommelser som kommit till stånd i förhandlingar mellan parterna ger den legitimitet och stabilitet som i förlängningen är en förutsättning för arbetsfred och en god konkurrenskraft. Utgångspunkten i den svenska lönebildningsmodellen att den internationellt konkurrensutsatta sektorn ska vara löneledande, har i närmare två decennier bidragit till en varaktig reallönstillväxt. Regeringens avsikt är att denna positiva utveckling ska fortsätta.

Statens roll är att skapa förutsättningar för en väl fungerande lönebildning. Centrala delar i detta är regelverket för medling vid tvister på arbetsmarknaden och att bistå med verktyg för att motarbeta osakliga löneskillnader. Regeringen avser att återkomma med en proposition gällande förändringar i diskrimineringslagen angående bl.a. lönekartläggning (se vidare utgiftsområde 13). Medlingsinstitutet ska verka för att lönebildningen fungerar väl genom att analysera, informera och publicera lönestatistik samt utse medlare vid arbetstvister.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 2:1 Arbetsmiljöverket

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

2013	Utfall	601 774	Anslags- sparande	7 359
2014	Anslag	622 352 ¹	Utgifts- prognos	608 172
2015	Förslag	709 952		
2016	Beräknat	706 508 ²		
2017	Beräknat	708 368 ³		
2018	Beräknat	727 110 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 700 463 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 690 752 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 690 804 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	9 959	9 773	186
Prognos 2014	10 000	10 000	0
Budget 2015	10 000	10 000	0

Uppdragsverksamheten omfattar huvudsakligen den särskilda informationsverksamheten, men även försäljning från informationssystemet om arbetsskador (ISA). Den särskilda informationsverksamheten består främst av försäljning av verkets föreskrifter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmiljöverket beslutar om bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2016.

Tabell 5.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	18 335	18 391	18 400	
Nya åtaganden	18 391	18 391	18 400	
Infriade åtaganden	-18 335	-18 391	-18 400	-18 400
Utestående åtaganden	18 391	18 391	18 400	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	18 400	18 400	18 400	

Regeringens överväganden

För att stärka Arbetsmiljöverkets verksamhet föreslår regeringen att anslaget ökas med 60 miljoner kronor från och med 2015. För att finansiera en vidareutveckling av det arbete som initierades 2011 angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö, föreslås att anslaget tillfälligt ökas med 15 miljoner kronor 2015 och 10 miljoner kronor 2016.

För att finansiera den regionala skyddsombudsverksamheten föreslår regeringen att anslaget ökas med 10 miljoner kronor från och med 2015. För att finansiera särskilda utbildningsinsatser inom den regionala skyddsombudsverksamheten föreslår regeringen att anslaget tillfälligt ökas med 3 miljoner kronor 2015.

Anslaget minskas med 551 000 kronor för 2015 och med 1 570 000 kronor från och med 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 709 952 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 706 508 000 kronor, 708 368 000 kronor respektive 727 110 000 kronor.

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	622 352	622 352	622 352	622 352
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	4 235	9 642	20 215	37 166
Beslut	83 365	74 514	65 801	67 592
Förslag/ beräknat anslag	709 952	706 508	708 368	727 110

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

5.8.2 2:2 Arbetsdomstolen

Tabell 5.14 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

År	Utfall	26 489	Anslags- sparande	2 794
2013	Utfall	26 489		2 794
2014	Anslag	29 194 ¹	Utgifts- prognos	28 535
2015	Förslag	31 683		
2016	Beräknat	31 941 ²		
2017	Beräknat	32 499 ³		
2018	Beräknat	33 366 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 604 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 605 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 31 608 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 28 000 kronor för 2015 och med 80 000 kronor från och med 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 31 683 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Arbetsdomstolen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 31 941 000 kronor, 32 499 000 kronor respektive 33 366 000 kronor.

Tabell 5.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	29 194	29 194	29 194	29 194
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	484	801	1 323	2 135
Beslut	2 005	1 946	1 982	2 037
Förslag/beräknat anslag	31 683	31 941	32 499	33 366

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

5.8.3 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tabell 5.16 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

År	Utfall	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2013	Utfall	26 887					
2014	Anslag		32 622 ¹				
2015	Förslag			32 222			
2016	Beräknat				32 222		
2017	Beräknat					32 222	
2018	Beräknat						32 222

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen i början av 2015.

Regeringens överväganden

ILO:s beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, antog i juni 2014 arbetsprogram och budget för perioden 2015–2016, omfattande drygt 380 miljoner schweizerfranc. Sveriges andel utgör 0,961 procent av ILO:s budget för 2015, vilket är en samma nivå som 2014. Sveriges medlemsavgift beräknas därmed till 3,65 miljoner schweizerfranc, vilket är 0,5 miljoner schweizerfranc högre jämfört med 2014.

Regeringen föreslår att 400 000 kronor som är av förvaltningskaraktär förs från anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* till det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* från och med 2015. Medlen används fortsatt för samma ändamål.

Regeringen föreslår att 32 222 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 32 222 000 kronor respektive år.

Tabell 5.17 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	32 622	32 622	32 622	32 622
Överföring till/från andra anslag	-400	-400	-400	-400
Förslag/beräknat anslag	32 222	32 222	32 222	32 222

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5.8.4 2:4 Medlingsinstitutet

Tabell 5.18 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013		54 791		4 232
2014	Anslag	55 846 ¹	Utgifts-prognos	50 410
2015	Förslag	57 878		
2016	Beräknat	57 889 ²		
2017	Beräknat	58 748 ³		
2018	Beräknat	60 272 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 732 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 736 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 741 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 51 000 kronor för 2015 och med 146 000 kronor från och med 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 57 878 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Medlingsinstitutet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 57 889 000 kronor, 58 748 000 kronor respektive 60 272 000 kronor.

Tabell 5.19 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	55 846	55 846	55 846	55 846
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	80	232	1 060	2 531
Beslut	1 952	1 811	1 842	1 895
Förslag/beräknat anslag	57 878	57 889	58 748	60 272

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

5.8.5 2:5 Arbetslivspolitik

Tabell 5.20 Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013				0
2014	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos	0
2015	Förslag	12 000		
2016	Beräknat	20 000		
2017	Beräknat	30 000		
2018	Beräknat	30 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Regeringens överväganden

För att finansiera forskning om kvinnors arbetsmiljöproblem och arbetsrelaterade ohälsa föreslår regeringen att anslaget tillförs 10 miljoner kronor 2015 respektive 2016 samt 20 miljoner kronor 2017 respektive 2018.

För att finansiera stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning föreslår regeringen att anslaget tillförs 2 miljoner kronor 2015 och 10 miljoner kronor från och med 2016.

Regeringen föreslår att 12 000 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till

20 000 000 kronor, 30 000 000 kronor respektive 30 000 000 kronor.

Tabell 5.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	12 000	20 000	30 000	30 000
Förslag/ beräknat anslag	12 000	20 000	30 000	30 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.